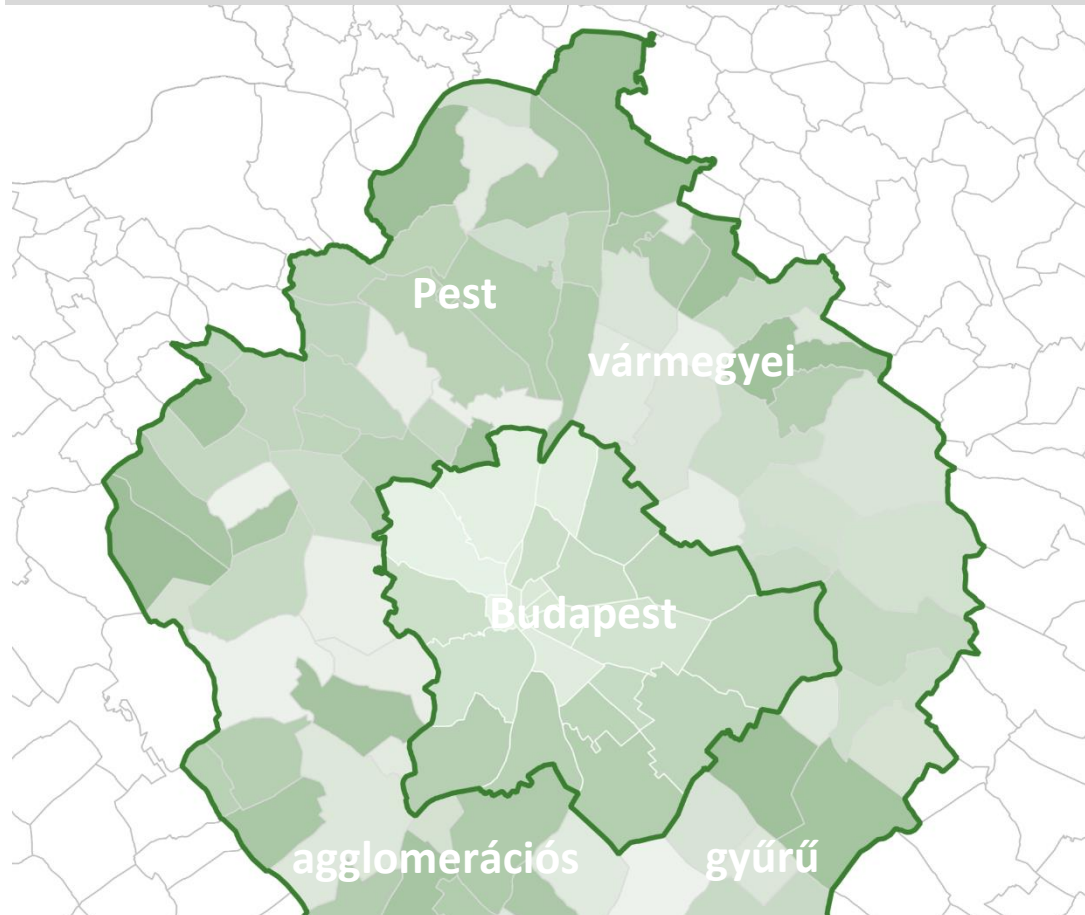

A BUDAPESTI AGGLOMERÁCIÓ TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA ÉS PROGRAMJA

Készült:

**Budapesti
Agglomeráció
Fejlesztési
Tanács
megbízásából**

**Társadalmi egyeztetési munkaanyag
2025. 12. 15.**

**TERÜLETI (KÖRNYEZETI,
TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI)
HATÁSVIZSGÁLAT**

2025

TARTALOMJEGYZÉK

1	Bevezetés.....	3
2	A Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Koncepciójának rövid bemutatása	9
3	Tervezékísérő eljárások tervezésre tett hatásai	58
4	Környezet-egészségügyi hatásvizsgálat.....	78
5	Társadalmi hatásvizsgálat.....	79
6	Gazdasági hatásvizsgálat	82
7	Összegzés és javaslatok	84

1 Bevezetés

A hatásvizsgálat célja

A területfejlesztési koncepció a térség hosszú távú cselekvési terve, mely átfogó fejlesztési céljait, a fejlesztési programok és a területrendezési tervek kidolgozásához szükséges irányelveket tartalmazza. Megalapozó munkarésze a térség helyzetének, társadalmi, gazdasági és környezeti állapotának részletes felmérése és bemutatása, illetve ezen adatok értékelése. Az összegyűjtött és feldolgozott információkra építve kerül megalkotásra a stratégia, mely a térség jövőképeinek megvalósításán alapul és így jelöli ki az erőforrásokra alapuló, hiányosságokat mérséklő beavatkozási célokat. Végül a stratégiai célok alapján lehet azonosítani a konkrét fejlesztési prioritásokat és intézkedéseket, ezeket részletesen az operatív program mutatja be.

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet¹ 5. sz. melléklete a kiemelt térségi területfejlesztési koncepció és program javaslattevő fázisának tartalmi követelményei közt említi a g) pontban a tervezéskísérő eljárások dokumentációját. A tervezéskísérő eljárások, mint a Stratégiai Környezeti Vizsgálat, az előzetes programértékelés és a területi hatásvizsgálat fontos elemei a területi terveknek. A területi hatásvizsgálat környezeti, társadalmi és gazdasági szempontok szerint vizsgálja és értékeli a tervezett intézkedések és beavatkozások végrehajtását és azok várható hatásait.

218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 9. melléklete A területi tervek megalapozását szolgáló területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat tartalmi követelményei:

1. Általános követelmények

- 1. A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése. A területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata.*
- 2. A területi terv (a továbbiakban: terv) ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival.*
- 3. A terv rész céljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása.*
- 4. A jelenlegi környezeti, társadalmi és gazdasági állapotnak a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése.*
- 5. Azon környezeti, társadalmi és gazdasági hatások azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz.*
- 6. A terv céljainak megvalósulása esetén a várható közvetlen negatív környezeti, társadalmi és gazdasági hatást kiváltó tényezők feltárása, különös tekintettel azon tervi elemekre, amelyek a*

¹a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló Kormányrendelet

természeti erőforrások igénybevétele, a környezetterhelés módosulását vagy az emberi egészség közvetlen károsodását idézik elő.

7. A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése és a környezeti, társadalmi és gazdasági hatások várható alakulása abban az esetben, ha a terv javaslatai nem valósulnak meg.

8. A környezetre és az emberi egészségre, valamint a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések meghatározása.

9. A társadalmi felzárkózás elősegítésére irányuló javaslatok és intézkedések meghatározása, továbbá a társadalmi felzárkózási szempontok érvényesítése a tervekben.

10. Javaslat olyan környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a terv által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni.

11. A területi hatásvizsgálat összegzése.

II. Részletes követelmények

1. A tervben szereplő javaslatok környezeti szempontú elemzése során vizsgálni kell azok várható hatásukat:

- 1.1. a termőföld mennyiségére,*
- 1.2. a talaj minőségére,*
- 1.3. a földtani és ásványvagyonra,*
- 1.4. a levegő minőségére,*
- 1.5. a vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége),*
- 1.6. az ár - és belvízvédelemre,*
- 1.7. a hulladékgazdálkodás helyzetére,*
- 1.8. a tájra (tájszerkezet, tájhasználat, tájjelleg, tájkép),*
- 1.9. az épített környezetre,*
- 1.10. a kulturális örökségre (műemlékvédelem, régészet),*
- 1.11. a világörökségi és a világörökségi várományos területekre,*
- 1.12. az élővilágra,*
- 1.13. a környezeti kockázatra.*

2. A tervben szereplő javaslatok társadalmi szempontú elemzése során vizsgálni kell azok várható hatásait:

- 2.1. a népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás),*
- 2.2. a foglalkoztatásra és foglalkoztatás szerkezetére,*
- 2.3. a szabadidő eltöltésre,*
- 2.4. a népesség életminőségére és egészségi állapotára,*
- 2.5. a társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére,*
- 2.6. a népességmegtartó képességre,*
- 2.7. az esélyegyenlőségre, esélyteremtésre, társadalmi felzárkózásra,*
- 2.8. a helyi kultúra fejlődésére.*

3. A tervben szereplő javaslatok gazdasági szempontú elemzése során vizsgálni kell azok várható hatásait:

- 3.1. a természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai),*
- 3.2. az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére,*
- 3.3. a mezőgazdaságra,*
- 3.4. az erdőgazdálkodásra,*

- 3.5. az idegenforgalomra,
- 3.6. a vízgazdálkodásra,
- 3.7. a térség versenyképességére,
- 3.8. a foglalkoztatásra,
- 3.9. a műszaki infrastruktúra-hálózatra,
- 3.10. az energiaellátásra.

A területrendezési hatósági eljárásokról szóló 76/2009. (IV. 8.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete szintén a területi hatásvizsgálat tartalmi követelményeit részletezi.

A vizsgálat területi lehatárolása

A területi hatásvizsgálat a Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Konceptiójára vonatkoztatva kerül lefolytatásra, a lehatárolás tehát a Budapesti Agglomeráció településeire vonatkozik. A Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról (OFTK) szóló 1/2014. (I. 3.) OGY határozat megerősíti státuszát és kiemelt térségként nevesíti a Budapesti Agglomeráció térségét. A Budapesti Agglomerációhoz tartozó települések jegyzéke a 2018. évi CXXXIX. törvény 1. melléklete szerint:

1. Budapest	28. Herceghalom	55. Remeteszőlős
2. Alsónémedi	29. Isaszeg	56. Solymár
3. Biatorbágy	30. Kerepes	57. Sóskút
4. Budajenő	31. Kistarcsa	58. Szada
5. Budakalász	32. Kisoroszi	59. Százhalombatta
6. Budakeszi	33. Leányfalu	60. Szentendre
7. Budaörs	34. Majosháza	61. Szigethalom
8. Csobánka	35. Maglód	62. Szigetmonostor
9. Csomád	36. Mogyoród	63. Szigetszentmiklós
10. Csömör	37. Nagykovácsi	64. Sződ
11. Csörög	38. Nagytarcsa	65. Sződliget
12. Délegyháza	39. Ócsa	66. Tahitófalu
13. Diósd	40. Órbottyán	67. Taksony
14. Dunabogdány	41. Páty	68. Tárnok
15. Dunaharaszti	42. Perbál	69. Telki
16. Dunakeszi	43. Pécel	70. Tinnye
17. Dunavarsány	44. Pilisborosjenő	71. Tök
18. Ecsér	45. Piliscsaba	72. Tököl
19. Erdőkertes	46. Pilisjászfalu	73. Törökbálint
20. Érd	47. Pilisszántó	74. Üllő
21. Felsőpakony	48. Pilisszentiván	75. Üröm
22. Fót	49. Pilisszentkereszt	76. Vác
23. Göd	50. Pilisszentlászló	77. Vácrátót
24. Gödöllő	51. Pilisvörösvár	78. Vecsés
25. Gyál	52. Pomáz	79. Veregyház
26. Gyömrő	53. Pócsmegyer	80. Visegrád
27. Halásztelek	54. Pustazámor	81. Zsámbék

A kidolgozás körülményei és folyamata

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban kerültek meghatározásra az ország kiemelt fejlesztési térségei, köztük a Budapestből és 80 főváros környéki településből álló Budapesti Agglomeráció, melyek közösen funkcionálisan összetartozó településegységalkotnak és egyetlen nagyvárosi térségként értelmezhetők. A kiemelt térségek nem rendelkeznek önálló területfejlesztési intézményrendszerrel, ezért számukra a 2023. CII. törvény tanácsi szervezeteket jelöl ki a területfejlesztési feladataik ellátására. A Budapest Agglomeráció Fejlesztési Tanácsot (BAFT) eredetileg az akkor hatályos területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 15/B §-a hozta létre kiemelt térségi tanácsként. Jogszabályi változások következtében a Tanács 2002-ben megszűnt és a feladatait a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács vette át. Majd 2004-ben újra alakult, de 2011-ben a területfejlesztési intézményrendszer átalakításával ismét megszűnt. A Közép-Magyarországi régió (Budapest és Pest vármegye) szétválását követően a BAFT 2022 őszén újra megalakult.

A BAFT legfőbb feladata a területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény (a továbbiakban: Tftv.) alapján² a térség területfejlesztési koncepciójának és programjának az elkészítése, majd a területfejlesztésért felelős miniszter útján a dokumentum Kormány elé terjesztése. Ezen túlmenően a Tanács rendszeresen vizsgálja és legalább két évente értékeli a térség társadalmi és gazdasági folyamatait, környezeti állapotát, azonosítja fejlesztési szükségleteit, figyelemmel kíséri az operatív programok térséget érintő feladatainak végrehajtását, erre irányuló kormányzati döntés esetén közreműködik az operatív programok térséget érintő feladatainak végrehajtásában, továbbá tevékenységéről a tárgyévet követő év március 31-éig beszámolót készít, amelyet megküld a területfejlesztésért felelős miniszternek.

A Tanács tagok közül megválasztott társelnöke, Szabó István Pest Vármegye Közgyűlésének elnöke, a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter által kijelölt társelnök dr. Láng Zsolt, a Közép-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna komplex fejlesztéséért felelős kormánybiztos. A társelnökök az elnöki teendőiket azonos jogkörrel, egymással együttműködve látják el.

A Tanács munkaszervezetének a Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Kft.-t választotta meg.

² 11. § (7) bekezdés c) pontja és a 13. § (8) bekezdés b) pontja

A BAFT megalakulásával és a Budapesti Agglomeráció kiemelt térségként való kezelésével időszerűvé vált a térség hosszú távú területfejlesztési koncepciójának kialakítása. 2024. elsődleges feladata a Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Koncepció és Program elkészítésének megkezdése volt. A Koncepció megalapozó dokumentuma, az Alátámasztó fázis a Helyzetelemzés és Helyzetértékelés munkarésszel a tervezett ütemezésnek megfelelően készült el. A teljességre törekedve részletesen bemutattuk az agglomeráció társadalmi-, gazdasági-, környezeti- és térszerkezeti helyzetét, vizsgálva a tématerületek elmúlt időszakra érvényes tendenciáit. Az elemzések készítése a KSH, valamint a TEiR által kezelt adatbázisokra, továbbá saját felmérések alapján gyűjtött információkra támaszkodtunk. Ezeket felhasználva SWOT analízisben rendszereztük a térség erősségeit és gyengeségeit és azonosítottuk a jövőbeni lehetőségeket és veszélyeket. A gyűjtött információk és a SWOT alapján vázoltuk fel a térség kívánatos jövőképét, ennek elérése érdekében alárendelt, OFTK-hoz illeszkedő célrendszer meghatározásával került sor a Stratégiai Program kialakítására.

A Budapesti agglomeráció kiemelt térségre vonatkozó fejlesztési program elkészítése a főváros, Pest vármegye és az érintett települési önkormányzatok partnerségén alapul és összhangban kell lennie a budapesti és Pest vármegyei területfejlesztési koncepcióban és területfejlesztési tervekben meghatározott célokkal. Megjegyzendő, hogy a Stratégia készítése idejére készült el a Budapesti Településfejlesztési Terv, így annak közép- és hosszú távú fejlesztési céljaival és programjait is figyelembe vettük a Stratégia tervezésekor. Tekintettel arra, hogy a kapcsolódó térségi és fővárosi hosszútávú koncepciókban kitűzött agglomerációs térségre vonatkozó célok még nem teljesültek, azok megvalósítását is indokolt folytatni.

Az Európai Unió regionális politika támogatási logikája felfedezhető a célrendszer struktúrájában, de tekintettel arra, hogy a 2028+ uniós források felhasználását megalapozó dokumentumok még az előkészítő fázisban sem tartanak, a 2021-27-es alapok pedig megvalósítás alatt állnak, konkrét támogatási forrásokra és ütemezésre nem alapoz a stratégia. Így tehát a Stratégiai és Operatív Program a teljes tervezés elve mentén került kialakításra, vagyis tartalmaz minden olyan elemet, amely a célrendszer fókuszába helyezett lakosság számára kívánatos elérendő állapotot eredményez, még ha egyes intézkedésekre pénzügyi forrás belátható módon nem is áll rendelkezésre.

A Koncepció elkészítéséhez szükséges Partnerségi Terv is elkészült 2024-ben. A Partnerségi Terv a területi tervezés folyamatában meghatározza a bevonandó célcsoportot, az egyes tervezési elemekhez és fázisokhoz kapcsolódó bevonás tervezett eszközeit és részvételi formáit, valamint a bevonás céljait. A Tanács legfontosabb partnerei a Budapesti Agglomeráció önkormányzatai, együttműködésükkel feltárható a helyi szereplők fejlesztési tervei. A Partnerségi Terv megvalósításának előkészítő fázisa 2024. decemberében indult meg, a TFK és a kapcsolódó szakmai elemzések eredményeinek

bemutatása, szemléletformálás a partnerségi tevékenységek végrehajtásához, illetve a partnerségi terv és kérdőíves felmérés célja és tartalmi fókuszainak összeállítása történt meg. Az előkészítés alapján kezdődött meg az információgyűjtés (kérdőívek és adatkérők szakmai tartalmának előállítása, események tervezése és szervezése) online kérdőíves adatfelvétel, véleményezés, illetve a szakmai rendezvények, önkormányzati workshopok lebonyolítása, továbbá fókuszcsoportos megbeszélések és személyes interjúk. A felmérések eredményei becsatornázásra kerültek a stratégiaalkotásba és végső soron az operatív program tervezett intézkedések alapját képezik.

Az elkészült dokumentumokat társadalmi egyeztetésre és véleményezésre bocsátjuk az érintett szakági és területi szereplők számára, majd az észrevételekre adott tervezői válaszokkal együtt a BAFT Közgyűlése tárgyalja és véglegesíti a TFK-t.

A 76/2009. (IV. 8.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete alapján a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat során le kell határolni a hatásterületet, azt a földrajzi területet, amelyre a területrendezési hatósági eljárás tárgyát képező létesítmény vagy tevékenység környezeti, társadalmi és gazdasági hatást gyakorol, továbbá össze kell hasonlítani a területrendezési terv eredeti változatát és az attól eltérő javaslatot (új változatot). A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet a 9§ 1) alapján a területrendezési terv készítéséhez köti a területi hatásvizsgálat lefolytatását. Bár a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv felülvizsgálata még nem kezdődött meg, jelen vizsgálat a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 9. melléklet tartalmi és formai követelményeit követi, melyet abban az esetben kell alkalmazni, ha a területfejlesztési koncepció és a területrendezési terv együttesen készül.

A hatásvizsgálat célja, hogy a készülő Területfejlesztési Koncepció prioritásai és intézkedései megfelelnek-e a területfejlesztési dokumentumok általános céljainak, nevezetesen:

- a vonatkozó területegység, jelen esetben kiemelt térség társadalmi-gazdasági keretei között értelmezhetők-e
- relevánsak-e a tervezési dokumentum időtávjában
- hozzájárul-e a kiemelt térség versenyképességének növeléséhez és a népesség életminőségének javításához
- milyen hatásokat okoznak a térség társadalmi-gazdasági életében.

Mivel a Program megalkotásának időszakában még nem ismertek a végrehajtásra rendelkezésre álló, jövőbeli források, így a Program tág megvalósíthatósági keretekkel értelmezett. A Program tartalma alkalmas arra, hogy majd a források ismeretében már fókuszálni lehessen a megvalósításra szánt intézkedésekre, projektekre és azok pénzügyi ütemezésére. A vizsgálat tehát a területfejlesztési

koncepció részét képező Stratégiai Programban szereplő prioritások és intézkedéscsoportok szerint kerül lefolytatásra.

Tekintettel arra, hogy külön dokumentumban kerül bemutatásra a Stratégiai Környezeti Vizsgálat (továbbiakban SKV), jelen vizsgálat keretében a környezeti szempontok közül a környezetegészségügyi szakkérdések kerülnek elemzésre.

Jelenleg Klímastratégia szintén nem áll rendelkezésre a Budapesti Agglomeráció térségére vonatkozóan, a későbbiekben az elkészítéséhez alapul szolgálhat majd az SKV megléte.

A hatásvizsgálat elkészítéséhez a Területfejlesztési Koncepció Helyzetértékelése került áttekintésre, melyben Budapesti Agglomeráció kiemelt térség társadalmi, gazdasági, környezeti külső és belső helyzetének meghatározása, valamint az összefüggések alapján a térség helyzetének elemzése történt meg.

A Helyzetelemzés hat fókuszterülete a következők:

1. Térszerkezet, településrendszer
2. Közlekedési infrastruktúra
3. Közmű ellátó rendszerek
4. Gazdaság
5. Társadalom, intézményrendszer
6. Környezet

2 A Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Koncepciójának rövid bemutatása

A területfejlesztési koncepció a helyzetértékelés főbb megállapításai

1. TÉRSZERKEZET, TELEPÜLÉSRENDSZER	
ERŐSSÉGEK (belső tényezők)	
Nagytérségi beágyazódás és térszerkezet	▪ A Budapesti Agglomeráció, azaz Budapest és annak nagyvárosi erőtere európai és globális jelentőségű csomópontként értelmezhető. ▪ A Budapesti Agglomeráció a hazai térszerkezetben speciális helyzettel bír, gazdasági, társadalmi és sok egyéb tekintetben kiemelkedik Magyarország többi térsége közül.

	▪ Az országon belül a Budapesti Agglomeráció súlya nem csak abszolút értelemben a legjelentősebb, hanem a növekedési dinamika is itt a legerőteljesebb. ▪ A Budapesti Agglomeráció centrális földrajzi elhelyezkedése és a transznacionális gyorsforgalmi úthálózat és a vasúthálózat centralizált jellege európai szinten is központi szerepet biztosít számára.
Településrendszer	▪ A Budapesti Agglomeráció Magyarország legnagyobb területű és legtöbb településből álló agglomerációja. ▪ Jelentős kiterjedésű lakó-, illetve gazdaságfejlesztési elméleti területi tartalék állhat rendelkezésre, elsősorban Budapesten, illetve a déli-délkeleti, illetve a keleti és az északnyugati szektorokban (ugyanakkor ezek túlzott hasznosítása kockázatot is jelent). ▪ Az agglomerációs települések többsége képes/képessé tehető minőségi életfeltételek biztosítására és kiegyensúlyozott gazdasági funkciók ellátására egyaránt. ▪ A lakónépesség alapján jellemzően kiegyenlített a településhálózat, de több település jelentősen túlterhelt. ▪ Az agglomerációban jelen vannak olyan települések, amelyek alközponti funkciókat képesek ellátni.
Településközi kapcsolatok	▪ Budapest és az agglomerációs gyűrű települései viszonylatában a legnagyobb számú meglévő vagy tervezett együttműködés a közlekedési infrastruktúra, a környezet, a közműszolgáltatások és egyes közszolgáltatások tématerületeken mutatható ki. ▪ Az agglomerációs gyűrűben a településközi együttműködések leggyakoribb jelenlegi területe a vonalas infrastruktúrák fejlesztése. E téren sikeres térségi szintű fejlesztések valósultak meg. ▪ A Budapesti Agglomerációban működnek az önkormányzatok által létrehozott térségi társulások (pl. turizmus, szociális ellátás, vidékfejlesztés) amelyek esetenként nem csak egy adott járáshoz tartozó településeket foglalják magukba.
GYENGESÉGEK (belső tényezők)	
Nagytérségi beágyazódás és térszerkezet	▪ A nagyvárosi agglomerációs térségeket összehasonlító globális és európai városrangsorokban Budapest és agglomerációja a közép-európai régió városaival összehasonlításban rendszerint Bécs és Prága mögött végez.

	▪ Pénzügyi és gazdasági központként, valamint az innovációs potenciál tekintetében Budapest és agglomerációja elmarad európai versenytársaitól. ▪ A Budapesti Agglomeráció lehatárolását meghatározó jellemzők és folyamatok mára az Agglomerációs törvényben meghatározott településeken (81) túlterjednek. A vonzáskörzetként érintett terület és a települések száma is jóval nagyobb. Az agglomeráció lehatárolása jóval kisebb, mint a funkcionális várostérség (FVT), ami a tényleges várostérségi problémák statisztikai értékelése és intézményi kezelhetősége szempontjából lehet problematikus.
Településrendszer	▪ A szuburbanizációs folyamat eredményeképpen jelentős demográfiai átrendeződés történik a térségen belül, a lakosság száma Budapesten belül csökken, annak összetétele jelentősen megváltozik, ezzel szemben az agglomerációs településeken, sőt az azon túli kistelepüléseken is a lakosságszám robbanásszerűen növekszik. Az agglomerációban sem a települések infrastrukturális- és intézményi ellátórendszere, sem a településközi közlekedési hálózatok nem tudják megfelelően ellátni a megnövekedett igényeket, a gyors lakosságszám növekedés a települési identitásra is hátrányos hatást gyakorol. ▪ A főközpont elszívó hatása és az intézményfejlesztések nem mindenhol megfelelő koordinációja miatt funkcióhiányos térségek alakultak ki. ▪ A fővárosi mellékközpontok, illetve a térségi és mikrotérségi jelentőségű agglomerációs központok a funkcionális hiányosságok és a települési (műszaki és humán) infrastruktúra hiányosságai miatt nem, vagy csak részlegesen tudják betölteni a nekik szánt térszervező szerepet. ▪ A tervek szerint azonos szinten lévő központok fejlettsége a valóságban (lakosság és funkcionális összetettség tekintetében) egyenetlen. A települések jogállása (adminisztratív szerepköre) nincs összehangolva a központok valódi jelentőségével. ▪ Az agglomerációs térség fokozott beépítése következtében a mesterséges felszínek dominálnak a védelmi funkciót biztosító zöldinfrastruktúra elemekkel szemben, ami kiegyensúlyozatlan térhasználatot, a természeti értékek fokozott és ésszerűtlen felélését, majd ezek eredményeképpen romló életminőséget eredményez a településrendszer egészében.
Településközi kapcsolatok	▪ A településközi és területi alapú együttműködések – bár járásonként eltérő mértékben és színvonalon, de mindenhol van valamiféle együttműködés az önkormányzatok között – jelenleg alacsony

	intenzitással vannak jelen a Budapesti Agglomerációban. A települési társulások száma erőteljesen lecsökkent. ▪ Források híján a társulások megszűnésével, illetve a fennmaradóknál a leszűkült feladatokkal a térségi tervezés egészében háttérbe szorult. Az önkormányzatok sokszor versenytársat, mint partnert látnak egymásban akadályozva a több településre pozitív hatást gyakorló fejlesztések megvalósítását. ▪ A járásközpontok területfejlesztési szempontból elvesztették koordináló szerepüket a térségi folyamatokban.
LEHETŐSÉGEK (külső tényezők)	
Nagytérségi beágyazódás és térszerkezet	▪ A Budapest Agglomeráció tekintetében a korábban megjelölt kapuszerephez képest mára inkább a tranzitszerep erősödött fel, a kapcsolódó lehetőségek kihangsúlyozásával (pl. logisztikai ágazat markáns jelenléte). Bár bizonyos területeken (pl. turizmus, felsőoktatás, gasztronómia, kultúra) a térség sokat lépett előre, ami jelez egyfajta regionális „beágyazódás”, a megcélzott kapuszerep funkció még erősítésre vár. ▪ Pozicionálás szempontjából a Duna szerepe kiemelkedő, amire európai léptékben az egyik legfontosabb térszervező erőként lehet tekinteni.
Településrendszer	▪ A Budapesti Agglomeráció kulturális, épített és természeti öröksége lehetőséget teremt a nemzeti és a térségi identitás erősítésére. ▪ A településrendszer épített és kulturális adottságaiból fakadó kínálat és vonzerő jelentős hazai- és nemzetközi turisztikai keresletre tarthat számot.
Településközi kapcsolatok	▪ A Budapest Agglomeráció önkormányzati szereplői közötti stratégiai összefogás és együttműködés az agglomerációs térség fejlesztésére a pozitív szinergiák erősödését, a nemzetközi szintű versenyképesség-növekedés lehetőségét hordozza magában. ▪ A térségi szemlélet erősítése révén a szükséges fejlesztések települések közötti együttműködések, közös célmeghatározásokon és érdekegyeztetéseken alapuló tervezése és megvalósítása javíthatja a hatékonyságot. ▪ A térségi kapcsolatok ösztönzése és koordinációja megteremtésének érdekében a BAFT moderátori, koordinátori szerepköre megerősödhet.

VESZÉLYEK (külső tényezők)	
Nagytérégi beágyazódás és térszerkezet	▪ A nyugati centrumtérség jelleg (nagyvárosi konglomerátumok és ezek összefűződése, szoros kapcsolatrendszere sűrű tengelyekkel) nem jellemző Kelet-Közép-Európára, ami kihat Budapest fejlődési lehetőségeire is. ▪ A Budapesti Agglomeráció hivatalos lehatárolása az Európai Unió statisztikájában és fejlesztéspolitikájában is alkalmazott lehatárolásokkal nincs teljesen összhangban. ▪ Nagyban meghatározza és korlátozza a Budapesti Agglomeráció fejlődési lehetőségét, hogy hiányzik az európai közlekedési korridor szintű É-D-i kapcsolat Szlovákia és Lengyelország (Balti-tenger) felé.
Településrendszer	▪ Közép-Magyarország lakossága továbbra is intenzíven fog növekedni, megfelelő szabályozás, piaci ösztönzők nélkül Budapest lakossága tovább csökkenhet, a demográfiai nyomás emelkedhet az agglomerációs településeken (és Pest vármegye egyéb településein). ▪ A népességszám növekedését nem követi az infrastruktúra és az intézményrendszer fejlesztése számos településen, ezzel a települések élhetősége nagyban romlik. ▪ Az agglomerációs kistelepülésekre történő folyamatos, nagy ütemű és létszámú népességbeáramlás felboríthatja a településhálózat hierarchiáját, a helyi sajátosságok és identitás megszűnését veszélyeztetve. ▪ A természeti környezet felélése fokozott ütemben folytatódik, mivel a fejlesztések koordinálatlanul, szabályozatlanul, egyéni és egyedi érdekek mentén valósulnak meg. Az épített környezet egyre inkább túlsúlyba kerül a természeti környezettel szemben.
Településközi kapcsolatok	▪ A településközi együttműködéseknek gátat szab az önálló települési szintű gondolkodás, tervezés, ami autonóm fejlesztéseket eredményez, magasabb költséggel, forrásigénnyel és kiaknáztatlanul maradnak az együttműködési lehetőségekben rejlő potenciálok. ▪ A településközi közösségi és egyéni közlekedés a megnövekedett lakossági és gazdasági célú igényeket nem tudja kiszolgálni, a rendszerek áteresztő képessége több helyen jelenleg is a határon áll. Állandósulnak a torlódások, ez pedig komoly gazdasági-, környezeti- és egészségi károkat okoz.

2. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA	
ERŐSSÉGEK (belső tényezők)	
	▪ A Budapesti Agglomerációban több nemzetközi közlekedési folyosó található. Az agglomeráció az országos közlekedési hálózat központjában található. ▪ A gyorsforgalmi utakon jelentős részben elfogadható a burkolatállapot, megújítása folyamatos. ▪ A vasúthálózat lefedettsége országos viszonylatban magas, sok település elérhető kötött pályán. ▪ Az agglomeráció területén jellemzően jobb állapotú, korszerűbb motorvonatok közlekednek a nagyvasúton. ▪ Jól felszerelt és folyamatosan fiatalodó az autóbuszflotta. ▪ Az informatikai és bérletintegráció megfelelő a közösségi közlekedés tekintetében. ▪ Több településen működik pedi- vagy bicibusz. ▪ A Duna fontos szerepet játszik a közlekedésben, de csak nemzetközi szinten, a fővároson belüli, valamint az agglomerációs szintű közforgalmú vízi közlekedés még jelentős kihasználatlan potenciált rejthet. ▪ A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér elhelyezkedése kedvező. ▪ Összefüggőbb kerékpárforgalmi hálózat a fővárosban. ▪ A kerékpárt használók aránya magas az agglomeráció több területén. ▪ Egyre népszerűbbé válik a mikromobilitás, elsősorban a budapesti belvárosban és a kistépelüléseken ▪ Az országos közutak állapotára teljeskörű adatbázis áll rendelkezésre a közútkezelőnél. ▪ Vármegye és országbérlet miatt a közösségi közlekedéshez való hozzáférés egyszerűbb és olcsóbb.
GYENGESÉGEK (belső tényezők)	
	▪ Agglomerációs szinten túlnyúló nagy átmenőforgalom éri a teljes agglomerációs közlekedési rendszert. ▪ Harántirányú közúthálózati hiány az agglomeráció északnyugati és nyugati szektorában, az M1 északi összeköttetésének hiánya, az M0 észak-nyugati 11-es és 10-es utak közötti összeköttetésének hiánya, a 10-es út és a M7 autópálya közötti szakasz megépítésének hiánya

	▪ Duna elválasztó hatása miatt az agglomeráció egyes szektorai között a közlekedési kapcsolatok és a hozzáférhetőség hiányos. ▪ Jelentős forgalmi terhelést jelentenek a lakott területen áthaladó főútvonalak, ahol emiatt csökkent a terület élhetősége. ▪ Közúti torlódások alakulnak ki a főbb utakon, ami jelentős idővesztést és gazdasági problémát okoz. . ▪ A fő és mellékutak burkolatának állapota nem megfelelő. ▪ Az agglomerációs gyűrűben magas a kiépítetlen helyi utak aránya. ▪ Jelentős parkolási igények jelennek meg a városközpontokban, nagyvárosias lakóterületeken, amelyek kiszolgálása a közterületeken nem lehetséges. A közterületen tárolt gépjármű sok esetben hozzájárul a környezet leromlásához, illetve nehézséget okoz minden közlekedési mód számára. A belvárosi parkolóhelyek (parkolóházak) elégtelen száma pedig növeli a dugót a parkolóhelyet kereső, keringő gépjárművek miatt. ▪ A forgalomcsillapítás jellemzően települési stratégia nélkül, lokális igényekre reagálva történik, kevés a forgalomcsillapított övezet, nincs települési szintű forgalomcsillapítás. A belterületi átmenő forgalom növekedését sokszor nem követik le kellő mértékű közlekedésbiztonságot javító fejlesztések. ▪ Magas a gépjárművek részaránya a modal splitben (közlekedési módok közötti megoszlásban). ▪ A vasúti hálózat szinte kizárólag a budapesti fejpályaudvarokban végződő, sugaras vonalakkal áll, amelyek kapacitáshatáron üzemelnek. ▪ Néhány fővonal kivételével leromlott a vasúti infrastruktúra (különösen a fejpályaudvarok, a 1AK. sz. (Körvasút), 71. sz (Budapest-Vác), 100. sz. (Budapest-Záhony), 142. sz. vasútvonal (Budapest-Kecskemét) esetében), amely miatt nagy a rendszer zavarérzékenysége, magas az utazási idő és alacsony az utaskomfort. ▪ Jelentősen előregedett a HÉV vonalak infrastruktúrája és a járműparkja. ▪ Mind a HÉV üzem, mind a nagyvasút, mind a helyközi autóbuszok jellemzően fővárosi végponttal közlekednek, ahol folyamatos feladatként jelenik meg, a járatszámok növelése, az átszállási csomópontok utastájékoztatási rendszereinek fejlesztése, az elektronikus jegyrendszer működésének biztosítása. Kevés a rendelkezésre álló P+R és B+R parkoló, illetve egy részük túl központi elhelyezkedésű a fővárosban. ▪ Az egyéni közlekedésből eredő torlódások miatt a buszközlekedés szolgáltatási színvonala, kiszámíthatósága romlik, üzemköltsége emelkedik.
--	--

	▪ Nincs települések közötti – illetve jellemzően településen belüli – összefüggő kerékpárforgalmi hálózat (kivétel a Duna menti és a Budapest-Balaton kerékpáros nyomvonalakat). ▪ Sok települési fő- és gyűjtőúton hiányzik a megfelelő szélességű és akadálymentes gyalogos felület. ▪ A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér kötőtpályás kapcsolata hiányzik. ▪ A zöld közlekedési fejlesztések egymással versenyeznek, restriktív intézkedések hiányában az egyéni gépjárműforgalom csak korlátozott mértékben csökkenthető. ▪ A közlekedés jelentős mértékben szennyezi környezetét, külön kiemelve a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és az M0 autópályához kapcsolódó erős zajterhelés és károsanyag kibocsátás.
LEHETŐSÉGEK (külső tényezők)	
	▪ Az EU-s és magyar finanszírozásból a mobilitási rendszer fejlesztése is megvalósulhat, ebben kiemelten az elővárosi közösségi közlekedés fejlesztése. ▪ Az intenzifikálódó agglomerációs gazdaság (pl. magas hozzáadott értékű, tudásalapú, részben otthonról is végezhető tevékenységek, és a helyben elérhető szolgáltatások minőségi fejlődése révén a mobilitási szokások átalakulnak, ezáltal csökkenhet a közlekedési rendszer csúcsidei terhelése. ▪ A nagyobb környezet-tudatosság és a társadalmi felelősségvállalás következtében többen veszik igénybe a fenntartható közlekedési módokat. ▪ A közösségek hatékony bevonása által a többség számára elfogadott módon oldódnak meg valós közlekedési problémák, kedvezőbb erőforrás-felhasználással. ▪ A holisztikus és interdiszciplináris terület- és közlekedéstervezési szemléletek erősödésével fenntarthatóbbá és élehetőbbé válnak a települések és a közlekedési rendszerek. ▪ Stratégiák összehangolása révén a közlekedési igények és a módválasztás a fenntartható irányban változik. ▪ A technológiai fejlődés következtében csökken a környezeti terhelés és javul a közlekedésbiztonság. ▪ A megosztáson alapuló szolgáltatások további elterjedése hatékonyabbá teszi a közlekedési rendszert.

VESZÉLYEK (külső tényezők)	
	▪ A szuburbanizáció folytatódik, amelynek következtében egyre többen, egyre nagyobb távolságból közlekednek; illetve nagy kiterjedésű, közlekedéssel hatékonyan nem kiszolgálható, monofunkcionális lakóterületek alakulnak ki kevésbé szabályozott módon. A közösségi közlekedésfejlesztések elmaradásával a módváltás az egyéni közlekedés irányába tolódik el, rontva a térség versenyképességét és a lakosság életminőségét. ▪ A közlekedési hálózat fejlesztése oly módon következik be, hogy a létrejövő új kapcsolatok, nagyobb kapacitások miatt tovább erősödik a szuburbanizáció. ▪ A már széleskörben elfogadott interdiszciplináris stratégiák egyoldali megvalósítása a közlekedési rendszer torzulásához, a közlekedők önkényes prioritizálásához vezet. ▪ A közlekedési rendszer fejlesztéseit esetenként korlátozottan követi le az üzemeltetési és fenntartási erőforrások emelkedése. ▪ A klímaváltozás miatt egyre gyakoribbak a korábban megszokottól eltérő időjárási viszonyok (nagy esőzések, hóhullámok stb.). ▪ Az egyéni gépjárművek átlagéletkora tovább növekszik, emiatt a járműtechnológiai fejlődés (környezeti és közlekedésbiztonsági) hatásai lassabban érvényesülnek. ▪ Az autonóm járművek megjelenése növeli a közlekedő járművek számát, ezzel növelve a torlódásokat és az idővesztést. ▪ A közúti balesetek száma stagnál, esetleg tovább romlik. ▪ A mikromobilitási eszközök használata gyengén szabályozott, jogszabályok jelenleg nem illeszkednek teljesen a megváltozott technológiai viszonyokhoz.

3. KÖZMŰ ELLÁTÓ RENDSZEREK	
ERŐSSÉGEK (belső tényezők)	
Vízi rendszerek	▪ Vízellátó, szennyvízgyűjtő hálózati rendszerek települési szintű kiépítettsége közel a teljes lakossági közműellátási igényt kielégíti.

	▪ A helyi vízellátó elosztó és szennyvízgyűjtő, kezelő hálózati rendszerek kiépített térségi alaphálózati rendszerekkel, bázisokkal való kapcsolata a kapacitás-bővítés lehetőségét kínálja. ▪ Kedvezőbb és jobb minőségű vízbázisok, vízkészletek állnak rendelkezésre, amelyek a legtöbb esetben csak kisebb vízkezelést igényelnek a hálózatba táplálást megelőzően. ▪ A térség erőssége a felszíni vizekben való gazdagsága, amelynek jókarba helyezése esetén, a csapadékvizek befogadására alkalmas lehet
Energiagazdálkodás	▪ A helyi energiaelosztó hálózati rendszerek kiépített alaphálózati rendszerekkel, bázisokkal való kapcsolata a kapacitás-bővítés, fejlesztési lehetőségét kínálja. ▪ A villamosenergia ellátás területén stabil szolgáltatói, üzemeltetői háttér áll rendelkezésére.
Hulladékgazdálkodás	▪ Elkülönítetten gyűjtött hulladékok növekvő aránya a Budapesti Agglomerációban. ▪ Betétdíjas rendszer kiemelkedő használója az agglomerációs térség. ▪ Komposztálás jó adottságai az agglomeráció Pest vármegyei gyűrűjében. ▪ Hulladékok energiává alakításának lehetősége adott. ▪ Ipari hulladékok mennyiségének csökkenő tendenciája.
GYENGESÉGEK (belső tényezők)	
Vízi közmű rendszerek	▪ Budapesten a lakossági ivóvíz ellátottsága majdnem 100 %-os, de az agglomerációban fekvő településeken 5 % feletti az ellátottsági hiányosság. Közcsatornás szennyvízelvezetés kezelés területén a budapesti lakosság több mint 5 %-a még ellátatlan, az agglomeráció területén élők közel 13 %-a ellátatlan. ▪ A helyi építési szabályzatban előírt szennyvízelvezetés-kezelés, csapadékvíz helyi vízvizsszatartás megoldásának végrehajtása nem megoldott. ▪ Szennyvízelvezetés-kezelésnél, a felszín alatti vízkészletek védelmének biztosítási igénye nehezen végrehajtható. ▪ A vízbázisok védelme (hidrogeológiai védőidom) nem mindenhol megfelelő, a területen néhány vízbázis védőidomának lehatárolása több helyen felülvizsgálatot igényelne. A védőidomokon belüli területfelhasználás lehetőségének szabályozása hiányos.

	▪ Mindkét szakágban az üzemelő technológiák sok esetben a maximális kapacitás határán működnek az Agglomerációban. ▪ Egyes víziközmű szolgáltatók fejlesztések hiányában az új bekötési igényeket nem tudják biztosítani, ami az iparfejlesztést gátolja. ▪ Az ivóvízhálózatokban a növekvő hálózati veszteségek ellátási zavarokat okoznak. ▪ A szennyvízelvezető hálózatokban a növekvő idegen vizek megjelenése is kezelési zavarokat okoz (infiltráció, illegális bekötések, csapadékvíz terhelés). ▪ Pangó vizes szakaszok fordulnak elő a rendszerekben (ágvezetékek, rossz áramlási viszonyok). ▪ Az elöregedő hálózatokban elmaradó felújítások, karbantartások miatt romló állagmutatók jellemzők (építészeti, gépészeti, villamossági területen egyaránt). ▪ Műszaki rendszerek kitétsége (sorba kapcsolt, láncszerű ellátás, egyoldali betáplálás). ▪ Vízpazarló attitűd (lakossági, közületi szinten is) jellemző, a nem ivóvíz minőségű vízellátás lehetőségének megoldása sok helyen nem megoldott. ▪ Nem a jelenlegi, ill. távlati igényekre méretezett vízi közmű rendszerek (egyenlőtlen terhelés eloszlás, alulterhelt és túlterhelt rendszerek). ▪ A szolgáltatói háttérben a fizikai munkaerő személyzeti nehézségei gátolják a minőségi szolgáltatás lehetőségét (alacsony bérszínvonal, elöregedő munkaerő, általános munkaerő-hiány). ▪ A betelepülő lakosság és a gazdasági szereplők igényeit nem, vagy elmaradó ütemben követik mind az ivóvíz rendszert érintő, mind a szennyvíz hálózati és kezelési fejlesztések. ▪ A szennyvízelvezető rendszerekben üzemelő egyesített rendszerű szakaszok terhelés ingadozás okozta zavarok előfordulása. ▪ A klímaváltozás víziközműveket érintő hatásaira a települések nem készültek fel, kiemelten a csapadékvíz elvezetési rendszert érintő változó csapadékvíz mennyiségek zavarmentes elszállítási, kezelési igényére. ▪ A csapadékvíz kezelésére a megfelelő szolgáltatói háttér hiányos, érdemi szolgáltatás csak a közcsatornás elvezetés üzemeltetésére biztosított. ▪ A csapadékvíz rendszerének kialakítása, a kezelés és az elvezetés kiépítettsége, hidraulikai rendezése, megfelelő karbantartása az agglomerációban fekvő településeken jellemzően hiányos.
--	--

Energiagazdálkodás	▪ A villamosenergia ellátás szempontjából a látszólagos kedvező hálózati kiépítettsége a megfelelő kapacitás hiánya miatt újabb fogyasztók fogadása problémát jelenthet. ▪ A villamosenergia hálózati rendszere számára kapacitásában és fektetési módjában is problémákat jelenthet az energiaellátás területén az energiaválság és a klímaváltozás okozta hatások kezelése. ▪ A helyi építési szabályzatban, az arculati kézikönyvben, a településképi rendeletben előírt földalatti hálózatfektetés végrehajtása nehezen megvalósítható. ▪ Lazább beépítésű területeken, kiemelten az agglomerációban fekvő településeken sokszor jellemző a település arculatát, biztonságát befolyásoló közvilágítás mennyiségi és minőségi hiányosságai. ▪ A termikus energiaellátásban az energia ár-robbanás hatásaira a már kialakított energia-mix felülvizsgálatának igényére a lakosság nem készült fel. ▪ A termikus energiaellátásban az energia ár-robbanás okozta fenntarthatósági nehézségek csökkentésére, ahol azt az épület, illetve az épületgépészet lehetővé tette előtérbe került a környezetterhelést okozó energiahordozók használata. ▪ A klímaváltozás hatáskezelésére kiemelten a lakótelepeken, kis- és nagyvárosi lakóterületeken korlátozott a lehetőség, az ezirányú felkészültség nagyon hiányos.
Hulladékgazdálkodás	▪ Növekvő települési hulladék mennyiség az agglomerációban. ▪ Nem megfelelően megoldott, nem mindenki számára egyaránt hozzáférhető szelektív hulladékgyűjtés. ▪ Háztartási hulladék magas aránya. ▪ Illegális hulladéklerakás elterjedtsége, külterületek hulladékkal való elszennyezése. ▪ Vállalkozásoktól és egyéb szervektől szállított hulladékban az elkülönítetten gyűjtött hulladékok alacsony aránya. ▪ Hulladékok lerakásának magas aránya, újrafeldolgozás alacsony aránya. ▪ A hulladéklerakók magas telítettsége miatt a nem újrahasznosítható, nem szelektálható hulladékok elhelyezése új lerakók és/vagy hulladékhasznosító művek létesítését igényli.

LEHETŐSÉGEK (külső tényezők)	
Vízi közmű rendszerek	▪ Kiemelt Kormányprogram indítása az agglomerációs településeken az előregedett, jelentős veszteséggel üzemelő víziközmű infrastruktúra ütemezett megújítására, mind az ivóvízhálózatok, mind a szennyvíztisztító kapacitások vonatkozásában. ▪ Víz- és energiatakarékos technológiák elterjedése az agglomerációban. ▪ A nem ivóvíz minőségű vízellátás kialakításának növelésével az ivóvíz minőségű vízellátásban jelentkező megtakarítás racionális hasznosítási lehetősége. ▪ A még üzemelő egyesített rendszerű vízelvezetés elválasztottá tételével a szennyvízkezelési technológia kiegyenlítettebbé tehető. ▪ Az elválasztott rendszerű csapadékvízelvezetéssel a vész leeresztéssel a Duna vízszennyezése csökkenthető. ▪ Lakosság környezettudatosságának fejlődése (víztakarékosság, szennyvízbe kerülő idegen anyagok visszaszorítása). ▪ Vízátadási/vízátvételi lehetőségek újragondolása, méretgazdaságosság figyelembevétele (főleg a főváros irányából).
Energiagazdálkodás	▪ Épületek termikus energiaellátásának fenntarthatóságának javítása, hőszigeteléssel, tudatformálással, illetve megújuló energiahordozó alkalmazási lehetőségének igénybevételével, csökkentve a környezetterhelést okozó nem vezetékes energiahordozó hasznosítását. ▪ Pályázati támogatási lehetőségek igénybevétele. ▪ Közvilágítás általános minőségi és mennyiségi javítása. ▪ Energiafüggőség csökkentése (megújuló energia, decentralizált felhasználás, energia mix). ▪ A helyi rendeletekben előírtak teljesítési elvárása a szolgáltatóktól lehetőséget ad rendezettebb környezetalkításra.
Hulladékgazdálkodás	▪ Háztartási ételhulladékok elkülönített gyűjtése. ▪ Hulladékcsökkentett életmódra való nevelés térnyerése. ▪ Hulladékhasznosítás új technológiáinak megjelenései. ▪ Hulladékgyűjtési módok bővítése és körforgásos gazdaság. ▪ A nem újrahasznosítható hulladékok energetikai célú hasznosítása.

VESZÉLYEK (külső tényezők)	
Vízi rendszerek közű	▪ A szennyvízkezelésnél emberi felelősségre bízott, szükséges ellenőrzési lehetőség megfelelő biztosítása nélkül, kockázattal üzemeltethető közműpótló alkalmazásának megengedése. ▪ Csapadékvíz elvezetés hálózati rendszerének megfelelő kialakítása, a hálózati rendszeren hiányzó szakaszok, a szükséges karbantartási hiányosság a zavarmentes csapadékvíz elvezetését nem tudja biztosítani. ▪ A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárás (aszály, extrém csapadékesemények) hatáskezelésének, a szükséges hálózati kapacitás (tárolási lehetőségek) és a helyi (telkenkénti) víz-visszatartás hiányossága veszélyezteti a megfelelő vízháztartás biztosítását. ▪ Az előforduló egyesített rendszerű vízelvezetés elválasztottá tételének hiányában a hálózati rendszer túlterhelése előntést okozhat, vész leeresztés alkalmazása esetén a befogadó felszíni víztest (Duna) szennyezését okozhatja. ▪ Pénzügyi forráshiány okozta működési nehézségek, a fejlesztések elhúzódnása a közműhálózat működésében kihívást jelent esetenként. ▪ Átgondolatlan településfejlesztés (a megfelelő és szükséges infrastrukturális és közműellátottsági előírások teljesítési igényinek figyelmen kívül hagyása az agglomerációs lakóterület- és gazdasági terület fejlesztések során). ▪ Nagybefektetők vízigényeinek kiszolgálása (mennyiségi kockázat). ▪ Kiberbiztonság, fenyegetettség. ▪ Vízbázisokat és azok hidrogeológiai védőterületét érintő veszélyeztető tevékenységek (ipari, mezőgazdasági) előfordulása.
Energiagazdálkodás	▪ Nem kellően átgondolt településfejlesztés. ▪ Klímaváltozás okozta felmelegedés hatáskezelésének megoldására javasolt klímaberendezések (pl kültéri egység) telepítésének szigorú szabályozása korlátozza a megoldási lehetőségeket. ▪ Telepszerű többszintes távhővel ellátott épületeknél a felmelegedés kompenzálásának megoldási hiánya (az egyéni megoldás ugyan látványrontó, de a gazdasági nehézséggel élők számára a megoldatlanság életveszélyes). ▪ Klímaváltozás okozta szélterhelés növekedése a föld feletti hálózatok környezetének veszélyforrásai.

	▪ Az energiahordozók ár-robbanása és a beszerzésének korlátozottsága miatt az egyéni fűtési rendszereknél (vegyes tüzelésű kazánok) az energia-mix kialakításában a környezetterhelő megoldások kerülhetnek előtérbe.
Hulladékgazdálkodás	▪ Illegális hulladéklerakás növekedése. ▪ Hulladékelszállító hálózat sérülékenysége. ▪ Technológia fejlődés miatt új hulladéktípusok megjelenése.

4. GAZDASÁG	
ERŐSSÉGEK (belső tényezők)	
Gazdaság általános jellemzés - pozíció, szerkezet	▪ A Budapesti Agglomeráció, mint nemzetközi szintű növekedési pólus, a hazai GDP mintegy 46%-ának előállításával kiemelkedő pozíciót tölt be Magyarország gazdaságában, mind a termelés volumene, mind a tudásintenzív, innovatív iparágak és K+F+I tevékenységek, illetve a magas szintű üzleti és egyéb szolgáltatások koncentrációja tekintetében. ▪ Az agglomeráció kiemelkedő nemzetközi szintű közlekedéshálózati csomópont, a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) részét képező, jó állapotú, többirányú autópálya csomópont, vasúti csomópont, nemzetközi repülőtérrel (Liszt Ferenc N.R.) és a Duna, mint nemzetközi folyami hajózási útvonallal, amelyek megalapozzák és nagy mértékben támogatják a térség gazdaságának fejlődését. ▪ A főváros és az agglomerációs gyűrű gazdasága között sokrétű, működő, egymáshoz kapcsolódó munkamegosztás és együttműködés a jellemző a lakossági és üzleti szolgáltatások, kiemelten a logisztika, az ipar és a kereskedelem szinte minden területén. ▪ Az Agglomeráció Pest vármegyei része az utóbbi évtizedben jelentős erősödést mutat a GDP növekedés dinamikájában. ▪ A Budapesti Agglomerációban országon belül a legmagasabbak közé tartozik a vállalkozások sűrűsége, az 500 fő fölött foglalkoztató nagyvállalatok száma, vagy a nemzetgazdasági beruházások mértéke. ▪ Magas színvonalú szolgáltatói szektor működése jellemző kiemelten a fővárosban, de több tekintetben az agglomerációs gyűrűben, annak térségi központjaiban is.

	▪ Az agglomeráció - földrajzi fekvéséből és közlekedésföldrajzi pozíciójából adódóan - számos multinacionális és hazai kereskedelmi és ipari vállalkozás országos/nemzetközi szintű vállalati, illetve logisztikai-elosztó központja számára biztosít helyszínt. ▪ A belső piac tekintetében az agglomeráció a legerősebb fizetőképességű hazai keresleti koncentráció mind a lakossági fogyasztás, mind a vállalkozások beszerzései tekintetében, ami stabil, növekvő és kiszámítható piacot jelent sok termelő, szolgáltató és kiskereskedelmi vállalkozás számára.
Gazdaságfejlesztés, innováció	▪ Magyarország innovációs központja Budapest, ahol egyetemek, állami kutatóintézetek és vállalati kutató-termékfejlesztő egységek magas szintű hálózata alakult ki, a tudásbázis fejlettsége és a tudástranszfer a legmagasabb szintű az országban. ▪ Budapesten nemzetközi viszonylatban is kiemelkedően magas a technológiaintenzív feldolgozóiparban és a tudásintenzív szolgáltatásokban foglalkoztatottak aránya. ▪ Az agglomerációs gyűrű gazdaságában, elsősorban az exportra termelő iparban is növekvő mértékben van jelen a tudásintenzív tevékenység és a vállalati K+F tevékenység. ▪ A Budapesti Agglomeráció a külföldi működőtőke befektetések első számú célpontja az országban. ▪ Jellemző a magas szinten kiépült termelő gazdasági infrastruktúra, amelyben megtalálhatóak a tudományos és technológiai parkok, az innováció profilú ipari parkok, a címmel rendelkező és anélkül működő ipari területek kiépült hálózata. ▪ Az agglomerációs KKV-k jelentős számban és arányban működnek magas technológiai és szervezeti elvárásokat támaztó külföldi vállalatok beszállítójaként, partnereként. ▪ Egyre több település ismeri föl az intenzívebb gazdasági tevékenység felé történő elmozdulás hasznait a település és a helyi lakosság szempontjából is, próbálja ez irányban ösztönözni a helyi gazdaságot. ▪ Budapest és az agglomerációs gyűrű munkaerőpiaca országosan a legmagasabb képzettségi szinttel rendelkező kínálattal jellemezhető.
Turizmus	▪ Budapest főváros turisztikai vonzereje egyre növekvő, mára globális szinten is ismert, többprofilú desztinációvá vált, forgalma ehhez kapcsolódóan dinamikusan bővülő tendenciát mutat. ▪ A Budapesti Agglomeráció a szabadidős- és a hivatásturizmus fajtái számára egyaránt sokirányú és gazdag kínálattal és fejleszthető adottságokkal bír.

	Az agglomerációs gyűrű több Pest vármegyei térsége is kiváló, ma még csak részben kihasznált adottságokkal rendelkezik az agglomerációs turisztikai és szabadidős kínálat bővítésére, színesítésére, nemzetközi szintű erősítésére.
Ingatlanpiac	- Az ingatlanpiac piacvezető szereplői jelen vannak az agglomerációban. - Magas szintű lakó- és gazdasági célú ingatlan kereslet jellemző. - Nemzetközi befektetők jelenléte az agglomeráció ingatlanpiacán. - Jellemző az újépítésű ingatlanok magas aránya. - Hasonlóan jellemző az agglomerációs kínálatra a jó minőségű, használt ingatlanok magas aránya.
GYENGESÉGEK (belső tényezők)	
Gazdaság általános jellemzés - pozíció, szerkezet	- A Budapesti Agglomeráció gazdasági teljesítménye, különös tekintettel a magas szintű üzleti-pénzügyi szolgáltatásokra és a helyi gazdaság globális versenyképességét megalapozó K+F+I tevékenységekre, Budapest kiugró teljesítménye ellenére is elmarad a fő regionális versenytársak, Bécs és Prága teljesítményétől. - Az Agglomeráció gazdasági szerkezete erősen duális jellegű: míg Budapesten jellemzőek a magas technológiai és innováció szinten működő, nagy termelékenységű főleg szolgáltató tevékenységek és vállalati központok, amelyek GDP termelési értéke több mint duplája a gyűrűre jellemzőnek, az agglomerációs gyűrűben a helyi gazdaság főleg alacsonyabb termelékenységű és hozzáadott értékű gyártóüzemekből, logisztikai és kereskedelmi központokból áll. - Az agglomeráció hatalmas munkaerőpiaca messze az agglomeráción túlnyúló elszívóhatással rendelkezik, ami a napi és hosszabb időtávú ingázáson keresztül további forgalom és létszámnövekedést generál. - Az ipari beruházások a rendelkezésre álló és kihasználatlan barnamezős területek helyett még mindig gyakran zöldmezős beruházások keretében történnek, ezzel csökkentve a mezőgazdasági, valamint a zöldfelületeket.
Gazdaságfejlesztés, innováció	Az agglomerációs, elsősorban a Pest vármegyei KKV-k technológiai innovativitása és ebből is adódóan nemzetközi versenyképessége sok esetben elmarad a jelentősebb exportpiacokra való belépés követelményeitől.

	▪ A helyi vállalkozásoknak a fentiekből fakadó alacsonyabb termelékenysége felelős az agglomerációs gyűrű gyengébb gazdasági teljesítményéért. ▪ A helyi vállalkozások, elsősorban a KKV-k reziliencia képességei és működésük megfelelése a fenntarthatósági szempontoknak nem elégséges. ▪ A KKV-k fejlődését jelentősen korlátozza a munkaerőpiac szűkössége, különös tekintettel a vállalkozások igényeinek megfelelően képzett munkaerő hiányára. ▪ Az innovációs ökoszisztéma jelenős hiányosságokat mutat a nemzetközi térben versenyző Budapesti Agglomerációban: hiányoznak az erős hazai innovációs szereplők, a helyi startup vállalkozások, a nagyobb innovációs pólusok. ▪ A gazdaság működéséhez szükséges közlekedési infrastruktúra jelentős része elavult, rossz állapotú, hiányos és alacsony színvonalú, kiemelve a kötöttpályás és a közösségi közlekedést, illetve a P+R hálózatot is. ▪ A közlekedési infrastruktúra elemek közül kiemelten a vasúti infrastruktúra elmarad és egyre jobban leszakad a gazdaság igényeitől, pl. pályák romló állapota, iparvágányok, átrakók kevés száma jellemző. ▪ Az agglomerációs gyűrűben a vállalkozások fejlődését és növekedését, beruházók betelepülését egyre jobban korlátozzák a sok esetben kapacitásuk határán működő közműrendszerek (pl. vízellátás, szennyvízkezelés), ami akár a lakosság ellátást is veszélyeztetheti. ▪ Az Agglomerációban, elsősorban a Pest vármegyei gyűrűben a meglévő ipari létesítmények, iparterületek működésében az üzleti eredményt és környezeti fenntarthatóságot egyaránt javító energiatudatosság és energetikai hatékonyság, illetve a megújuló energiák hasznosítása nem megfelelő mértékű. ▪ A településeken működő nagyobb volumenű gazdasági tevékenységek gyakran zavaróak a helyben élők számára (pl. megnövekedett gépjármű és kamionforgalom, állandósult dugók, lég- és zajszennyezés, közúti veszélyek stb.), ami konfliktusforrás, és a helyi életminőség romlását okozhatja. ▪ A lokális munkaerőpiacok az agglomeráció részeként működnek, „nem a helyiek dolgoznak a helyi gyárban”, ami fokozott terhelést jelent a teljes agglomeráció számára a napi, agglomeráción belüli ingázás révén. ▪ A helyi vállalkozások és az önkormányzat közötti kapcsolat gyenge, sokszor csak adminisztratív jellegű.
--	---

Turizmus	▪ Budapest nemzetközi szintű turisztikai megítélése és népszerűsége, illetve forgalma ugyan folyamatosan bővülő és felzárkózó tendenciájú, de a két fő regionális versenytársat Bécs és Prágát még nem tudta megközelíteni. ▪ A nemzetközi szintű turizmus bővülésének jelentős infrastrukturális akadályai vannak, amelyek leküzdése csak igen jelentős beruházásokkal lenne lehetséges, mint pl. kongresszusi központ(ok), szállodai férőhelykapacitások hiányosságai vagy a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérnek a kor színvonalának megfelelő közlekedési elérése. ▪ A Budapesti Agglomeráció turizmusában Budapest dominanciája érvényesül, a fővárosba irányuló jelentős nemzetközi turisztikai forgalomból a Pest vármegyei gyűrű csekély mértékben részesül. ▪ Az agglomerációs gyűrűben a Budapestről kiáramló rekreációs turizmust gyakran a települések számára főleg negatív jelenségnek tekintik, amelynek pozitív hozadéka csekélyek.
Ingatlanpiac	▪ A fővárosi ingatlanárak kiugró növekedése - az agglomerációs gyűrűben is jellemző nagy mértékű áremelkedés mellett is – a szuburbanizációs folyamatok fő mozgatórugója. ▪ A szűkös kínálat és a magas árszint miatt a Budapesti Agglomerációban a lakhatási nehézségek – kiemelten a fiatalok számára – egyre fokozódnak. ▪ Eltérő célú lakásvárslások a főváros és az agglomerációs gyűrűben, melyek nehezítik az egységes szabályozási környezetet és a lakhatási probléma kezelését. ▪ A kereslet magas igényéhez képest korlátozott az ingatlanfejlesztési célú befektetések vonzására alkalmas, és a térszerkezet és a fenntarthatóság szempontjából is megfelelően előkészített fejlesztési terület a fővárosban. ▪ A barnamezős területek beépítéséhez a környező infrastruktúra, közlekedési hálózat fejlesztése is szükséges.
LEHETŐSÉGEK (külső tényezők)	
Gazdaság általános jellemzés - pozíció, szerkezet	▪ A Budapesti Agglomeráció Pest vármegyei gyűrű gazdálkodó szervezetei számára a legfontosabb „külső” lehetőség, hogy a nemzetközi térben versenyző budapesti gazdasági pólus területén működnek, ami fokozottan kínálja a globális értékláncokba való bekapcsolódás esélyét.

	▪ A Budapesti Agglomeráció vállalkozásai, kiemelten a Pest vármegyei gyűriú gazdálkodó szervezetei számára az agglomeráció belső adottságai és a külső piaci feltételek is lehetőséget kínálnak arra, hogy az eddigi extenzív fejlődési szakaszból intenzív szakaszba lépjenek, elsősorban a technológiai fejlesztések révén, ezáltal növelve termelékenységüket és a termelt bruttó hozzáadott értéket. ▪ A képzett munkaerő biztosítása tekintetében (minden szinten) az agglomeráción kívüli országos, sőt határon túli térben rendelkezésre álló kapacitások a Budapesti Agglomeráció vonzereje révén valós munkaerő forrást jelentenek. ▪ A demográfiai prognózisok alapján a következő évtizedekben az Agglomeráció Pest vármegyei gyűriújében várható jelentős népességszám növekedése további folyamatos munkaerőkínálatot és piaci keresletet biztosít a helyi vállalkozások számára.
Gazdaságfejlesztés, innováció	▪ A kormányzati stratégiai partnerség keretében a nemzetközi és hazai közép- és nagyvállalatokkal lehetőség van az agglomerációs betelepülés és a már működő vállalkozások esetében a bővülés ösztönzésére, a kapcsolatok erősítésére. ▪ Az agglomerációs gyűriú KKV-i számára jelentős potenciált jelent a jelentős budapesti és Pest vármegyei innovációs pólusokkal való együttműködés. ▪ Az agglomerációs vállalkozások, illetve a helyi gazdaság fejlesztésében érintett önkormányzatok együttműködése a nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező, országos és vármegyei szakmai szervezetekkel (pl. kamarák, HIPA, HEPA stb.) a gazdaság- és vállalkozásfejlesztés területén. ▪ Globális trendhez való csatlakozásként a megújuló energiaforrások támogatott hasznosítása a gazdaságban növelheti a termelés hatékonyságát. ▪ Az agglomerációs KKV-k számára az agglomeráció és az azon kívüli piaci tér egyaránt lehetőséget jelent a nagyobb cégek beszállítói köreihez való csatlakozásra. ▪ A rövid ellátási láncok preferálása nemzetközi tendencia a gazdaság fenntarthatóbbá tétele számára, ami az agglomerációs vállalkozások számára is lehetőség a hatékonyságnövelésre. ▪ Az otthoni munkavégzés (home office) terjedésével és támogatásával jelentős hatékonyságnövelés, idő és költségmegtakarítás, illetve a munkába járásból adódó közlekedési terhelés csökkenés lenne elérhető.

	▪ Az agrárvállalkozások esetében a klímaváltozáshoz kapcsolódó üzleti reziliencia növeléséhez lehetőség az új technológiák és eljárások alkalmazása, ellenálló fajták elterjesztése. ▪ A tisztán elektromos autók (BEV)³ egységes támogatásával (pl. ingyenes parkolás az agglomerációban) a vállalkozásoknál költségcsökkentés, hatékonyságnövekedés, az agglomeráció egészében a környezetszennyezés csökkentése lenne elérhető. ▪ A gazdasági célú ingatlanok árának növekedése a nagyobb hozzáadott értéket termelő, tudásalapú gazdasági tevékenységek elterjedését támogatja, az ingatlannal kapcsolatos költségek (vételi ár, bérleti díj, ingatlanfejlesztés költségei stb.) kitermelhetősége révén.
Turizmus	▪ A globális szintű turisztikai kereslet egyre fokozódó érdeklődése Budapest, mint desztináció iránt, a szabadidő- és a hivatásturizmus területén egyaránt. ▪ A konferenciaturizmus iránti globális kereslet növekedése Budapest és az agglomerációs gyűrű piaci szereplői számára egyaránt növekvő és magas fizetőképességű piacot jelenthet. ▪ A főváros közelségét kiaknázandó több napos garantált programok kínálata az agglomeráció desztinációiban a fővárosi (főleg külföldi) turisták számára. ▪ Az agglomerációs gyűrűben a budapesti rekreációs célú, jellemzően hétvégi turizmus folyamatos és növekvő keresletet jelent.
Ingatlanpiac	▪ Építőiparra ható szabályozási keretek változása. ▪ Jövedelmi viszonyok megváltozása miatt az ingatlanárak közötti területi különbségek mérséklődése. ▪ Fejlesztési területek kijelölése és előkészítése a térség hosszútávú érdekeinek megfelelően. ▪ A fővárosban magas a használaton kívüli lakásállomány nagysága, ami az új építéshez képest kisebb költséggel integrálható vissza a lakáspiacra. ▪ A fővárosban (a 2022. évi állapot szerint) magas területi tartalék áll rendelkezésre jelentősebb számú új ingatlan építéséhez. ▪ Korszerű, fejlett magyar építőipar, ami jelentősebb számú megrendelést tud teljesíteni.

³ BEV: Battery Electric Vehicle

VESZÉLYEK (külső tényezők)	
Gazdaság általános jellemzés - pozíció, szerkezet	▪ A Budapesti Agglomeráció nem képes kihasználni a kiváló gazdaság- és közlekedésföldrajzi pozíciójából fakadó lehetőségeket és felzárkózni a fő regionális versenytársak (Bécs, Prága) szintjére, a nemzetközi versenyben lemarad. ▪ A fejlődő és bővülő agglomerációs gazdaság növekvő igényeit a közlekedési- és közműfejlesztések és karbantartások üteme nem képes követni. ▪ A tőkeerős, telephelyigénnyel fellépő betelepülő vállalkozások érdekeinek érvényesítése felülírhatja a helyi lakosság életminőségre és környezeti fenntarthatóságra vonatkozó szempontjait. ▪ A működő, nagyobb vállalkozások (ipari, logisztikai, kereskedelmi) folyamatos növekedése és tevékenysége elsősorban a Pest vármegyei agglomerációs gyűrű csomópontjaiban egyre elviselhetetlenebb terhet jelent a helyi lakosság számára. ▪ Megfelelő kiberbiztonság hiánya vagy elégtelensége az egyre fokozódó kibertámadások ellen.
Gazdaságfejlesztés, innováció	▪ Az Agglomeráció, különösen a Pest vármegyei gyűrű vállalkozásai a versenyképességhez szükséges innovációs fejlesztések hiányában megrekednek, „csapdahelyzetbe” kerülnek egy alacsonyabb technológiai szinten. ▪ Az építésügyi szabályozás szigorodása (különös tekintettel az agglomerációs szabályokra) a gazdasági célra hasznosítható területek szempontjából jelentősen behatárolja a települések gazdaságfejlesztési lehetőségeit az új betelepülő vállalkozások fogadása, meglévők bővülése tekintetében. ▪ A helyi lakosság vélt vagy valós félelmei a települések-térségek gazdaságát erősítő, akár magas technológiai szintet képviselő, magas jövedelmet biztosító tevékenységek, beruházások megvalósítását is ellehetetlenítik.
Turizmus	▪ A turizmus sérülékenysége, katasztrófáknak, válságoknak, járványoknak való kitettsége, ami elsősorban Budapest nemzetközi desztinációs pozíciója számára jelent veszélyt. ▪ Gazdasági vagy egyéb okokból kifolyólag meghíúsulnak / halasztódnak a budapesti turizmus minőségi ugrásához alapvetően szükséges fejlesztések (pl. nemzetközi repülőtér megközelítése, MICE turizmus infrastruktúrája stb.).

	▪ Az elmaradó infrastruktúra, együttműködési és marketingfejlesztések következményeként csökken a látogatók száma a térségben. ▪ A szálláshelyigényeket is támasztó kül- és belföldi turisták volumene továbbra is alacsony marad az agglomerációs gyűrűben, míg a hétvégi budapesti kirándulók nem biztosítanak elegendő forrást a gyűrű turizmusa számára.
Ingtatlanpiac	▪ Ha a területi jövedelemkülönbségek nem csökkennek, akkor fokozódik Közép-Magyarország lakosságszám beáramlása (a prognózis jövedelmi konvergenciával számol). ▪ Ha a fővárosban nem növekszik jelentősen az ingatlankínálat az tovább növeli az ingatlanárakat, ami erősíti az agglomeráció árelőnyét és a kitelepülési nyomást. ▪ A demográfiai prognózisok szerint a Budapesti Agglomeráció Pest vármegyei gyűrűjében az elkövetkező 1-2 évtizedben akár 200 ezer főt is meghaladó népességnövekmény és az ehhez kapcsolódó lakóingatlan kereslet növekedés várható. ▪ A területi tartalék egyenlőtlen eloszlása, a fejlesztési területek nem optimális kijelölése, esetén a telekárak jelentősen növekedhetnek a fővárosban, ami az ingatlanáremelkedésre további nyomást gyakorol. ▪ A helyi építési szabályoknak a keresleti igényekhez igazodótól eltérő kialakítása miatt a kereslet és a kínálat nem találkozik. Az agglomerációba történő kiáramlás csökkentéséhez megfelelő zöldterületi aránnyal (családi ház, önálló kerttel rendelkező zárt soros beépítés) rendelkező ingatlankínálati bővítés is szükséges. ▪ Az agglomerációban a telekaprózódás tovább növeli a lakott ingatlanok számát, így a lakosság számot is.

5. TÁRSADALOM, INTÉZMÉNYRENDSZER	
ERŐSSÉGEK (belső tényezők)	
Demográfia humán erőforrás	▪ A Budapesti Agglomeráció Pest vármegyei gyűrűjének demográfiai jellemzői a fiatalos korszerkezet és növekvő népességszám, ami egyedülálló Magyarországon. ▪ Az agglomeráció a belföldi és nemzetközi vándorlás kiemelt célterülete, dinamikus, fiatal népesség megjelenése.

	▪ Alacsony munkanélküliségi ráta és magas foglalkoztatottsági arány jellemző a Budapesti Agglomeráció egészében. ▪ A felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosság aránya országos összehasonlításban magas. ▪ Magas a szakképzett munkaerő aránya, különösen a fővárosban és az agglomerációs gyűrű nyugati térségeiben. ▪ Erős identitással rendelkező és aktív közösségi életet élő nemzeti kisebbségi csoportok jelenléte.
Intézményrendszer – köznevelés és oktatás	▪ A Budapesti Agglomerációban országos összehasonlításban jellemző az köznevelési, oktatási közintézmények által nyújtott szolgáltatások magas minősége. ▪ Az óvodák túltelítettsége az utóbbi évtized fejlesztései nyomán jellemzően megszűnt, az óvodák kapacitás kihasználtsága jelenleg 80%-90% körül mozog. ▪ Az agglomerációs középfokú oktatási intézmények előkelő helyet foglalnak el az országos rangsorokban, kiemelve Budapest főváros középiskoláinak pozícióját. ▪ Más településről bejáró tanulók aránya magas az agglomeráció középfokú oktatási intézményeiben, ami jelzi a változatos kínálatot és a hatékony tanulói térbeli mobilitást ▪ Viszonylag sűrű köznevelési és oktatási (óvoda, általános iskola) ellátóhálózat a Budapesti Agglomeráció teljes területén. ▪ Nemzetközi szinten is rangos és versenyképes egyetemi központok működnek az agglomerációban, erősen Budapestre koncentrálódva. ▪ Az egyetemi és gazdasági szereplők erős, de még fejleszthető együttműködése különösen a gazdasági és műszaki felsőoktatás területén ▪ Az agglomerációs oktatási intézmények nemzetközi beágyazottsága és kapcsolatrendszere erőteljes. ▪ Jelentős infrastrukturális fejlesztések történtek a felsőoktatásban (pl. MOME, Ludovika Campus), nőtt a külföldi diákok száma. ▪ Az agglomerációban (különösen Budapesten) jelentős súlya van a nem állami fenntartású intézményeknek, amelyek lehetőséget biztosítanak a speciális oktatási és nevelési igények kielégítésére is. ▪ A piaci alapú oktatási szolgáltatások megjelenő kínálata mellett az egyházi intézmények szerepe erősödik (idegen nyelven történő tanulás, alternatív tantervű, vallási oktatás stb.).

Intézményrendszer – szociális és gyermekjóléti ellátás	▪ Bővülő és változatos fenntartásban működő, ellátási igényekhez korábbinál jobban igazodó bölcsődei ellátás – területi különbségekkel az agglomeráción belül. ▪ Az agglomerációban az országos átlagnál alacsonyabb számú veszélyeztetett kiskorú van jelen. ▪ Az agglomerációban az országos szintnél alacsonyabb a települési támogatásban részesülők aránya. ▪ Az agglomerációban az országos szintnél alacsonyabb az ápolási díjban részesülők aránya.
Intézményrendszer – egészségügy	▪ A Pest vármegyében található kórházi ágyak túlnyomó többsége az agglomerációs gyűrűben található. ▪ Az agglomerációs gyűrű legnépesebb településeinek többségében a járóbeteg-ellátás igénybe vehető. ▪ A százat meghaladó működő kórházi ágygal rendelkező fekvőbeteg-ellátást végző intézmények száma az agglomerációs gyűrűben magas (5 db). ▪ A járóbeteg-ellátás igénybevétele szerényebb mértékű a fővárosi és országos átlagnál az agglomerációs gyűrű településein.
Intézményrendszer – kultúra, kulturális gazdaság	▪ Budapest főváros kulturális értékeire támaszkodva, részben az utóbbi évtizedek állami finanszírozású kínálatbővülése kapcsán klasszikus kiemelt kulturális központok közé került Európában, sőt globális szinten is. ▪ Budapest kulturális kínálata mind a helyi, mind pedig hazai és külföldi vonzereje miatt fontos tényező a Budapesti Agglomeráció gazdaságában, emellett hozzájárul az ország imázsépítéséhez. ▪ Budapest és várostérsége kulturális kínálata a minőségi turizmus kínálati eleme, és a MICE turizmus kiegészítő vonzereje is. ▪ A kulturális gazdaság (CCI) erősödő szegmense a kulturális ágazatnak és egyben a helyi gazdaságnak - kínálatával a minőségre pozitívan ható versenyt teremt a kulturális szolgáltatók körében.
GYENGESÉGEK (belső tényezők)	
Demográfia - humán erőforrás	▪ A természetes fogyás és a negatív migrációs egyenleg nyomán csökkenő népességű főváros, ami korszerkezetét tekintve az országos átlagnál gyorsabban öregedő. ▪ Egyenlőtlen eloszlású belföldi és nemzetközi vándorlási többlet.

	▪ Jelentős nem látható (helyi lakcímkártyával nem rendelkező) népesség megléte elsősorban Budapesten. ▪ Kimerülőben lévő munkaerőpiaci tartalékok, az egyes ágazatokat eltérő mértékben sújtja a munkaerőhiány. ▪ Jövedelmi különbségek és polarizáció az agglomeráció népességén belül – belső társadalmi feszültségek különösen az agglomerációs településeken.
Intézményrendszer – köznevelés és oktatás	▪ A köznevelési intézményeket kiszolgáló infrastruktúra fejlettsége vegyes képet mutat, helyenként fejlesztésre szorul a minősége. ▪ A főváros és az agglomerációs gyűrű oktatási intézményei által nyújtott szolgáltatások között esetenként meglévő minőségbéli különbségek. ▪ Speciális nevelési igényű gyermekek számára biztosított szolgáltatások és intézmények száma nem elégséges, elégtelen befogadóképességek kiemelten az agglomerációs gyűrűben. ▪ A Budapesti Agglomeráció tankerületeiben, egyes intézményekben magas a munkaerő-hiány. ▪ Intézményi épületállomány leromlása, a szükségletektől elmaradó ütemű fejlesztések egyes településeken.
Intézményrendszer – szociális és gyermekjóléti ellátás	▪ A szociális ágazat intézményeit kiszolgáló infrastruktúra nem megfelelő minőségű helyenként, különösen az agglomerációs gyűrűben. ▪ Az öregedő korstruktúrából adódóan az idősellátás területén jelentkeznek a legégetőbb kapacitáshiányok (nappali és bentlakásos ellátásban is). ▪ Az időskorúak nappali ellátó intézményrendszere sem területileg sem volumenben nem követi le minden esetben az igényeket. Az idősek otthonukban való ellátásának intézményi háttere sokszor elmarad igényektől, a magánszektor szolgáltatásai a családok többsége számára megfizethetetlenek. ▪ A hajléktalanellátás szükségletei korábban nem jellemző agglomerációs településeken is fokozottan jelentkeznek, ami nem helyi eredetű. ▪ Elsősorban Budapesten jellemző, hogy a hajléktalanság megelőzésére és hajléktalanságból való kilépést segítő, lakhatással összefüggő intézkedések nem elégségesek, a pszichiátriai betegek és időskorú hajléktalanok elhelyezése nem teljesen megoldott. ▪ Bölcsődei ellátás kapacitásainak szűkössége – a fejlesztések ellenére – még mindig előfordul az agglomeráció egyes településein.

	▪ Tartós a bentlakásos és átmenti elhelyezést nyújtó otthonok magas leterheltsége. ▪ Szociális bérlakásrendszer drasztikus leépülése, melynek hatásai különösen Budapesten a legégetőbbek.
Intézményrendszer – egészségügy	▪ Budapesten az egészségügyi infrastruktúra további fejlesztésre szorul. ▪ A humán erőforrás területen jelentkező problémák (pl. szakemberhiány) az ellátásban is problémát okoznak. ▪ Fekvőbeteg-ellátás kevés nagyobb népességű agglomerációs városban érhető el (Érden, Dunakeszi és Szigetszentmiklóson nincs, de például Vácra és Dunaharasztra van) a kórházak egyes osztályai túlszűfoltak, a kórházak épületei felújításra szorulnak. A Pest vármegyében (és azon belül az agglomerációs gyűrű településein) élő fekvőbetegellátásra szoruló betegek sokszor a fővárosi kórházakra vannak utalva. ▪ A Pest vármegyei agglomerációs gyűrű házi- és házi gyermekorvosaira jutó lakosságszám, és a védőnőkre jutó gyermekkorú lakosság meghaladja a fővárosi és országos átlagot. ▪ A prevenció programok elérhetőségének fejlesztése nem mindig tart lépést a népesség romló egészségi állapotával. ▪ A járóbeteg ellátásban rendkívül hosszú várakozási idő egyes szakellátások tekintetében, illetve sok esetben a lakóhelytől távoli ellátóhely. ▪ A betegutak rendszeres változtatása miatt a betegek és esetenként az orvosok számára is nehéz eligazodás a rendszerben.
Intézményrendszer – kultúra, kulturális gazdaság	▪ Az agglomeráció Pest vármegyei településein a kulturális ágazatban a meglévő erőforrások elsősorban a helyi (települési) igényeket szolgálják, térségi vonzerővel csak néhány kiemeltebb helyi esemény / létesítmény rendelkezik. ▪ Az agglomerációs gyűrűben a regionális vonzerővel rendelkező kulturális kínálati elemek néhány turisztikai és/vagy gazdasági szempontból országos jelentőségű településen, többnyire szezonálisan és alkalmasszerűen jelentkeznek. ▪ A kiemelt kulturális kínálat rendkívül koncentráltan jelentkezik a Budapesti Agglomerációban, Budapesten belül is döntően egy szűkebb, belvároshoz kapcsolódó területen sűrűsödik. ▪ Bizonyos kulturális szolgáltatások (pl. színház, mozi) tekintetében az agglomerációs gyűrű Pest vármegyei települései nem tudnak versenyezni Budapest kínálatával.

LEHETŐSÉGEK (külső tényezők)	
Demográfia - humán erőforrás	▪ A demográfiai prognózisok szerinti növekvő agglomerációs népesség az agglomerációs gyűrűben folyamatos munkaerőpiaci bázist biztosít a gazdaság és az intézmények számára. ▪ A munkaerőpiaci vonzáskörzet jelentős léptékű kiterjedése folyamatos a Budapesti Agglomeráció határain túlra. ▪ Nemzetközi munkaerő jelenlétének növekedése. ▪ Otthoni munkavégzés, egyéb alternatív munkavégzési formák terjedése, inaktív népesség bevonása a munkaerőpiacra.
Intézményrendszer – köznevelés és oktatás	▪ Helyben tanulók számának növekedése az agglomerációs gyűrű településein a javuló feltételek miatt. ▪ A digitális oktatás lehetőségeinek kihasználása ▪ További központosított digitális rendszerek használata.
Intézményrendszer – szociális és gyermekjóléti ellátás	▪ Agglomeráción belüli munkamegosztás fokozása, kihasználatlan fővárosi bölcsődei kapacitások bevonása az agglomerációs gyűrű településeinek ellátásába. ▪ Az agglomerációval szomszédos, de azon kívüli területek bekapcsolódása a szociális ellátás hiányosságainak enyhítésébe. ▪ Nonprofit szervezetek fokozott bevonása a szociális feladatok ellátásába feladatellátási szerződés alapján. ▪ A piaci szociális szolgáltatások térnyerése és a verseny miatt megfizethetőbbé válása lehetőséget jelent az állami és önkormányzati feladatok részbeni kiváltására bizonyos szegmensekben (pl. bölcsőde, idősellátás).
Intézményrendszer – egészségügy	▪ A Budapesti Agglomeráció vonzó letelepedési adottságaiból adódóan orvosok és más egészségügyben dolgozók bevonásának lehetősége. ▪ A prognózisok szerint várhatóan az agglomerációs gyűrűbe betelepülő fiatal (20-40 év közötti) népesség egy jobb egészségi állapotú agglomerációs társadalom megszilárdítását teszi lehetővé. ▪ A távdiagnosztika felfutása könnyíthet a háziorvosokra nehezedő betegforgalmon. ▪ Telemedicinális szolgáltatások térnyerése.

Intézményrendszer – kultúra, kulturális gazdaság	▪ A kulturális és kreatív gazdaság (CCI) nagyvárosi erősödése, a kulturális attrakciók iránti kereslet erősödése világjelenség, a Budapesti Agglomeráció számára is sokoldalú további lehetőségeket hordoz magában. ▪ A hivatásturizmus (MICE) számára – ami Budapest vonatkozásában, mint fő fejlesztendő célterület jelentkezik – a kulturális kínálat kiegészítő szolgáltatást jelent.
VESZÉLYEK (külső tényezők)	
Demográfia - humán erőforrás	▪ Intézkedések hiányában Közép-Magyarországi térség növekvő népességszáma továbbra is az agglomerációs gyűrűben csapódik le, nyomás alá helyezve az infrastruktúrát és az ellátórendszereket. ▪ Demográfiai nyomás volumenének növekedése. ▪ A távolsággal arányosan növekvő beingázási idő, csökken az agglomerációs munkahelyeken a munkavállalási hajlandóság, elmaradó munkaerőutánpótlás.
Intézményrendszer – köznevelés és oktatás	▪ Növekvő ellátási teher (agglomerációs gyűrű népességének növekedése, fiatalabb korösszetétel) miatti kapacitáshiány alakulhat ki az oktatási intézményekben. ▪ A civilizációs hatások miatt egyre speciálisabb nevelési igények jelentkeznek, amelyek kisebb számú igénybe vevővel, de egyre speciálisabb szaktudást igényelve jelentkeznek. ▪ A drogproblémák fokozódó aggodalmat jelentenek az ifjúságvédelemben világszerte és a probléma a Budapest agglomerációban sem ismeretlen és beavatkozást igényel. ▪ A gyermeklétszám egyenlőtlen eloszlása miatt, egyes helyeken kapacitáshiány, míg máshol kapacitástöbblet alakulhat ki.
Intézményrendszer – szociális és gyermekjóléti ellátás	▪ Növekvő ellátási teher miatt az agglomerációs gyűrűben fokozódó kapacitáshiány a bölcsődei és az idősellátásban egyaránt. ▪ A bölcsődés korú gyermek és idősgondozásnak a családra való hárításával a foglalkoztatási mutatók romlanak.
Intézményrendszer – egészségügy	▪ A Pest vármegyei agglomerációs gyűrű népességszám növekedése fokozott kapacitásbeli terhelést jelent az egészségügyi intézményrendszer egészére, beleértve a háziorvosi és védőnői ellátást is.

	▪ Egy esetleges újabb komoly járványhelyzet okozta nehézségek: egészségügy leterhelése.
Intézményrendszer – kultúra, kulturális gazdaság	▪ A Budapesti Agglomeráción belül tovább erősödik Budapest túlsúlya, ami a Pest vármegyei településeken a kulturális szolgáltatások és kínálat gyengüléséhez, megszűnéséhez vezethet. ▪ Az erős nemzetközi érdeklődés és kereslet ellenére a kulturális piac fogyasztói továbbra is csak Budapest kínálatára fókuszálnak, a Pest vármegyei gyűri kulturális kínálata kihasználatlan marad. ▪ A Pest vármegyei gyűrűben a kulturális kínálat elvékonyodása a helyi életminőség és vonzerő csökkenését eredményezi.

6. KÖRNYEZET	
ERŐSSÉGEK (belső tényezők)	
Természet-, tájvédelem, zöldfelületek	▪ Gazdag természeti örökség – nagy fajgazdagságú, állat- és növényteni ritkaságokban is bővelkedő, értékes természetközeli területek. ▪ Sokszínű, változatos tájkép (erdők, dombságok, folyóvölgyek, tavak, épített környezet). ▪ Duna, mint ökológia kiegyenlítő, tájképi látványelem, vízi útvonal. ▪ A Duna és mellékágai, mint ökológiai folyosók. ▪ A főváros szabadidős-rekreációs igényei helyben, vagy a közelben, Pest vármegyében kielégíthetőek. ▪ Jól működő nemzetközi és hazai természetvédelmi hálózat. ▪ Táj- és természetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek jelenléte.
Környezet-, katasztrófa és klímavédelem	▪ Felszín alatti és feletti vízbőség a Duna, mint vízbázis révén. ▪ A nagy kiterjedésű erdőterületek és a Duna kedvező klímamódosító hatása. ▪ Növekvő lakossági és önkormányzati klímatudatosság. ▪ Budapest Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (2021-2030) ▪ Pest Vármegyei Klímastratégia (2018-2030) ▪ Pest Vármegye Környezetvédelmi Programja (2025-2031)
GYENGESÉGEK	

(belső tényezők)	
Természet-, tájvédelem, zöldfelületek	▪ Urbanizációs nyomás a nagyarányú beépítettség okán. ▪ Nem teljes zöldinfrastruktúra hálózat (zöldfelületek és vonalas zöldhálózati elemek). ▪ Infrastruktúra elemek által felszabdálódó és izolálódó természetközeli területek. ▪ Hagyományos tájhasználati formák (szőlőművelés, borászkodás, gyümölcstermesztés, kertgazdálkodás, állattartás, halászat, erdőgazdálkodás, kézművesipar) eltűnőben, megjelenésük egyre szórványosabb. ▪ Tájsebek jelenléte. ▪ Barnamezős, rekultiválatlan, a környezetminőséget rontó területek jelenléte, azok hasznosítatlansága. ▪ Zöldmezős beruházások preferálása, a barnamezős újrahasznosítási potenciálok kihasználatlansága.
Környezet-, katasztrófa és klímavédelem	▪ Nagy közúti forgalom környezetterhelő hatása. ▪ A művelés alatt álló területek csökkenése a nagy beépítettség következtében. ▪ Urbanizáció miatti városi hősziget hatás fokozódása. ▪ Vízfolyások túlzott szabályozása (mederburkolás, duzzasztók, apasztók műtárgyak). ▪ Elavult csapadékvíz elvezető rendszerek. ▪ Csapadékvízgyűjtő és tároló rendszerek hiánya. ▪ Árvízvesztély, egyes helyeken az árvízvédelmi rendszerek még nem teljes körűek. ▪ Bányák és rekultiválatlan barnamezős területek szennyező hatása. ▪ Magas a burkolt felületek aránya, ami akadályozza a csapadékvíz beszivárgását a talajba. ▪ A csapadékvíz többnyire elvezetésre kerül, hasznosítása, helybentartása vagy késleltetett levezetése nem megoldott. ▪ A kevés és rossz minőségű zöldfelület és a burkolt felületek nagy aránya a hőhullámok erősödését eredményezi mind a fővárosban, mind az agglomeráció területén. ▪ Környezet monitoring az intenzív környezet és területhasználat léptékéhez viszonyítva még nem teljes körű. ▪ Illegális hulladéklerakók folyamatos jelenléte a külső kerületekben és az agglomerációs településeken, jellemzően a lakóterületek és a zöldövezetek határán.

LEHETŐSÉGEK (külső tényezők)	
Természet-, tájvédelem, zöldfelületek	▪ A hazai és európai uniós források lehetőséget biztosítanak a természeti környezet rehabilitációjára, fejlesztésére (LIFE, Interreg, H2020, Horizon Europe). ▪ Léteznek külföldi jó példák a táj- és természetkímélő szabadidő-turizmus, vendéglátásra. ▪ Az EU támogatja a zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztéseket a települések teljes területén. ▪ Rendelkezésre áll az EU biodiverzitás stratégiája (2030) melynek lényege, hogy 2030-ra helyreállítsa Európa biológiai sokféleségét. ▪ Lakosság nyitottsága a megújuló energiaforrások, elsősorban a napelemek iránt.
Környezet-, katasztrófa és klímavédelem	▪ Új, ökológikus, környezetkímélő módszerek kipróbálása, alkalmazása az agrártermelésben, a csapadékvíz gazdálkodásban, a megújuló energiaforrások bevonásában. ▪ EU-s támogatások igénybevétele a környezetvédelmi projektek bővítésére, rehabilitációs, rekultivációs programok indítására. ▪ Környezetbarát és alacsony kibocsátású fűtési módszerek alkalmazása és népszerűsítése. ▪ Városi hősziget hatás csökkentése a zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztésének új módszereivel is – külföldi jó példák alkalmazása. ▪ Lakossági környezettudatosság erősítése külföldön bevált módszerekkel. ▪ A jelenlegi oktatási intézményi keretek között, környezeti szemléletformálással aktívan elérhető a 18 év alatti korosztály. ▪ A hazai pénzintézetek kezdenek a környezeti felelősségvállaláson alapuló befektetési portfóliókat kialakítani. ▪ Öko-iskola és Zöld Óvoda hálózat segíti a gyermekek környezeti szemléletformálását.
VESZÉLYEK (külső tényezők)	
Természet-, tájvédelem, zöldfelületek	▪ Beépítettség gyors növekedése, a természetközeli területek és a biológiailag aktív zöldfelületek rovására. ▪ Lakó-, ipari- és infrastrukturális fejlesztések okozta tájhasználati konfliktusok erősödése. ▪ Természetes rétek, legelők más célú hasznosítása.

	▪ Hagyományos tájhasználati formák visszaszorulása, eltűnése. ▪ Klímaváltozás kedvezőtlen hatásai a természetes ökoszisztémákra, települési zöldfelületekre. ▪ A biodiverzitás csökkenése az urbanizáció és a klímaváltozás miatt, eltűnő tájhonos fajok, terjedő inváziós fajok, monokultúrák kialakulása. ▪ Pénzügyi források korlátozottsága a természet- és tájvédelmi célokkal kapcsolatban. ▪ A degradálódott zöldfelületeken megjelenő invazív növény- és állatfajok terjedése, melyek veszélyt jelentenek az ökoszisztémára és az agglomeráció lakosságára (allergia, járványok stb.).
Környezet-, katasztrófa és klímavédelem	▪ A burkolt és beépített felületek növekedése a lakosság szám és gazdasági növekedés hatására. ▪ Növekvő ipari-, közlekedési-, lakossági környezetszennyezés. ▪ Népesedégnövekedés miatti infrastruktúra növekedés és környezetterhelés (zaj-, légszennyezés, fokozódó hulladékkezelési problémák). ▪ A csökkenő területű és minőségű zöldfelületek miatt növekedő hősziget hatás. ▪ Talajminőség romlása (talajerózió, talajtömörödés, szervesanyag-veszteség). ▪ Árvízvédelmi kockázat, villámárvíz-veszély a Duna és kisvízfolyásai mentén. ▪ Erdő-, tarló- és egyéb tüzek gyakoriságának növekedése. ▪ Szélsőséges időjárási események (hőhullámok, szmog, heves zivatarok, szélviharok, jégesők, aszály, belvíz) gyakoribbá válása, károkozása. ▪ Felszíni és felszín alatti vízszennyezés (szennyvíz, csapadékvíz, mezőgazdaság, ipar, illegális hulladéklerakók, kommunális szennyezések). ▪ Bányászat kockázatai - vízszint csökkenés, építéstani kockázat, bányatavak-balesetveszély. ▪ Pénzügyi források korlátozottsága a környezetvédelmi célokkal kapcsolatban. ▪ A felszín alatti vizek ellenálló képessége, tűrőképessége szerinti besorolás alapján az agglomeráció területének legnagyobb része az „érzékeny” vagy „fokozottan érzékeny” kategóriába tartozik. ▪ Az agglomerációban a közüzemi vízellátás teljes, a csatornázás azonban nem teljes körű, ami veszélyt jelenthet a vízbázisokra.

	▪ A szennyvíztisztítás kapacitáshiánya és nem megfelelő műszaki színvonala veszélyezteti a környezetet. ▪ Az erősödő szuburbanizáció és a város koordinálatlan szétterülése erősíti az egyéni motorizáció további terjedését, ami a közlekedési ÜHG emisszió fokozott növekedését eredményezi. ▪ Növekszik a hulladékkal és fával történő egyedi fűtés nagyságrendje. ▪ A nem hasznosítható hulladék elhelyezési kapacitások túltelítettek, számos lerakó megtelik a jövőben. A Közép-Magyarországi régió óriási hulladékmennyiséget állít elő, így itt különösen fontos az ezzel kapcsolatos cselekvés. Preferált az újrahasznosítás növelése, vagy a környezetbarát ártalmatlanítás (pl. új hulladékhasznosító-mű létesítésével).
--	--

A Területfejlesztési Konceptió jövőképe és célrendszerének összefoglalása

Célrendszer bemutatása, környezeti, társadalmi, gazdasági célok, tekintettel a jelenlegi környezeti, társadalmi, gazdasági állapot elemeivel való összefüggésekre.

A Területfejlesztési Konceptióban kerül megfogalmazásra a Budapesti Agglomeráció kiemelt térségének nagytávra és nagytávon túlmutatóra szóló jövőképe. A Jövőkép 20-25 éves időtávban a térség egészére vonatkozó kívánatos jövőbeni célállapotot jelenít meg, amely a Budapesti Agglomeráció érintett szereplői (lakosság, önkormányzatok, gazdasági szereplők, intézmények, civil szervezetek stb.) és a szakmai képviselők számára elfogadott.

A Budapesti Agglomeráció Jövőképe:

Az élhető, prosperáló, ambiciózus és befogadó Budapesti Agglomeráció metropolisztérség biztonságot és perspektívát nyújtó otthona az itt élő lakosságnak, nyitott partnere az ideérkezőknek. Hosszú távon fenntartható, integrált működési struktúrákra (szolgáltatásokra) épülő, változásokra hatékonyan reagálni képes (reziliens), magas életminőséget és produktív innovatív vállalkozói környezetet kínál (prosperáló) és befogadó (inkluzív) európai szintű növekedési pólus.

A Budapesti Agglomerációban a gazdasági versenyképesség, a zöld fenntarthatóság és a magas életminőség stabil egyensúlya alakul ki, egy, a helyi társadalom, a gazdaság és a természeti környezet érdekeit és szempontjai integráló társadalmi konszenzusban.

A Stratégia célrendszerének struktúrájában a Jövőképből levezethető 4 átfogó cél került meghatározásra:

- Á1. Nemzetközi szinten versenyképes és innovatív agglomeráció:** a közép-európai metropoliszhálózat partnerséget építő, a közös fejlődést célzó, nyitott, egyben ambiciózus és versenyképes fejlődési pólusa.
- Á2. Zöld, élhető, a természeti kedvező és korlátozó adottságokat kezelő, biztonságot nyújtó és fenntartható agglomeráció:** az itt élőknek igazi otthont nyújtó, napi életüket megkönnyítő, egészséget, jóérzést, a jövő perspektíváját biztosító települési környezet.

- Á3. **Értékteremtő, közösséget, gazdaságot, kultúrát építő agglomeráció:** feltörekvő, a belső erőforrásait mobilizáló, külső potenciálokat mozgósító, pozitív szinergiákra építő várostársaság.
- Á4. **Kiegyensúlyozott térszerkezettel, térségi szinten optimalizált funkció- és munkamegosztással bíró agglomeráció:** az itt élők, az ide érkezők és a gazdasági szereplők érdekeit egyaránt szolgáló várostársaság.

Az átfogó célok alá kerültek besorolásra a specifikus (ágazati) célok, melyek a Programalkotás gerincét képezik:

Specifikus célok

- S1. A Budapesti Agglomeráció gazdaság teljesítményének, jövedelemtermelő képességének növekedése, kiemelten az agglomerációs gyűrűben, a tudás- és technológiaintenzív, innovatív szolgáltatások és ipari termelőtevékenységek növekvő hozzáadott értéket előállító szintje révén.
- S2. Tudásalapú hálózatok létrehozása az állami, önkormányzati és a gazdasági élet szereplői, illetve az egyetemi tudásközpontok együttműködése segítségével, amelyek biztosítják a magas értékű tevékenységek egyre bővülő elérhetőségét.
- S3. Az agglomeráció kis- és középvállalkozásainak intenzívebb és eredményesebb szereplése a hazai és kiemelten a nemzetközi piacokon, a meglévő belső és a potenciális külső erőforrások hatékonyabb felhasználásával.
- S4. A járási és mikrotérségi szintű helyben foglalkoztatás feltételeinek javulása, különös tekintettel a női munkaerő foglalkoztatására.
- S5. A Budapesti Agglomerációban a meglévő zöldfelületek megőrzése, minőségi javítása, térbeli bővítése, a természeti értékek kiemelt védelme révén magasabb szintű környezeti minőség létrehozása.
- S6. A turizmus jövedelemtermelő képességének növekedése az agglomerációs gyűrű jó turisztikai adottságokkal rendelkező térségeiben, figyelemmel a gazdasági és környezeti fenntarthatóságra és a forgalomnövekedés zavaró hatásainak elkerülésére.
- S7. A sport a rekreációs és a kulturális kínálat bővülése, minőségi fejlődése, gazdasági alapjainak megteremtése szolgálja az agglomerációban élők minőségi, egészségközpontú életvitelét, valamint a térségbe érkező turisták számára a színvonalas szabadidő eltöltési lehetőségeket.
- S8. A közlekedési infrastruktúra rendszerei és szolgáltatásai környezetbarát, hatékony és korszerű módokon, a nemzetközi/ belföldi és a napi agglomerációs ingázó forgalom igényeit integráltan és a környezeti szempontokat előtérbe helyezve biztosítják a lakossági és gazdasági mobilitást.
- S9. A közműrendszerek (vízi- és energiaközművek) és a kapcsolódó közüzemű szolgáltatások optimális hatékonysággal biztosítják a növekvő agglomerációs lakossági és gazdasági igényeket, beleértve a klímaváltozás hatásainak kezelését, a megújuló erőforrások fokozott bevonását és a természeti erőforrásokkal való felelős gazdálkodás szempontjainak érvényre juttatását is.
- S10. A közintézmények (oktatási, szociális, egészségügyi, kulturális) által nyújtott szolgáltatások a helyi /térségi demográfiai igényekhez igazodva diverzifikálódnak, javul a minőségük, ezzel csökkennek a hiányosságok, érvényesül a hatékonyságnövelés és a térségi kapacitás-optimalizálás elve.

- S11. A növekvő lakosságszámot fenntartható módon, erőforrásként kezelő területhasználat, a fokozódó lakhatási nehézségeket kezelő ingatlangazdálkodás, a térszerkezettel és az ingatlankínálat alakításával a lakosság áramlási folyamatainak optimalizálása.
- S12. Az agglomerációs lakosság digitális készségeinek, valamint az önkormányzati és vállalati szféra e-szolgáltatásainak fejlesztése célzott programok indítása révén.

A horizontális célok a fejlesztési elveket képezik le a célrendszer szintjén:

Horizontális célok

- H1. Élhetőség, életminőség javítása a fejlesztések fókuszában.
- H2. Környezeti fenntarthatóság, klímapolitika, zöld szempontok.
- H3. Innováció minden szinten: társadalom, gazdaság, infrastruktúra, igazgatás.
- H4. Reziliencia – a gyors reagálás és a rugalmas alkalmazkodás képessége.
- H5. Előrehaladott digitális átállás az otthonok, a települések, az intézményrendszerek és a gazdaság működésében – alrendszerek integrációja.
- H6. A helyi- térségi kötődés, identitás erősödése, összetartó, aktív, cselekvő helyi közösségek.
- H7. Partnerség, térségi és közösségi szemlélet és együttműködés a tervezésben, fejlesztésekben.
- H8. A fővárosból agglomerációba történő költözési hullám társadalmi, infrastrukturális és környezeti következményeinek integrált kezelése.
- H9. A helyi adottságoknak és tradícióknak megfelelő gazdasági fejlődés a sajátos adottságokkal rendelkező térségekben.

A célrendszerben a területi célok térség-specifikus adottságok mentén tervezett fejlesztési célokat fogalmaznak meg:

Területi célok

- T1. K+F+I tevékenység és tudástranszfer fejlesztése az agglomerációs gyűrű egyes kiemelt térségi ipari-szolgáltató központjaiban és csomópontokban (pl. Pest vármegyei gazdasági pólustérségek, Liszt Ferenc N.R. térsége, kaputérségek stb.)
- T2. Duna menti vízi turizmus fejlesztése kiemelten az RSD térségben és a Dunakanyarban.
- T3. Az aktív turizmus feltételeinek javítása Budai-hegység-Pilis-Visegrádi hegységben és a Gödöllői-dombságban
- T4. A Duna és a Duna parti térségek komplex, a Dunához kapcsolódó fejlesztése (helyi sportolás, vízi turizmus és a közlekedési, azon belül tömegközlekedést tehermentesítő fejlesztések).
- T5. Az agglomerációs térségi központok, alközpontok szolgáltatási színvonalának fejlesztése.
- T6. A természeti környezet kiemelt védelme-megőrzése a védett természeti területeken.
- T7. A lakhatási nehézségek enyhítése és a fővárosi népességcsökkenés mérséklése céljából kiemelten Budapest barnamezős területein a lakáskínálat nagyléptékű bővítése a lakásállomány fenntartható fejlesztésével.

A koncepció célrendszerének belső koherenciája

Specifikus célok	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	S12
S1. A Budapesti Agglomeráció gazdaság teljesítményének, jövedelemtermelő képességének növekedése, kiemelten az agglomerációs gyűrűben, a tudás- és technológiaintenzív, innovatív szolgáltatások és ipari termelőtevékenységek növekvő hozzáadott értéket előállító szintje révén.		X	X	X							X	
S2. Tudásalapú hálózatok létrehozása az állami, önkormányzati és a gazdasági élet szereplői, illetve az egyetemi tudásközpontok együttműködése segítségével, amelyek biztosítják a magas értékű tevékenységek egyre bővülő elérhetőségét.	X		X	X						X	X	
S3. Az agglomeráció kis- és középvállalkozásainak intenzívebb és eredményesebb szereplése a hazai és kiemelten a nemzetközi piacokon, a meglévő belső és a potenciális külső erőforrások hatékonyabb felhasználásával, vállalkozásbarát környezet megteremtésével, a digitális átállás és a helyi klaszterek és együttműködések erősítésével.	X	X		X		X				X		X
S4. A járási és mikrotérségi szintű helyben foglalkoztatás feltételeinek javulása, különös tekintettel a női munkaerő foglalkoztatására.	X	X	X			X				X		X

S5. A Budapesti Agglomerációban a meglévő zöldfelületek megőrzése, minőségi javítása, térbeli bővítése, a természeti értékek kiemelt védelme révén magasabb szintű környezeti minőség létrehozása.						X			X		X	
S6. A minőségi turizmus jövedelemtermelő képességének növekedése az agglomerációs gyűrű jó turisztikai adottságokkal bíró térségeiben, figyelemmel a gazdasági és környezeti fenntarthatóságra és a forgalomnövekedés zavaró hatásainak elkerülésére.			X	X	X		X	X	X	X	X	X
S7. A sport, a rekreációs és a kulturális kínálat bővülése, minőségi fejlődése, gazdasági alapjainak megteremtése szolgálja az agglomerációban élők minőségi, egészségközpontú életvitelét, valamint a térségbe érkező turisták számára a színvonalas szabadidő eltöltési lehetőségeket.					X	X				X	X	
S8. A közlekedési infrastruktúra rendszerei és szolgáltatásai környezetbarát, hatékony és korszerű módokon, a nemzetközi/belföldi és a napi agglomerációs ingázó forgalom igényeit integráltan és a környezeti szempontokat előtérbe helyezve biztosítsák a lakossági és gazdasági mobilitást.	X	X	X	X		X				X	X	

S9. A közműrendszerek (vízi- és energiaközművek) és a kapcsolódó közüzemű szolgáltatások optimális hatékonysággal biztosítsák a növekvő agglomerációs lakossági és gazdasági igényeket, beleértve a klímaváltozás hatásainak kezelését, a megújuló erőforrások fokozott bevonását és a természeti erőforrásokkal való felelős gazdálkodás szempontjainak érvényre juttatását.	X	X	X	X	X	X					X	
S10. A közintézmények (oktatási, szociális, egészségügyi, kulturális) által nyújtott szolgáltatások a helyi/térségi demográfiai igényekhez igazodó diverzifikálása, a minőségük javítása, ezzel csökkentve a hiányosságokat, érvényesítve a hatékonyságnövelés és a térségi kapacitás-optimalizálás elvét.		X					X				X	X
S11. A növekvő lakosságszámot fenntartható módon, erőforrásként kezelő területhasználat, a fokozódó lakhatási nehézségeket kezelő ingatlangazdálkodás, a térszerkezettel és az ingatlankínálat alakításával a lakosság áramlási folyamatainak optimalizálása.	X		X		X			X	X			
S12. Az agglomerációs lakosság digitális készségeinek, valamint az önkormányzati és vállalati szféra e-szolgáltatásainak fejlesztése célzott programok indítása révén	X	X	X								X	

A Jövőkép és a célrendszer több forrásra támaszkodik: egyfelől a Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Konceptió Helyzetértékelés, azon belül a SWOT elemzésben összefoglalt megállapításaira, a Partnerségi terv végrehajtása során a kiemelt térség érintett szereplői részéről megfogalmazott javaslatokra, másrészt a releváns országos, fővárosi és Pest vármegyei tervezési dokumentumaira.

A Területfejlesztési Konceptió céljainak illeszkedése a kapcsolódó területi tervekhez

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) átfogó céljait a koncepcióba foglalt jövőképe határozza meg: Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezetiállapottal.”

Az OFTK átfogó céljaihoz a Budapesti Agglomeráció térségi szintjéről kapcsolódnak az átfogó és specifikus célok, a főbb társadalmi-gazdasági fejlesztési irányok és beavatkozások azonosításával.

OFTK stratégiai céljaihoz való illeszkedés:

BA TFK átfogó célok	OFTK stratégiai céljai
Nemzetközi szinten versenyképes és innovatív agglomeráció	Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
Zöld, élhető, a természeti kedvező és korlátozó adottságokat kezelő, biztonságot nyújtó és fenntartható agglomeráció: az itt élőknek igazi otthont nyújtó, napi életüket megkönnyítő, egészséget, jóérzést, a jövő perspektíváját biztosító települési környezet.	Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
Értékteremtő, közösséget, gazdaságot, kultúrát építő agglomeráció: feltörekvő, a belső erőforrásait mobilizáló, külső potenciálok mozgósító, pozitív szinergiákra építő várostérség.	Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
Kiegyensúlyozott térszerkezettel, térségi szinten optimalizált funkció- és munkamegosztással bíró agglomeráció: az itt élők, az ide érkezők és a gazdasági szereplők érdekeit egyaránt szolgáló várostérség.	Térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet

Pest Vármegye Területfejlesztési Konceptió

Pest vármegye TFK átfogó célokhoz való illeszkedés

Budapesti Agglomeráció TFK átfogó célok	Pest vármegye TFK átfogó célok
Á1. Nemzetközi szinten versenyképes és innovatív agglomeráció: a közép-európai metropoliszhálózat partnerséget építő, a közös fejlődést célzó, nyitott, egyben ambiciózus és versenyképes fejlődési pólusa.	Gazdaság dinamizálása: az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira, külső- és belső kapcsolatrendszerére építve
Á3. Értékteremtő, közösséget, gazdaságot, kultúrát építő agglomeráció: feltörekvő, a belső erőforrásait mobilizáló, külső potenciálokat mozgósító, pozitív szinergiákra építő várostérség.	Társadalmi megújulás: testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek
Á2. Zöld, élhető, a természeti kedvező és korlátozó adottságokat kezelő, biztonságot nyújtó és fenntartható agglomeráció: az itt élőknek igazi otthonot nyújtó, napi életüket megkönnyítő, egészséget, jóérzést, a jövő perspektíváját biztosító települési környezet.	Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása: a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló tudó, fenntartható környezet
Á4. Kiegyensúlyozott térszerkezettel, térségi szinten optimalizált funkció- és munkamegosztással bíró agglomeráció: az itt élők, az ide érkezők és a gazdasági szereplők érdekeit egyaránt szolgáló várostérség.	

Specifikus célokhoz való illeszkedés

BATFK specifikus célok	Pest vármegyei TFK stratégiai (specifikus) céljai		
S1. A Budapesti Agglomeráció gazdaság teljesítményének, jövedelemtermelő képességének növekedése, kiemelten az agglomerációs gyűrűben, a tudás- és technológiaiintenzív, innovatív szolgáltatások és ipari termelőtevékenységek növekvő hozzáadott értéket előállító szintje révén..	Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése	A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása	Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése*
S2. Tudásalapú hálózatok létrehozása az állami, önkormányzati és a gazdasági élet szereplői, illetve az egyetemi tudásközpontok együttműködése segítségével, amelyek biztosítják a magas értékű tevékenységek egyre bővülő elérhetőségét.			
S3. Az agglomeráció kis- és középvállalkozásainak intenzívebb és eredményesebb szereplése a hazai és kiemelten a nemzetközi piacokon, a meglévő belső és a potenciális külső erőforrások hatékonyabb felhasználásával.			

S4. A járási és mikrotérsegi szintű helyben foglalkoztatás feltételeinek javulása, különös tekintettel a női munkaerő foglalkoztatására.			
S6. A turizmus jövedelemtermelő képességének növekedése az agglomerációs gyűrű jó turisztikai adottságokkal bíró térségeiben, figyelemmel a gazdasági és környezeti fenntarthatóságra és a forgalomnövekedés zavaró hatásainak elkerülésére.			
S5. A Budapesti Agglomerációban a meglévő zöldfelületek megőrzése, minőségi javítása, térbeli bővítése, a természeti értékek kiemelt védelme révén magasabb szintű környezeti minőség létrehozása.	Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában		
S7. A sport és rekreációs kínálat bővülése, minőségi fejlődése, gazdasági alapjainak megteremtése szolgálja az agglomerációban élők minőségi, egészségközpontú életvitelét, valamint a térségbe érkező turisták számára a színvonalas szabadidő eltöltési lehetőségeket.			
S8. A közlekedési infrastruktúra rendszerei és szolgáltatásai környezetbarát, hatékony és korszerű módokon, a nemzetközi/ belföldi és a napi agglomerációs ingázó forgalom igényeit integráltan és a környezeti szempontokat előtérbe helyezve biztosítják a lakossági és gazdasági mobilitást.	Pest vármegye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térszerkeztúra kialakulása érdekében	A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést	
S9. A közműrendszerek (vízi- és energiaközművek) és a kapcsolódó közüzemű szolgáltatások optimális hatékonysággal biztosítsák a növekvő agglomerációs lakossági és gazdasági igényeket, beleértve a klímaváltozás hatásainak kezelését, a megújuló erőforrások fokozott bevonását és a természeti erőforrásokkal való felelős gazdálkodás szempontjainak érvényre juttatását	Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában		
S10. A közintézmények (oktatási, szociális, egészségügyi, kulturális) által nyújtott szolgáltatások a helyi /térségi demográfiai igényekhez igazodva diverzifikálódnak, javul a minőségük, ezzel csökkennek a hiányosságok, érvényesül a hatékonyságnövelés és a térségi kapacitás-optimalizálás elve.		Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése	A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbehelyezése, a családbarát vármegye, a társadalmi bizalom erősítése
S11. A növekvő lakosságszámot fenntartható módon, erőforrásként kezelő területhasználat, a fokozódó lakhatási nehézségeket kezelő ingatlagazdálkodás, a térszerkezettel és az ingatlankínálat	Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése,		

alakításával a lakosság áramlási folyamatainak optimalizálása..	menedzsment kapacitásának fejlesztése		
S12. Az agglomerációs lakosság digitális készségeinek, valamint az önkormányzati és vállalati szféra e-szolgáltatásainak fejlesztése célzott programok indítása révén.	A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása	Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése	Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése

Pest vármegyei TFK területi célokhoz való illeszkedés

BATFK területi célok	Pest vármegyei TFK területi célok
T1. K+F+I tevékenység és tudástranszfer fejlesztése az agglomerációs gyűű egyes kiemelt térségi ipari-szolgáltató központjaiban és csomópontokban (pl. Pest vármegyei gazdasági pólustérségek, Liszt Ferenc N.R. térsége, kaputérségek stb.).	*
T2. Duna menti vízi turizmus fejlesztése kiemelten az RSD térségben és a Dunakanyarban.	Pest vármegye Duna Stratégia megvalósítása
T3. Az aktív turizmus feltételeinek javítása Budai-hegység-Pilis-Visegrádi hegységben és a Gödöllői-dombságban	
T4. A Duna és a Duna parti térségek komplex, a Dunához kapcsolódó fejlesztése (helyi sportolás, vízi turizmus és a közlekedési, azon belül tömegközlekedést tehermentesítő fejlesztések).	Pest vármegye Duna Stratégia megvalósítása
T5. Az agglomerációs térségi központok, alközpontok szolgáltatási színvonalának fejlesztése.	A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása
T6. A természeti környezet kiemelt védelme-megőrzése a védett természeti területeken.	
T7. A lakhatási nehézségek enyhítése és a fővárosi népességszökkenés mérséklése céljából kiemelten Budapest barnamezős területein a lakáskínálat nagyléptékű bővítése a lakásállomány fenntartható fejlesztésével.	

Pest vármegyei TFK horizontális célokhoz való illeszkedés

BAFT horizontális célok	Pest vármegye TFK horizontális célok
H1. Élhetőség, életminőség javítása a fejlesztések fókuszában.	Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás
	Identitás erősítés, vármegyei profil, értékmegőrzés, értékmegőrzés

H2. Környezeti fenntarthatóság, klímapolitika, zöld szempontok.	Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika	
H3. Innováció minden szinten: társadalom, gazdaság, infrastruktúra.	Innováció	
H4. Reziliencia – a gyors reagálás és a rugalmas alkalmazkodás képessége.	Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika	
H5. Előrehaladott digitális átállás az otthonok, a települések, az intézményrendszerek és a gazdaság működésében – alrendszerek integrációja.	Hatékonyág	
H6. A helyi- térségi kötődés, identitás erősödése, összetartó, aktív, cselekvő helyi közösségek.	Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás	Identitás erősítés, vármegyei profil, értékmegőrzés, értékmegőrzés
H7. Partnerség, közösségi szemlélet és együttműködés a tervezésben, fejlesztésekben.	Partnerség, együttműködés	
H.9. A helyi adottságoknak és tradícióknak megfelelő gazdasági fejlődés a sajátos adottságokkal rendelkező térségekben.	Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás	Identitás erősítés, vármegyei profil, értékmegőrzés, értékmegőrzés

Budapest Városfejlesztési Konceptió 2030 és Budapest Főváros Településterve

Budapest Városfejlesztési Konceptió 2030 átfogó céljaihoz való illeszkedés

BATFK átfogó célok	Budapest Városfejlesztési Konceptió 2030 átfogó célok
Á1. Nemzetközi szinten versenyképes és innovatív agglomeráció: a közép-európai metropolishálózat partnerséget építő, a közös fejlődést célzó, nyitott, egyben ambíciós és versenyképes fejlődési pólusa.	Érték- és turásalapú fenntartható gazdaság
Á3. Értékteremtő, közösséget, gazdaságot, kultúrát építő agglomeráció: feltörekvő, a belső erőforrásait mobilizáló, külső potenciálokat mozgósító, pozitív szinergiákra építő várostérség.	Javuló életminőség, harmonikus együttélés
Á2. Zöld, élhető, a természeti kedvező és korlátozó adottságokat kezelő, biztonságot nyújtó és fenntartható agglomeráció: az itt élőknek igazi otthonot nyújtó, napi életüket megkönnyítő, egészséget, jóérzést, a jövő perspektíváját biztosító települési környezet.	Harmonikus, sokszínű városi környezet
Á4. Kiegyensúlyozott térszerkezettel, térségi szinten optimalizált funkció- és munkamegosztással bíró agglomeráció: az itt élők, az ide érkezők és a gazdasági szereplők érdekeit egyaránt szolgáló várostérség.	Budapest az európai városhálózat erős tagja

Budapest Főváros Településterve hosszútávú célokhoz való illeszkedés

BA TFK specifikus célok	BP TT hosszútávú célok	
S1. A Budapesti Agglomeráció gazdaság teljesítményének, jövedelemtermelő képességének növekedése, kiemelten az agglomerációs gyűrűben, a tudás- és technológiaiintenzív, innovatív szolgáltatások és ipari termelőtevékenységek növekvő hozzáadott értéket előállító szintje révén.	Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság	A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei
S2. Tudásalapú hálózatok létrehozása az állami, önkormányzati és a gazdasági élet szereplői, illetve az egyetemi tudásközpontok együttműködése segítségével, amelyek biztosítják a magas értékű tevékenységek egyre bővülő elérhetőségét.		
S3. Az agglomeráció kis- és középvállalkozásainak intenzívebb és eredményesebb szereplése a hazai és kiemelten a nemzetközi piacokon, a meglévő belső és a potenciális külső erőforrások hatékonyabb felhasználásával.		
S4. A járási és mikrotérsgéi szintű helyben foglalkoztatás feltételeinek javulása, különös tekintettel a női munkaerő foglalkoztatására.		
S6. A turizmus jövedelemtermelő képességének növekedése az agglomerációs gyűrű jó turisztikai adottságokkal bíró térségeiben, figyelemmel a gazdasági és környezeti fenntarthatóságra és a forgalomnövekedés zavaró hatásainak elkerülésére.		
S5. A Budapesti Agglomerációban a meglévő zöldfelületek megőrzése, minőségi javítása, térbeli bővítése, a természeti értékek kiemelt védelme révén magasabb szintű környezeti minőség jön létre.	Alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz	A Dunával együttélő város*
S7. A sport és rekreációs kínálat bővülése, minőségi fejlődése, gazdasági alapjainak megteremtése szolgálja az agglomerációban élők minőségi, egészségközpontú életvitelét, valamint a térségbe érkező turisták számára a színvonalas szabadidő eltöltési lehetőségeket.		
S8. A közlekedési infrastruktúra rendszerei és szolgáltatásai környezetbarát, hatékony és korszerű módokon, a nemzetközi/ belföldi és a napi agglomerációs ingázó forgalom igényeit integráltan és a környezeti szempontokat előtérbe helyezve biztosítják a lakossági és gazdasági mobilitást.	Paradigmaváltás a közlekedésben	
S9. A közműrendszerek (vízi- és energiaközművek) és a kapcsolódó közüzemi szolgáltatások optimális hatékonysággal biztosítsák a növekvő agglomerációs lakossági és gazdasági igényeket, beleértve a klímaváltozás hatásainak kezelését, a megújuló erőforrások fokozott bevonását és a természeti erőforrásokkal való felelős gazdálkodás szempontjainak érvényre juttatását.	Energiahatékonyság és kibocsátás-csökkentés	
S10. A közintézmények (oktatási, szociális, egészségügyi, kulturális) által nyújtott szolgáltatások a helyi /térségi demográfiai igényekhez igazodva diverzifikálódnak, javul a minőségük, ezzel csökkennek a hiányosságok, érvényesül a hatékonyságnövelés és a térségi kapacitás-optimalizálás elve.	Befogadó, támogató és aktív társadalom	Optimalizált humánszolgáltatások, csökkenő egyenlőtlenségek
S11. A növekvő lakosságszámot fenntartható módon, erőforrásként kezelő területhasználat, a fokozódó lakhatási nehézségeket kezelő ingatlangazdálkodás, a térszerkezettel és az ingatlankínálat alakításával a lakosság áramlási folyamatainak optimalizálása.	Kezdeményező, adaptív önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés	Hatékonyan együttműködő várostérség
S12. Az agglomerációs lakosság digitális készségeinek, valamint az önkormányzati és vállalati szféra e-szolgáltatásainak fejlesztése célzott programok indítása révén.	Versenyképes, fenntartható és inkluzív gazdaság	Kezdeményező, adaptív önkormányzati városfejlesztés és -üzemeltetés

A Horizontális céloknak a Budapest Főváros Településterve fejlesztési elveihez való illeszkedése

BA TFK Horizontális célok	BP TT településfejlesztési elvek	
H1. Élhetőség, életminőség javítása a fejlesztések fókuszában.	Esélyteremtő: elsősorban az itt élő embereket szolgálja	
H2. Környezeti fenntarthatóság, klímapolitika, zöld szempontok.	Értékalapú: az értékekre építve fejleszt	Zöld: erőforrásaival gazdálkodik a környezetért
H3. Innováció minden szinten: társadalom, gazdaság, infrastruktúra.	Zöld: erőforrásaival gazdálkodik a környezetért	
H4. Reziliencia – a gyors reagálás és a rugalmas alkalmazkodás képessége.	Nyitott és kezdeményező: új kihívásokra rugalmasan reagál, felkészült és partnerség alapú döntéseket hoz	
H5. Előrehaladott digitális átállás az otthonok, a települések, az intézményrendszerek és a gazdaság működésében – alrendszerek integrációja.		
H6. A helyi- térségi kötődés, identitás erősödése, összetartó, aktív, cselekvő helyi közösségek.	Értékalapú: az értékekre építve fejleszt	
H7. Partnerség, közösségi szemlélet és együttműködés a tervezésben, fejlesztésekben.	Nyitott és kezdeményező: új kihívásokra rugalmasan reagál, felkészült és partnerség alapú döntéseket hoz	
H8. A fővárosból agglomerációba történő költözési hullám társadalmi, infrastrukturális és környezeti következményeinek integrált kezelése.	Nyitott és kezdeményező: új kihívásokra rugalmasan reagál, felkészült és partnerség alapú döntéseket hoz	
H.9. A helyi adottságoknak és tradícióknak megfelelő gazdasági fejlődés a sajátos adottságokkal rendelkező térségekben.	Értékalapú: az értékekre építve fejleszt	

A fővárosi fejlesztési dokumentumokhoz való illeszkedés területi célok szempontból nem releváns.

A Stratégiai Program tartalmának összefoglalása

A Stratégiai Program a térség jövőképeinek megvalósításán alapul és így jelöli ki az erőforrásokra építő, hiányosságokat mérséklő beavatkozási célokat és fejlesztési prioritásokat. A stratégiai célok mentén azonosított intézkedéseket és beavatkozásokat az Operatív Program mutatja be részletesen, kitérve a program megvalósításának pénzügyi, végrehajtási keretére és a beavatkozások ütemezésére.

Mivel a Program megalkotásának időszakában még nem ismertek a végrehajtásra rendelkezésre álló, jövőbeli források, így a Program tág megvalósíthatósági keretekkel értelmezett. A Program tartalma alkalmas arra, hogy majd a források ismeretében már fókuszálni lehessen a megvalósításra szánt intézkedésekre, projektekre és azok pénzügyi ütemezésére.

A helyzetfeltáró munkarészben megtörtént a Budapesti Agglomeráció kiemelt térség társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetének meghatározása és az összefüggések alapján a térség helyzetének elemzése. A SWOT a főbb tematikus (szakági) területekre készült el részletes kidolgozottsággal.

Az elemzésből kiemelkedő gyengeségek és veszélyek negatív, nem jól működő térségi tényezőkre hívják fel a figyelmet, melyek megváltoztatására, jobbítására vagy éppen elkerülésére kell a stratégiát létrehozni. Ezen, jelenleg nem megfelelően működő térségi adottságokkal szemben épült fel a

Stratégia célrendszere, az átfogó, a specifikus, a horizontális és a területi célok mentén. A célok meghatározásánál követendő szempont volt azok illeszkedésének biztosítása az OFTK területi céljaihoz, Pest vármegye Stratégiai Program céljaihoz, valamint a Fővárosi Településterv céljaihoz. A stratégia célrendszere fölött a térség hosszútávú jövőképe áll, mely túlmutat a stratégia hétéves időtávján.

A célok figyelembevételével a stratégiában hat beavatkozási terület (prioritás) került lehatárolásra a következők szerint:

1. Településszerkezet, térszerkezet, település- és térségfejlesztés
2. Közlekedésfejlesztés
3. Közmű, vízi és energiaellátás fejlesztés
4. Gazdaságfejlesztés, versenyképesség növelés
5. Humán infrastruktúra és közszolgáltatás fejlesztése
6. Környezeti fenntarthatóság, zöldhálózat fejlesztés és védelem

Mivel a prioritások többsége nagyszámú intézkedést tartalmaz, ezért célszerű volt kialakítani egy összefoglaló szintet a beavatkozási terület (prioritások) és az intézkedési szint közé. Ez a szint lett az intézkedéscsoportok szintje, melynek feladata, hogy az azonos témájú, de azon belül szétfutó intézkedéseket egy csokorba gyűjtse a könnyebb átláthatóság szempontjából.

Prioritás	A Prioritás rövid bemutatása
P1.T. TELEPÜLÉSSZERKEZET, TÉRSZERKEZET, TELEPÜLÉS- ÉS TÉRSÉGFEJLESZTÉS	A prioritás az agglomerációs térségi önkormányzati összefogás és együttműködés feltételeinek, platformjainak és fórumainak és térségi szervezeteinek kialakítását, fejlesztési céltérségek kijelölését, valamint a kooperatív építésügyi szabályozást és nyilvántartást tűzi ki célul. A tudatos területhasználat elmozdítása érdekében a térségi központok megerősítése, fejlesztési céltérségekre vonatkozó projektek és a beépítésre nem szánt területek megtartására vonatkozó intézkedések szükségesek. Az épített környezet alakítása és védelme érdekében a történeti településrészek rehabilitációja, minőségi szabadterek létrehozása és a növekvő lakosságszám kezelése szükséges.
P1.T. INTÉZKEDÉSCSOPORTOK	P1.T.1. Térségi önkormányzati összefogás és együttműködés feltételeinek kialakítása
	P1.T.2. Tudatos területhasználat és funkciókiosztás a települési szövet további szétterülésének megakadályozása érdekében
	P1.T.3. A települési épített környezet alakítása és védelme
P2.K. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS	A prioritás fő célterülete az agglomeráció mobilitási rendszerének átfogó és fenntartható megújítása. A beavatkozások négy fő irányt ölelnek fel: a közösségi közlekedés versenyképességének növelését, az intermodális kapcsolatok javítása, az egyéni közlekedést támogató infrastruktúra fejlesztése, valamint a szolgáltatási színvonal emelését és a települési élhetőség javítását. A cél egy korszerű, környezetbarát, integrált és innovatív közlekedési

	hálózat kialakítása, amely támogatja a térség gazdasági és társadalmi fejlődését.
P2.K. INTÉZKEDÉSCSOPORTOK	P2.K.1. Intermodális közlekedési rendszer létrehozása
	P2.K.2. Versenyképes közösségi közlekedés megteremtése
	P2.K.3. Egyéni közlekedést segítő infrastrukturális fejlesztések megvalósítása
	P2.K.4. Megfelelő szolgáltatást nyújtó közlekedési rendszer elérése
P3.I. KÖZMŰ, VÍZI ÉS ENERGIAELLÁTÁS FEJLESZTÉS	A területfejlesztési koncepcióhoz, az élhető, lakható települések megvalósítását szolgáló, közműfejlesztés célkitűzése, egyben a közműveket érintő fejlesztési prioritás, a beépítésre szánt területen élők közműellátási hiányosságainak, igényeinek a biztosítása az ellátásuk javítása mennyiségi és minőségi szempontokból egyaránt, a környezetvédelmi elvárásokat, a klímaváltozási hatások kompenzálását és a gazdaságos fenntarthatóságot is kielégítve biztosítható legyen. Ezt követhetik az új megjelenő közműigénylők ellátásának biztosítása, ahol már a közműfejlesztésekhez szükséges hálózatok, műtárgyak elhelyezésénél az arculati kézikönyvben előírtak és a településképi rendeletben leírtak betartását is biztosítani kell. A közműfejlesztés első lépésű prioritásán belül, amelyben a már területén élők ellátásának a javítása a cél, az egyes településeken belüli településfejlesztés okozta feszültségeket kell leküzdeni. A budapesti agglomeráció területén fekvő valamennyi települést, a fővárost is érinti, az egyes települések fejlődésében komoly társadalmi éket, feszültséget okozó területfelhasználási változtatás, amelyet a korábban országosan megvalósított zárt-kertes településrészek kialakítása és azok közműellátásának problémája okozott. A volt zártkertes, de már beépítésre szánt területté vált településrészeket érintő közművesítési fejlesztési igény, mint a már meglevő lakosság közműellátási hiányossága szerepel, s ezzel a távlati fejlesztési célok meghatározásánál első közműfejlesztési prioritások közé kerül, megelőzve a település egyéb területrészeinek fejlesztési igényeit. A távlati fejlesztési célok második prioritási csoportjába a jelentkező fejlesztési feladatokat okozó hatások kezelési igénye tartozik, amelyet a klímaváltozás hatáskezelése tett szükségessé. A klímaváltozás két irányú hatásának kompenzálása igényel közműfejlesztési célkitűzést. A klímaváltozás okozta felmelegedés kompenzálása az energiaellátás területén okoz feladatokat, a másik hatása, a szélsőséges csapadékviszonyok és a klímaváltozás okozta vízbeszerzési lehetőségek drasztikus megváltozása, (a várható víz ár-robbanás) a vízrendezés, a vízi-közműellátás biztosítása számára adnak fejlesztési feladatokat. A közműfejlesztési feladatok harmadik prioritási csoportjába azok a közműves fejlesztési feladat tartoznak, amelyeket a nemzetközi energiabeszerezési lehetőségek bizonytalansága és

	az energia ár-robbanása okozott. Ezek hatáskezelése az energiaellátási struktúra átalakítását tette szükségessé.
P3.I. INTÉZKEDÉSCSOPORTOK	P3.I.1. Ivóvízellátás
	P3.I.2. Szennyvízkezelés
	P3.I.3. Csapadékvíz-gazdálkodás
	P3.I.4. Energiarendszerek fejlesztése
	P3.I.5. Árvízvédelem
P4.G. GAZDASÁGFEJLESZTÉS, VERSENYKÉPESSÉG NÖVELÉS	A prioritás a gazdaságfejlesztést és a térség versenyképességének növelését célozza meg egy tudásalapú és innovatív ipar és szolgáltatás fejlesztés, az agglomerációs gyűrűben elhelyezkedő KKV fejlesztés, piacorientált humánerőforrás és munkaerőpiac fejlesztések, valamint Budapesti Agglomeráció szintű fenntartható, gazdaságos és prosperáló turizmusfejlesztés segítségével. A cél az agglomerációs gazdaság magas hozzáadott érték felé terelése, mely a helyi munkaerőkínálat lehetőségeire épül, valamint a térségben a gazdasági együttműködések és szinergiák kiépülésének elősegítése.
P4.G. INTÉZKEDÉSCSOPORTOK	P4.G.1. Versenyképes, tudásalapú, innovatív gazdasági szolgáltatások és ipar
	P4.G.2. KKV fejlesztés az agglomerációs gyűrűben
	P4.G.3. Piacorientált humánerőforrás és munkaerőpiac fejlesztések
	P4.G.4. Fenntartható, gazdaságos és prosperáló turizmusfejlesztés a Budapesti Agglomerációban
	P4.G.5. Lakásállomány bővítése a fővárosban a lakhatási válság kezelése és az agglomerációba történő lakosságiáramlás fékezése céljából
P.5.H. HUMÁN INFRASTRUKTÚRA ÉS KÖZSZOLGÁLTATÁS FEJLESZTÉSE	Az. 5. prioritás a Budapesti agglomeráció időben változó és térben is több szempontból kettősséget mutató társadalmának igényeire szükségszerűen reagáló humán intézményi/szolgáltatás ellátottság kérdéskörével foglalkozik. A prioritás tárgyalásának logikáját a humán közszolgáltatások szektorális megosztása határozza meg, így a prioritás részletezése öt intézkedéscsoport keretein belül történik. Ezek az 1.) az oktatás nevelési, 2.) a szociális és gyermekjóléti, 3.) egészségügyi, 4.) kulturális és civil, valamint az 5.) önkormányzati (hivatali) szolgáltatáscsoportok. Ugyanakkor számos olyan probléma feszíti az agglomeráció társadalmát, amelyek megoldása szektorokon árnyúló integrált megközelítést kíván, ráadásul mindezt agglomerációs léptékben ezért a problémaszpecifikus, tematikus és térségi együttműködések kiemelt irányt jelentenek az egyes intézkedések tartalmának meghatározásában. Az intézményi infrastrukturális megújulás fenntartható működtetés mellett elsődleges a szolgáltatás diverzifikáció, és tartalomfejlesztés lehetőségeinek bővítése és összehangolása, amiben az új működési modellek és az adatalapú szolgáltatástervezés egyaránt szerephez kell, hogy jusson. Az egyes humán

	ágazatok átjárhatósága és szinergiáinak biztosítása mellett az 5. prioritás intézkedései kapcsán fontos a prioritások közötti átjárás biztosítása különös tekintettel a 4. prioritás egyes tartalmi elemeire, ilyen például az oktatás, identitás - versenyképesség viszonya, valamint a kultúra, identitás – turizmus kapcsolata.
P5.H. INTÉZKEDÉSCSOPORTOK	P5.H.1. A települési szerepkörnek megfelelő oktatási és nevelési intézményi kapacitások (infrastruktúra és humán erőforrás) és szolgáltatásformák biztosítása a Budapesti Agglomerációban
	P5.H.2. Az egészségügyi ellátórendszer kapacitásainak megerősítése, az agglomeráción belüli területi anomáliák, aránytalanságok minimalizálásával
	P5.H.3. A szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés feltételrendszerének területileg kiegyensúlyozott és társadalmi trendekhez igazodó biztosítása
	P5.H.4. A kulturális és kreatív tevékenységeket, valamint a térségi identitásépítést támogató akciók és fejlesztések
	P5.H.5. Települési önkormányzatok és polgármesteri hivatalaik működési hatékonyságának növelése
P6.Z. KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁG, ZÖLDHÁLÓZAT FEJLESZTÉS ÉS VÉDELEM	A prioritás az Agglomeráció zöld- és kékinfrasturktúra fejlesztését, tájsebek és barnamezős területek rehabilitációját, talajvédelmet, célzott természetvédelmi fejlesztéseket és környezetvédelmi intézkedések, továbbá a közintézmények energetikai megújításának megvalósítását tartalmazza. A témakört ugyanakkor nem lehet pusztán ágazati szemléletben kezelni, ezért is jelenik meg a horizontális és területi célokon belül is.
P6.Z. INTÉZKEDÉSCSOPORTOK	P6.Z.1. Természet- és tájvédelem, zöldfelületek
	P6.Z.2. Környezet- és klímavédelem

3 Tervezékísérő eljárások tervezésre tett hatásai

A környezeti, társadalmi és gazdasági hatások azonosítása

A hatásvizsgálat elkészítéséhez a Területfejlesztési Konceptió Helyzetértékelése került áttekintésre, melyben Budapesti Agglomeráció kiemelt térség társadalmi, gazdasági, környezeti külső és belső helyzetének meghatározása, valamint az összefüggések alapján a térség helyzetének elemzése történt meg.

A Helyzetelemzés hat fókuszterülete a következők:

1. Térszerkezet, településrendszer
2. Közlekedési infrastruktúra
3. Közmű ellátó rendszerek
4. Gazdaság

5. Társadalom, intézményrendszer

6. Környezet

A Helyzetelemzés megállapításai alapján készült el a TFK célrendszere, a célok elérése érdekében pedig kijelölésre kerültek a főbb fejlesztések irányok (prioritástengelyek).

Mivel a Program megalkotásának időszakában még nem ismertek a végrehajtásra rendelkezésre álló, jövőbeli források, a megvalósításra szánt intézkedésekre, projektekre és azok pénzügyi ütemezésére a tervezés későbbi fázisában lehet fókuszálni. A vizsgálat tehát a területfejlesztési koncepció részét képező Stratégiai Programban szereplő prioritások és intézkedéscsoportok szerint kerül lefolytatásra.

Az elemzési szempont alapját a 218/2009 (X.6.) Korm. rendelet 9. melléklet II. Részletes követelményei adta. A Részletes követelmények 1. pontja a környezeti értékelési szempontokat tartalmazza, mely külön dokumentumban az SKV-ban kerül elkészítésre, ezért jelen dokumentumban a környezeti tématerületen belül a kizárólag környezet-egészségügyi szempontok kerülnek vizsgálatra. A 2. pont a társadalmi, a 3. pont a gazdasági szempontok kerülnek bemutatásra.

1. Környezeti-egészségügyi hatásvizsgálat szempontjai

- levegő-, víz-, talajszennyezés; por-, zaj-, rezgésterhelés

2. Társadalmi hatásvizsgálat szempontjai:

- a népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás),
- a foglalkoztatásra és foglalkoztatás szerkezetére,
- a szabadidő eltöltésre,
- a népesség életminőségére és egészségi állapotára,
- társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére,
- a népességmegtartó képességre,
- az esélyegyenlőségre, esélyteremtésre, társadalmi felzárkózásra,
- a helyi kultúra fejlődésére.

3. Gazdasági szempontú elemzése során vizsgálni kell azok várható hatását:

- a természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai),
- az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére,
- a mezőgazdaságra,
- az erdőgazdálkodásra,
- az idegenforgalomra,
- a vízgazdálkodásra,
- a térség versenyképességére,
- a foglalkoztatásra,
- a műszaki infrastruktúra-hálózatra,
- az energiaellátásra.

Az elemzési szempontok részletesen a 4-6. pont alatt kerülnek bemutatásra. A célrendszer megvalósításának és meg nem valósulásának kiemelt környezet-egészségügyi, társadalmi és gazdasági hatásai és azon hatások azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz. A 7. pont a javaslatlételre fókuszál. A Konceptió megvalósulása esetén várható közvetlen negatív környezet-egészségügyi hatást kiváltó tényezők azonosítása. A lehetséges káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések meghatározása. A Stratégia megvalósítása esetén bekövetkező negatív hatások mérséklése, pozitív hatások erősítése érdekében tett javaslatok. Emellett a külső feltételekre, előírásokra vonatkozóan is javaslatot teszünk a releváns hatásvizsgálati szempontoknál, különös tekintettel a kiemelt térséghez kapcsolódó területi szintekre, a központi, a Pest vármegyei és a fővárosi kompetenciába tartozó szabályozásokra.

Alkalmazott módszertan

A hatásvizsgálat célja, hogy a készülő Területfejlesztési Konceptió prioritásai és intézkedései megfelelnek-e a területfejlesztési dokumentumok általános céljainak, nevezetesen:

- a vonatkozó területegység, jelen esetben kiemelt térség társadalmi-gazdasági keretei között értelmezhetők-e
- relevánsak-e a tervezési dokumentum időtávjában
- hozzájárul-e a kiemelt térség versenyképességének növeléséhez és a népesség életminőségének javításához
- milyen hatásokat okoznak a térség társadalmi-gazdasági életében.

A fenti kérdések figyelembevételével a helyzetértékelés főbb megállapításai és a helyzetértékelés stratégiai tervezés alapjául szolgáló fejlesztési elvek alapján kerültek lehatárolásra az intézkedéscsoportokat vizsgáló kritériumok. A Területfejlesztési Konceptió középpontjában az ember áll, elsődleges célja a lakosság életminőségének javítása. Emellett fontos kiemelni, hogy a fejlesztési elvek között szerepel a gyors alkalmazkodó- és reagálóképesség erősítése és a negatív hatások hatékony csökkentése a működési rendszerekben alkalmazott megoldások előtérbe helyezésével, a pénzügyi, gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatósága, továbbá kiemelt szempontként jelenik meg a Stratégiában a folyamatba épített monitoring jelentősége.

A SWOT analízisben számos társadalmi-gazdasági jellemző a legtöbb tématerületen visszatért, ezek szűkítésével kerültek meghatározásra hatáselemzés során alkalmazott versenyképességi szempontok az egyes intézkedéscsoportok vizsgálatában:

- jövedelemtermelés és jövedelemáramlás
- tudásmegosztás és információáramlás
- döntéshozatali kompetencia
- befektetés, termelés

- termelői, fogyasztói magatartás
- fenntarthatóság
- társadalom életminősége

Az értékelés egyfelől rövid szöveges formában történik, másfelől egész számmal kifejezett értéket is társítunk hozzá -2 és +2 értékek között. A -2 érték erősen negatív hatást, a 2 az erősen pozitív hatást, a 0 pedig az adott intézkedéscsoport és az értékelési szempont közti irrelevanciát jelenti. Ellentmondásos hatásértékelés esetén azt külön jelezzük.

A Stratégiában rögzített intézkedéscsoportok társadalmi-gazdasági hatásvizsgálata

INTÉZKEDÉSCSOPORTOK
P1.T. TELEPÜLÉSSZERKEZET, TÉRSZERKEZET, TELEPÜLÉS- ÉS TÉRSÉGFEJLESZTÉS
P1.T.1. Térségi önkormányzati összefogás és együttműködés feltételeinek kialakítása
- jövedelemtermelés 1 Digitális platformok kialakítása kis mértékű jövedelemtermeléssel jár. - tudásmegosztás és információáramlás 2 Térségi összefogás platformjainak kialakítása, települési együttműködések megteremtése integrált szabályozási és településfejlesztési feladatok érdekében, valamint GIS-rendszer alkalmazása a tudásmegosztást és információáramlást nagymértékben támogatják. - döntéshozatali kompetencia 2 Összehangolt szabályozások, integrált településfejlesztés és a térségi összefogás platformjainak kialakítása révén nő az közsféra döntéshozatali kompetenciája. - befektetés és termelés 0 Érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak a befektetői, termelői magatartásra, de közvetett hatással bír a közös szabályozási környezet és településfejlesztési feladatok által. - termelői, lakossági fogyasztás 0 Érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak a fogyasztásra, de közvetett hatással bír a közös szabályozási környezet és településfejlesztési feladatok által. - fenntarthatóság 2 Összefogások kialakítása, közös ügyekben való egységes fellépés növeli a települések rezilienciáját a Budapesti Agglomeráció térség gazdasági, társadalmi és környezeti kihívásaira. - társadalom életminősége 1 Közvetett hatással bír a települési együttműködések kialakítása a térség lakosságának életminőségére főként a társadalmi problémák közös megoldása által.
P1.T.2. Tudatos területhasználat és funkciókiosztás a települési szövet további szétterülésének megakadályozása érdekében
- jövedelemtermelés 0 Térszerkezet módosításának érdemi hatása nincs a jövedelemtermelésre. - tudásmegosztás és információáramlás 2 Együttműködések a központrendszer kialakítása, a fejlesztési térségek kijelölése és összehangolt intézkedések kidolgozása elősegíti a térségi tudásmegosztás és információáramlást az önkormányzati szférában. - döntéshozatali kompetencia 1 Összehangolt intézkedések kialakítása révén által nő az közsféra döntéshozatali kompetenciája. - befektetés és termelés 1

A fejlesztési céltérsegek kijelölése és összehangolt fejlesztése, valamint az extenzív fejlesztések minimalizálása kis mértékben befolyásolhatja a befektetői döntéseket, de a kedvező telepítési tényezők miatt a meglévő iparparkok és barnamezős területek elegendő fejlesztési potenciált hordoznak.

- termelői, lakossági fogyasztás 1

A kiegyensúlyozott térszerkezet és központrendszer kialakítása a lakosság közszolgáltatások való hozzáférését javítja, de csak közvetett módon befolyásolja a fogyasztás mértékét.

- fenntarthatóság 2

A Budapesti Agglomeráció térszerkezetének kiegyenlítése hosszú távon fenntartható területhasználatot eredményez a térség gazdasági, társadalmi és környezeti tényezőiben.

- társadalom életminősége 1

A kiegyensúlyozott térszerkezet és központrendszer kialakítása a lakosság közszolgáltatások való hozzáférését, ezáltal életminőségét is javítja, az extenzív terjeszkedés megfékezése elérhető települési környezetet biztosít a népesség számára.

P1.T.3. A települési épített környezet alakítása és védelme

- jövedelemtermelés 1

Az épített örökség védelme, közterek és szabadterek klímatudatos fejlesztése és a zsúfoltság vagy az elnéptelenedés megelőzése vonzó környezetet biztosít a lakosoknak és a gazdasági élet szereplőinek.

- tudásmegosztás és információáramlás 1

Smart city módszerek alkalmazása a településfejlesztésben pozitív hatással bír a tudásmegosztásra és információáramlásra.

- döntéshozatali kompetencia 1

Részvételi demokrácia, összehangolt, integrált településfejlesztés és együttműködések révén nő a lakosság, a civilek és a közsféra döntéshozatali kompetenciája.

- befektetés és termelés 1

Az épített örökség védelme és a zsúfoltság vagy az elnéptelenedés megelőzése vonzó települési környezetet biztosít a betelepülő vállalkozásoknak.

- termelői, lakossági fogyasztás 1

Integrált településfejlesztés vonzó környezetet biztosít új szolgáltatások számára, mely a lakosság és a turisták számára is fogyasztásbővülési lehetőséget kínál.

- fenntarthatóság 2

Klímatudatos közterek fejlesztése, az épített örökség védelme elsősorban társadalmi és környezeti szempontból fenntarthatók. Az állagromlás megelőzésével későbbi gazdasági károk is megelőzhetők.

- társadalom életminősége 2

A lakosság és a térségbe látogatók életminőségére, rekreációs lehetőségeire, egészségére közvetlen pozitív hatással bír az intézkedéscsoport az épített örökség védelme, közterek és szabadterek klímatudatos fejlesztése és a zsúfoltság vagy az elnéptelenedés megelőzése révén egyaránt. A fejlesztések erősítik a lakosság helyi és térségi identitástudatát.

P2.K. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS

P2.K.1. Intermodális közlekedési rendszer létrehozása

- jövedelemtermelés 1

A közösségi közlekedés és mikromobilitási kapcsolatok fejlesztése a munkaerő mobilitási feltételeit, a munkahelyek elérhetőségét, ami hatással van a jövedelemtermelésre. Ellentétes hatásként a mikromobilitás terjedése eredményeként a lakosság ritkán dönt a gépkocsi használata mellett, így csökkentik az az üzemanyag-fogyasztást.

- tudásmegosztás és információáramlás 1

Mobilitási igények befolyásolása, szemléletformálás által javítható a tudásmegosztás.

- döntéshozatali kompetencia 2

Integrált közlekedési és tarifarendszerek létrehozása pozitív hatással van a térségi döntéshozatalra, valamint a szemléletformálás javítja a lakosság közlekedési mód megválasztásában a döntéshozatali kompetenciáját.

- befektetés és termelés 1

Jól működő partnerségi alapú integrált térségi közlekedésrendszer közvetve vonzóbbá teheti a térséget a befektetők számára.

- termelői, lakossági fogyasztás 1

Integrált közlekedési rendszerek, mikromobilitást támogató fejlesztések és szemléletformálás módosíthatja a lakossági fogyasztói magatartást azáltal, hogy közösségi közlekedési és mikromobilitási módokat használ, ezzel ellentétes hatásként csökkentve a gépkocsi használatot és az üzemanyag-fogyasztást.

- fenntarthatóság 2

Integrált közlekedési rendszerek, mikromobilitást támogató fejlesztések és szemléletformálás gazdasági, pénzügyi szempontból hosszabb távon fenntartható közlekedési forma, az üzemanyag-fogyasztás csökkenése a károsanyag kibocsátást is mérsékli, így környezeti szempontból is fenntartható és a társadalmi fenntarthatósága is jelentős pl. a mozgáson alapuló közlekedés javítja az egészségi állapotot és növeli az egészségben eltöltött évek számát.

- társadalom életminősége 2

Integrált közlekedési és tarifarendszerek létrehozása és a mikromobilitást támogató fejlesztések jelentősen növelik a lakosság életminőségét pl. az egészségesebb mikrokörnyezet vagy az olcsóbb közlekedési módok révén. Emellett javítják a különböző javak és szolgáltatások elérhetőségét.

P2.K.2. Versenyképes közösségi közlekedés megteremtése

- jövedelemtermelés 1

A közösségi közlekedés fejlesztése javítja a munkaerő mobilitási feltételeit, a munkahelyek elérhetőségét, ami hatással van a jövedelemtermelésre.

- tudásmegosztás és információáramlás 0

Érdemi hatása nincs a tudásmegosztás és információáramláshoz.

- döntéshozatali kompetencia 0

Érdemi hatása nincs a térségi döntéshozatalra.

- befektetés és termelés 1

A munkaintenzív ágazatok esetében (pl. logisztika, feldolgozóipar) van hatása a közösségi közlekedés javításának a befektetési döntések esetében, de sok esetben a nagyvállalatok saját járatokkal szállítják a munkavállalókat a munkavégzés helyére

- termelői, lakossági fogyasztás 1

Érdemi hatása nincs az intézkedéscsomagnak a fogyasztásra.

- fenntarthatóság 2

A lakosság mobilizálási lehetőségeinek javítása pozitív hatással bír a gazdasági, társadalmi fenntarthatóságra, emellett a közösségi közlekedés alacsonyabb károsanyag-kibocsátása révén hozzájárul a környezeti fenntarthatósághoz.

- társadalom életminősége 2

A lakosság mobilizálási feltételeinek javítása jelentősen növeli a lakosság életminőségét, emellett a turisták számára is utazási lehetőséget biztosít.

P2.K.3. Egyéni közlekedést segítő infrastrukturális fejlesztések megvalósítása

- jövedelemtermelés 1

Gyorsforgalmi úthálózatok, térségi kapcsolatok fejlesztése, a közúti torlódások mérséklése javítja az elérhetőséget, gazdasági jelentősége közvetve a szállítmányozásban jelentős jövedelemtermelő képességgel bír és fokozza a jövedelemáramlást.

- tudásmegosztás és információáramlás 0

Nincs érdemi hatása az információáramlásra.

- döntéshozatali kompetencia 0

Nincs érdemi hatása az információáramlásra.

- befektetés és termelés 2

A Budapesti Agglomerációban jellemző ágazatok (pl. szállítmányozás, logisztika) számára kulcsfontosságú telepítő tényező az elérhetőség, gyorsforgalmi úthálózat, térségi kapcsolatok fejlesztése, a közúti torlódások mérséklése növeli a befektetési kedvet.

- termelői, lakossági fogyasztás 1

Nincs érdemi hatása a fogyasztási szokásokra.

- fenntarthatóság 1

Közúti közlekedés gazdasági, pénzügyi szempontból hosszabb távon fenntartható közlekedési forma, ezzel ellentétben, lévén jelentős károsanyag kibocsátást produkál, környezeti szempontból nem fenntartható közlekedési mód. A személygépkocsik számának drasztikus növekedése a térségben társadalmi szempontból sem fenntartható a közúti torlódások és a zsúfoltság miatt és jelentős egészségkárosító hatása is van. A térségi kerékpárforgalmi hálózat bővítése hivatásforgalmi és turisztikai célból környezeti szempontból is fenntartható.

- társadalom életminősége 1

Egyéni közlekedés és a mobilitás szabadsága alapjognak tekinthető, nagymértékben hozzájárul a személygépkocsi használat a társadalom életminőségéhez és a javak és szolgáltatások

elérhetőségéhez. Ezzel szemben a térség népesség- és gépjármű forgalom növekedése, a közúti torlódások és a zsúfoltság jelentős társadalmi feszültségeket okoz és a turisták számára is taszító tényező. A térségi kerékpárforgalmi hálózat bővítése hivatásforgalmi és turisztikai célú használatra egyaránt pozitív hozadékokkal bír.
P2.K.4. Megfelelő szolgáltatást nyújtó közlekedési rendszer elérése
- jövedelemtermelés 2 A city logisztika, a vasúti áruszállítás, a települési közlekedést javító fejlesztések a helyi gazdaság termelékenységének javításához járul hozzá közvetett módon. A lakosság javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést is jelentősen javítja, közvetett módon jövedelemáramlást eredményez. - tudásmegosztás és információáramlás 2 Tudatos közlekedéspolitikai, az intelligens közlekedési rendszerek kialakítását célzó intézkedések biztosítja, hogy a létrejött kapacitások megfelelő módon kerüljenek üzemeltetésre és fenntartásra, lehetővé teszi a közlekedés hatékonyságának és rugalmasságának növelését. Ezáltal hozzájárulnak az információáramláshoz és a tudásmegosztáshoz. - döntéshozatali kompetencia 1 Összehangolt tudatos közlekedéspolitika javítja az önkormányzati döntéshozatali kompetenciát. - befektetés és termelés 1 A city logisztika és a település élhetőségét javító közlekedésfejlesztések vonzóvá teszik a településeket a betelepülő vállalkozások számára. - termelői, lakossági fogyasztás 0 Érdemi hatása nincs az intézkedéscsomagnak a fogyasztásra. - fenntarthatóság 2 A city logisztika és a vasúti áruszállítás fejlesztése a közúti mérséklését eredményezi, csökkentve ezáltal a környezeti terhelést és forgalmi torlódást, ezáltal pozitív hatással bír a gazdasági, társadalmi fenntarthatóságra és hozzájárul a környezeti fenntarthatósághoz. - társadalom életminősége 2 Az intézkedéscsoport minden eleme javítja a települések élhetőségét, illetve a munkahelyek és települési szolgáltatások elérhetőségét a forgalmi torlódások csökkentésével, a közlekedésbiztonság növelésével és a közlekedés hatékonyságának és rugalmasságának fokozásával.
P3.I. KÖZMŰ, VÍZI- ÉS ENERGIAELLÁTÁS FEJLESZTÉS
P3.I.1. Ivóvízellátás
- jövedelemtermelés 1 Közvetett hatással bír, az ellátásbiztonságot nyújtó közüzemi infrastruktúra hozzájárul a gazdaság működésképeségéhez és a lakosság életminőségéhez - tudásmegosztás és információáramlás 0 Érdemi hatása nincs a tudásmegosztás és információáramláshoz, de a technológiai fejlesztések szükséges elemei az intézkedéscsoportnak.

- döntéshozatali kompetencia 0 Érdemi hatása nincs a térségi döntéshozatalra. - befektetés és termelés 1 Az intézkedéscsoportnak pozitív hatása lehet az ellátásbiztonság növelése révén, mivel a vállalkozások működési környezete javul a beruházásokkal. - termelői, lakossági fogyasztás 1 A közüzemi ivóvízellátási fejlesztések növelhetik a lakossági fogyasztást, de ez egyrészt nagyobb terhet róhat a szennyvízkezelő rendszerekre, másrészt környezeti kockázatokat is növelheti. - fenntarthatóság 2 Az ivóvízellátás fejlesztése hosszú időtávra szól, az ellátásbiztonság nő, a közüzemi veszteség csökken, így pénzügyi, társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból is fenntartható. - társadalom életminősége 2 A hálózati sűrűség és az ellátásbiztonság növelésével az időszakos ivóvízhasználati korlátozások elmaradnak, mely jelentősen növeli a lakosság életminőségét.
P3.I.2. Szennyvízkezelés - jövedelemtermelés 1 Közvetett hatással bír, az ellátásbiztonságot nyújtó közüzemi infrastruktúra hozzájárul a gazdaság működésképeségéhez és a lakosság életminőségéhez - tudásmegosztás és információáramlás 0 Érdemi hatása nincs a tudásmegosztás és információáramláshoz. - döntéshozatali kompetencia 0 Érdemi hatása nincs a térségi döntéshozatalra. - befektetés és termelés 1 Az intézkedéscsoportnak pozitív hatása lehet a szennyvízelvezető kapacitások növelése révén, mivel a vállalkozások működési környezete javul a beruházásokkal. - termelői, lakossági fogyasztás 1 A szennyvíz-elvezető kapacitások bővítésével kis mértékben növekszik a szennyvíz mennyisége, de a környezeti hatások pozitív mérlegűek a természetes vizek minőségi javításával. - fenntarthatóság 2 Az ivóvízellátás fejlesztése hosszú időtávra szól, az ellátásbiztonság és tisztított szennyvíz visszavezetési aránya nő, így pénzügyi, társadalmi, gazdasági és főként környezeti szempontból is fenntartható. - társadalom életminősége 2 A szennyvíz-bekötöttség arányának növelésével jelentősen növelhető a lakosság életminősége.
P3.I.3. Csapadékvíz-gazdálkodás - jövedelemtermelés 2

A csapadékvíz-károk mérséklése hozzájárul a gazdaság működéskéességéhez és a lakosság életminőségéhez.

- tudásmegosztás és információáramlás 0

Érdemi hatása nincs a tudásmegosztás és információáramláshoz.

- döntéshozatali kompetencia 0

Érdemi hatása nincs a térségi döntéshozatalra.

- befektetés és termelés 2

Az intézkedéscsoportnak pozitív hatása lehet csapadékvíz okozta gazdasági károk mérséklésében, csökkentve a gazdasági kockázatok negatív hatásait.

- termelői, lakossági fogyasztás 2

A csapadékvíz helyi visszatartásával mérsékelhető az ivóvízfogyasztás és a talajvíz-kivétel a gazdasági és lakossági fogyasztás esetében egyaránt.

- fenntarthatóság 2

Az csapadékvíz-gazdálkodási fejlesztések hosszú időtávra szólnak, a csapadékvíz-károk helyreállítási költsége csökken, a helyi visszatartott csapadékvíz a mezőgazdaság és a települési növényzet számára felhasználható, így pénzügyi, társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból is fenntartható.

- társadalom életminősége 1

A csapadékvíz okozta károk mérséklése jelentősen növeli a lakosság életminőségét.

P3.I4. Energiarendszerek fejlesztése

- jövedelemtermelés 2

Az energiahálózati kapacitások bővítés növeli a gazdasági termelést és a pénzmozgásokat.

- tudásmegosztás és információáramlás 0

Érdemi hatása nincs a tudásmegosztás és információáramláshoz, de a technológiai fejlesztések szükséges elemei az intézkedéscsoportnak.

- döntéshozatali kompetencia 0

Érdemi hatása nincs a térségi döntéshozatalra.

- befektetés és termelés 2

Az intézkedéscsoportnak pozitív hatása van a kapacitásbővítés révén új vállalkozások megjelenésére és a termelés növelésére.

- termelői, lakossági fogyasztás 1

Az energiahálózati kapacitásbővítés növeli a fogyasztást, de ezt több tényező is befolyásolja, pl. energiaárak alakulása, technológiai fejlesztések, épületek szigetelésének szintje.

- fenntarthatóság 1

Az energiarendszerek fejlesztése hosszú időtávra szól, de nagyban függ külső tényezőktől a fenntarthatósága. Pl. megújuló energiaforrások arányának növelése, épületek termikus

energiafelhasználásának javításával, decentralizált felhasználással pénzügyi, társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból is fenntarthatóságot növel az intézkedéscsoport.

- társadalom életminősége 2

A hálózati sűrűség és az ellátásbiztonság növelésével jelentősen növelhető a lakosság életminősége.

P3.I5. Árvízvédelem

- jövedelemtermelés 1

Közvetett hatással bír, vízügyi-infrastruktúra beruházások mérséklék az árvízkárokat, ezáltal csökkentik a vállalkozói veszteségeket.

- tudásmegosztás és információáramlás 2

Közös információs és monitoring rendszerek, döntéselőkészítő vizsgálatok integrált és egységes tudásbázist biztosíthatnak.

- döntéshozatali kompetencia 0

Érdemi hatása nincs a térségi döntéshozatalra.

- befektetés és termelés 1

A vállalkozások fizikai környezete javul a beruházásokkal, mérsékelhetők az árvíz kár okozta gazdasági kockázatok.

- termelői, lakossági fogyasztás 0

Nincs érdemi hatása a fogyasztásra.

- fenntarthatóság 2

Az árvízvédelmi beruházások hosszú időtávra szólnak, az árvíz kár okozta veszteség csökken, tulajdon és emberélet védelme révén pénzügyi, társadalmi, gazdasági szempontból is fenntartható. A beruházások megvalósítása során figyelemmel kell lenni a környezeti fenntarthatóságra vízminőség és a vízparti ökoszisztéma védelmében.

- társadalom életminősége 2

az árvíz kár okozta veszteség csökken, tulajdon és emberélet védelme jelentősen növeli a lakosság életminőségét.

P4.G. GAZDASÁGFEJLESZTÉS, VERSENYKÉPESSÉG NÖVELÉS

P4.G.1. Versenyképes, tudásalapú, innovatív gazdasági szolgáltatások és ipar

- jövedelemtermelés 2

Az intézkedéscsoportban kiemelt fejlesztési célként megnevezett agglomerációs gyűrűben működő ágazatok, ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, K+F+I jelentős jövedelemtermelő képességgel rendelkeznek markáns tőkeáramlást generálnak.

- tudásmegosztás és információáramlás 2

Vállalati együttműködések, a vállalatok, kutatóintézetek, egyetemek innovációs szereplők alkotta hálózatok kialakítása célja a tudásmegosztás és információáramlás. Emellett a vállalati digitális

infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése és a mesterséges intelligencia elterjedése is javítja az információkhoz való hozzáférést.

- döntéshozatali kompetencia 1

A vállalati digitális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése javítja az adatalapú döntéshozatali kompetenciákat.

- befektetés és termelés 2

Innovációs tudásközpontok és együttműködési hálózatok kialakulása elősegíti a vállalatok megjelenését a térségben, mivel a meglévő infrastruktúra és a tudásintenzív ökoszisztéma előnyt jelent számukra. Az exportpiacra lépés és a vállalati együttműködések támogatása nagyobb termelést eredményez.

- termelői, lakossági fogyasztás 1

A vállalati fogyasztás a termelés bővülésével várhatóan növekedni fog, de a megújuló energia és energiahatékony rendszerek alkalmazása, a körforgásos gazdaság feltételeinek megteremtése mérsékli a fajlagos fogyasztást.

- fenntarthatóság 2

Az intézkedéscsoport hatására nő a térségben letelepült vállalatok, ezáltal a térség pénzügyi és gazdasági hosszútávú fenntarthatósága. A jövedelemnövekedés a társadalmi fenntarthatóságot javítja. Megújuló energia és energiahatékony rendszerek alkalmazása, a körforgásos gazdaság feltételeinek megteremtése javítja a környezeti fenntarthatóságot és növeli a versenyképességet.

- társadalom életminősége 2

A fejlesztések révén nagy mennyiségű új munkahely jön létre a térségben. Magasabb hozzáadott értékű termelés magasabb jövedelmet biztosít a munkavállalók számára.

P4.G.2. KKV fejlesztés az agglomerációs gyűrűben

- jövedelemtermelés 2

A KKV-k jelentős jövedelemtermelő képességgel rendelkeznek és jövedelemáramlást generálnak. Támogatások révén nő a termelékenységük és forgalmuk.

- tudásmegosztás és információáramlás 2

Technológiai és menedzsment fejlesztések, a digitális átállás támogatása a KKV szektorban, a mikro- és kisvállalkozások üzleti képességének és a nyelvtudás erősítése, illetve a térségi önkormányzati-vállalkozói információs fórumok létrehozása, bizalom erősítés az üzleti szférában jelentős mértékben hozzájárul a tudásmegosztáshoz és információáramláshoz.

- döntéshozatali kompetencia 1

A KKV-k digitális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, mikro- és kisvállalkozások üzleti képességének erősítése, valamint a menedzsment folyamatok támogatása javítja a döntéshozatali kompetenciákat.

- befektetés és termelés volumene 2

Az intézkedéscsoport minden eleme is hozzájárul a termelés és befektetés élénkítéshez: KKV-k beszállítói hálózatokhoz, értékláncokhoz kapcsolódásának, exportpiacokra történő belépésének ösztönzése, térségi önkormányzati-vállalkozói információs fórumok létrehozása, start-up vállalkozások támogatása, mikro- és kisvállalkozások versenyképességének növelése.

A helyi termékeket előállító/forgalmazó termelők és mikrovállalkozók támogatása a szektor versenyképességének javításán felül a turisztikai ágazat bevételeihez is hozzájárul.

- termelői, lakossági fogyasztás 2

A helyi KKV-k bevételnövelése eredményeként nő a munkavállalók, vállalkozók, termelők jövedelme és fogyasztása. A KKV-k beszállítói hálózatokhoz, értékláncokhoz kapcsolódásának, exportpiacokra történő belépésének elősegítése termelői fogyasztást generálnak, akár csak új vállalkozások, start-upok megjelenése is bővíti a fogyasztást. A helyi termékeket előállító/forgalmazó termelők és mikrovállalkozók termékeiket a turisták számára is értékesítik, így a szektor támogatása nagyobb keresletet generálhat a látogatók részéről.

- fenntarthatóság 2

Az intézkedéscsoport elemei növelik a KKV-k pénzügyi és gazdasági hosszútávú fenntarthatóságát. A jövedelemnövekedés a társadalmi elosztást javítja. A körforgásos gazdaságra való áttérés ösztönzése a környezeti fenntarthatóság irányába hat.

- társadalom életminősége 2

A fejlesztések révén új munkahely jön létre a térségben. A nagyobb bevételű KKV-k magasabb jövedelmet biztosítanak a munkavállalók, vállalkozók számára.

P4.G.3. Piacorientált humánerőforrás és munkaerőpiac fejlesztések

- jövedelemtermelés 2

A piacorientált munkaerő-fejlesztés elősegíti a munkavállalók elhelyezkedését, keresleti igényekhez való alkalmazkodását, az aktivizálható és veszélyeztetett és hátrányos helyzetű célcsoportok munkaerőpiaci re/integrációját, ezáltal a lakosság jövedelmi helyzete javul és élénkül a jövedelemáramlás. A humánerőforrás fejlesztése közvetlen eszköze a gazdasági növekedésnek, technológiai fejlődésnek, és a nemzetközi versenyképesség növelésének, így a vállalati jövedelemtermelés és növelhető általa.

- tudásmegosztás és információáramlás 2

A piacképes munkaerő-piaci kínálat megteremtése érdekében megvalósítandó önkormányzati, vállalati és képzési intézmények és munkavállalók együttműködése elősegíti az információáramlást a munkaerő-piac kereslete és kínálata közt. Kereslet-igényelt képzési formák, átképzési programok és vállalati belső képzések indítása a tudásmegosztásban játszik fontos szerepet.

- döntéshozatali kompetencia 2

A munkaerő-kínálati viszonyok ismeretében a vállalatok döntéshozatali kompetenciája javul a munkaerő-keresés és szervezeti, termelési fejlesztés tekintetében. A munkakeresők a keresleti viszonyok ismeretében és munkakeresést segítő képzéseken való részvétellel javítják álláskeresési esélyeiket.

- befektetés és termelés 2

A munkaerő az egyik legfontosabb erőforrása a modern gazdaságnak. Fejlesztése közvetlen eszköze a gazdasági növekedésnek, technológiai fejlődésnek, és a nemzetközi versenyképesség növelésének, így a termelési eredmények is nagyban függenek tőle. A kereslet-vezérelt munkaerőkínálat növelheti a befektetői aktivitást.

- termelői, lakossági fogyasztás 1

Az intézkedéscsoport javítja munkavállalók elhelyezkedési esélyeit, keresleti igényekhez való alkalmazkodását, az aktivizálható, veszélyeztetett és hátrányos helyzetű célcsoportok munkaerőpiaci re/integrációját, ezáltal a lakosság jövedelmi helyzete javul, fogyasztása nő.

- fenntarthatóság 1

A dinamikusan változó munkaerőpiacon a keresleti és kínálati szereplők folyamat együttműködése és a rendszer gyors visszacsatolási megoldásai javítják a vállalatok pénzügyi és gazdasági fenntarthatóságát, valamint hosszú távon képesek csökkenteni a társadalmi egyenlőtlenségeket és javítani a lakosság jövedelmi helyzetét.

- társadalom életminősége 2

Az intézkedéscsoport fő célcsoportja a lakosság, a munkaerő-fejlesztés csökkenti a társadalmi egyenlőtlenségeket és feszültségeket, továbbá javítják a lakosság jövedelmi helyzetét, életminőségét. A munkavállalók helyben foglalkoztatási feltételeinek javítása a speciális élethelyzetűek számára jelent támogatást.

P4.G.4. Fenntartható, gazdaságos és prosperáló turizmusfejlesztés a Budapesti Agglomerációban

- jövedelemtermelés 2

A turizmus stratégiai jelentőségű ágazat a Budapesti Agglomerációban, Budapest bonyolítja az ország turisztikai célterületei közül a legnagyobb turistaforgalmat és az agglomerációs gyűrű is nagyfokú turisztikai potenciállal rendelkezik. Magas hozzáadott értékű szolgáltatást nyújtó ágazat, így jelentős jövedelemtermelő-képességgel rendelkezik. Nagy mértékű jövedelemáramlák kapcsolódik hozzá a turisták költségei és a helyi, térségi lakosság rekreációs időtöltése révén. Az intézkedéscsoport a minőségi turizmus feltételeinek javítását, a turisztikai kínálat fejlesztését és a tartózkodási idő hosszabbítását célozza, ami által növelhető a látogatók költségi hajlandósága és a turizmusból származó bevételek értéke.

- tudásmegosztás és információáramlás 2

A turisztikai együttműködések erősítése növeli az információáramlást a turizmusban érdekelt szereplők (önkormányzatok, lakosság, vállalkozások, civil szervezetek) között, pl. B2B értékesítés, rendezvénynaptár tervezése, marketingtevékenység. A térségi digitális fejlesztések, a szakmai fórumok a szereplők számára közös platformot biztosíthatnak a tudásmegosztásban.

- döntéshozatali kompetencia 1

A digitális átállás támogatása lehetővé teszi a turisztikai szereplők számára az adatalapú, hatékonyságnövelő, keresleti igényeknek megfelelő döntéshozatalt.

- befektetés és termelés 1

A minőségi turizmus feltételeinek javítása, a turisztikai kínálat fejlesztése és a tartózkodási idő hosszabbítása növeli a látogatók költségeit és a turizmusból származó bevételek összegét.

- termelői, lakossági fogyasztás 2

Magas hozzáadottértékű szolgáltatási formaként a keresleti igényeknek megfelelő turisztikai termékcsoportok kialakítása növeli a turisták és a lakosság fogyasztási hajlandóságát. A termékínálat bővítése a tartózkodási hosszabbítását, a magas minőségű szolgáltatások nagyobb fajlagos költséget eredményeznek.

- fenntarthatóság 1

A szolgáltatások minőségi fejlesztése, az együttműködések erősítése javítja a turisztikai szereplők pénzügyi és gazdasági szempontú eredményességét, hosszútávú fenntarthatóságát. Az

intézkedéscsoport lényegi szempontja a turizmus nagyfokú koncentrációjának megakadályozása, a kereslet térbeli szétterítése és időbeli hosszabbítása, a szelíd turizmus elterjedése mivel a túlturizmus révén a desztináció veszít vonzerejéből és csökken iránta a kereslet. Ezzel szemben a turizmus jellegéből adódóan nagyfokú környezetterhelést jelent a térségre nézve, a látogatók növelik a jelenlévő népességszámot, így pl. nagyobb terhet ró közüzemi rendszerekre, nagy mennyiségű szemétkorlátozással jár. A fenntartható turizmushoz kapcsolódó ágazatok (pl. bakancsos vagy ökoturizmus) és a turisztikai szolgáltatók szemléletváltása növeli a környezeti fenntarthatóságot és a versenyképességet. A turizmus sok esetben konfliktusokat eredményez a látogatók és a vállalkozások, illetve a helyi lakosság között. A lakosság bevonása a tervezési és megvalósítási folyamatokba, cselekvési kompetenciájának biztosítása javítja a fejlesztések társadalmi fenntarthatóságát.

- társadalom életminősége 2

A fejlesztések révén új munkahelyek jönnek létre a térségben. Magasabb turizmusból származó bevételek magasabb jövedelmet biztosítanak a munkavállalók számára. A lakosság rekreációs időtöltési lehetőségei is bővülnek.

P4.G.5. Lakásállomány bővítése a fővárosban a lakhatási válság kezelése és az agglomerációba történő lakosságáramlás fékezése céljából

- jövedelemtermelés 2

Kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek bővítése, lakásépítés, üresen álló lakások reintegrációja az építőipar volumenindex növekménye és az új kereskedelmi szállásférőhelyek működtetése révén közvetlenül hozzájárul a jövedelemtermeléshez.

- tudásmegosztás és információáramlás 1

A beavatkozás megvalósítása révén közvetett módon járul hozzá a tudásmegosztáshoz a Budapesti Agglomeráció településeinek együttműködése révén a lakásállományi helyzet nyomonkövetése és jó gyakorlatok megosztása révén.

- döntéshozatali kompetencia 1

Települések első sorban szabályozási és ösztönzési eszközökkel javíthatják a lakáspiaci helyzetet a Budapesti Agglomerációban.

- befektetés és termelés 1

Az építőipar jelentős befektetői tőkét vonz és a termelést is serkenti, azonban a lakásállomány kínálati bővülése és a lakások befektetési célú adásvételének és hasznosításának közvetett eszközökkel való csökkentése mérsékli a szektor termelésre való hatását.

- termelői, lakossági fogyasztás 2

Előrejelzések alapján jelentős keresleti bővülés várható a következő évtizedekben a Budapesti Agglomerációban, így a beavatkozás a növekvő népességszámmal jelentkező igényeket elégíti ki.

- fenntarthatóság 1

A lakásállomány lakás célú hasznosításának ösztönzése, az üresen álló lakások reintegrációja hozzájárul a fenntarthatósági szempontokhoz.

- társadalom életminősége 2

A lakhatáshoz való jog alapjog, a lakásokhoz való hozzáférés lehetőségeinek bővítése jelentősen növeli a helyi lakosság életminőségét.

P5.H. HUMÁN INFRASTRUKTÚRA ÉS KÖZSZOLGÁLTATÁS FEJLESZTÉS

P5.H.1. A települési szerepkörnek megfelelő oktatási és nevelési intézményi kapacitások (infrastruktúra és humán erőforrás) és szolgáltatásformák biztosítása a Budapesti Agglomerációban

- jövedelemtermelés 1

Hosszútávon a társadalom jövedelemszintjét, a vállalkozások teljesítményét növeli a magasan képzett lakosság. a munkaerő-piaci szempontból veszélyeztetett fiatalok célcsoportjának integrált támogatása javítja a munkaerőpiaci esélyeiket és ezáltal jövedelmi viszonyait.

- tudásmegosztás és információáramlás 1

Az oktatás jelentős mértékben járul hozzá a tudásmegosztáshoz és az információáramláshoz, de az intézmények hatékony szolgáltatásszervezés hozzájárul a kapcsolatépítéshez, tudásmegosztáshoz.

- döntéshozatali kompetencia 0

Képzett lakosság felelős döntéseket hoz, de közvetlen érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak a döntéshozatali kompetenciákra.

- befektetés és termelés 0

A képzett munkaerő-kínálat növeli a vállalkozások betelepülését, de közvetlen érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak a termelői magatartásra.

- termelői, lakossági fogyasztás 1

Képzett lakosság magasabb jövedelemszinttel rendelkezik, mely növeli a fogyasztást.

- fenntarthatóság 1

Az oktatási infrastruktúra fejlesztése az épületállomány minőségének javulását eredményezi, a képzés színvonalának emelése és hozzáférhetősége a társadalmi fenntarthatóságot biztosítja.

- társadalom életminősége 2

A nevelési oktatási infrastruktúra fejlesztése jelentősen javítja a társadalom életminőségét.

P5.H.2. Az egészségügyi ellátórendszer kapacitásainak megerősítése, az agglomeráción belüli területi anomáliák, aránytalanságok minimalizálásával

- jövedelemtermelés 1

Az egészségügyi ellátórendszer kapacitásainak megerősítése, hozzáférhetőség javítása és a prevenció növeli az egészségben és munkában töltött évek számát, így a lakosság jövedelemtermelőképességét.

- tudásmegosztás és információáramlás 0

A nem konvencionális orvoslás (pl. távmedicina, otthoni ellátás) az ellátás területi kiegyenlítése növeli a hozzáférhetőséget, de közvetlen hatása nincs az intézkedéscsoportnak az információáramlásra.

- döntéshozatali kompetencia 0

Közvetlen érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak a döntéshozatali kompetenciákra.

- befektetés és termelés 0

Közvetlen érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak a termelői magatartásra. - termelői, lakossági fogyasztás 1 Munkaképes lakosság magasabb jövedelemszinttel rendelkezik, mely növeli a fogyasztást, a hozzáférhetőség javítása pozitív hatással lehet az egészségügyi és prevenciók szolgáltatások iránti lakossági igényre. - fenntarthatóság 1 Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése az épületállomány minőségének javulását eredményezi (pénzügyi fenntarthatóság), az ellátás színvonalának emelése és hozzáférhetősége a társadalmi fenntarthatóságot biztosítja. - társadalom életminősége 2 Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése jelentősen javítja a társadalom életminőségét.
P5.H.3. A szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés feltételrendszerének területileg kiegyensúlyozott és társadalmi trendekhez igazodó biztosítása
- jövedelemtermelés 1 Az idősellátás területi alapú kapacitásbővítése és a silver gazdaság lehetőségeinek kiterjesztése pozitív hatással van a jövedelemáramlásra. - tudásmegosztás és információáramlás 1 A szociális szolgáltatások igény és prognózis alapú, szolgáltatói együttműködésekre építő fejlesztése javítja az információáramlást a szolgáltatók között. - döntéshozatali kompetencia 0 A szociális szolgáltatások együttműködésekben alapuló fejlesztése kis mértékben növeli a szolgáltatók döntéshozatali kompetenciáját, de érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak. - befektetés és termelés 1 Közvetlen érdemi hatása a silver gazdaság vonatkozásában van a befektetésben érdekelt vállalkozások szempontjából. - termelői, lakossági fogyasztás 1 A kapacitásbővítés növeli a szociális szolgáltatás iránti igényeket. - fenntarthatóság 1 Az intézkedéscsoport az egészségügyi szolgáltatások pénzügyi és társadalmi fenntarthatóságát biztosítja. - társadalom életminősége 2 Az szociális infrastruktúra fejlesztése jelentősen javítja a társadalom életminőségét
P5.H.4. A kulturális és kreatív tevékenységeket, valamint a térségi identitásépítést támogató akciók és fejlesztések

- jövedelemtermelés 1

Kulturális intézmények és civil szervezetek jellemzően nonprofit jelleggel működnek, de jövedelemáramlást generálnak a nyújtott szolgáltatások értékesítésével.

- tudásmegosztás és információáramlás 1

Kulturális szolgáltatások értékmegőrző tevékenységük révén hozzájárul a tudásmegosztáshoz és információáramláshoz.

- döntéshozatali kompetencia 1

Digitális fejlesztések adat alapú döntéseket eredményezhetnek a kultúráközvetítésben.

- befektetés és termelés 0

Közvetlen érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak a termelői magatartásra.

- termelői, lakossági fogyasztás 2

A kulturális intézmények, rendezvények, civil szervezetek vonzerejének fejlesztése pozitívan hat a kulturális szolgáltatások iránti igények szintjére.

- fenntarthatóság 1

A fejlesztések a kulturális szolgáltatások pénzügyi fenntarthatóságát növelik, továbbá a lakosság identitástudatát, ezáltal helyben maradását elősegítik.

- társadalom életminősége 2

A kulturális és kreatív tevékenységek, az identitás értékmegőrzése hozzájárul a helyi lakosság életminőségének és rekreációs lehetőségeinek növeléséhez, továbbá a turisták számára is nyújt kikapcsolódási lehetőségeket.

P5.H.5. Települési önkormányzatok és polgármesteri hivatalaik működési hatékonyságának növelése

- jövedelemtermelés 1

Nincs közvetlen hatása a fejlesztéseknek a jövedelemtermelésre, a digitális fejlesztések kis mértékű jövedelemáramlást eredményeznek.

- tudásmegosztás és információáramlás 2

Az ügykezelés és ügyintézés hatékonyságának növelése, a digitális fejlesztések humán kompetenciák és eszközök / szoftverek biztosítása javítja az információáramlást.

- döntéshozatali kompetencia 2

Az ügykezelés és ügyintézés hatékonyságának növelése, hivatali döntéselőkészítés digitális támogatása hozzájárul az önkormányzati döntéshozatali kompetenciák javításához.

- befektetés és termelés 0

Közvetlen érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak a termelői magatartásra.

- termelői, lakossági fogyasztás 1

Közvetlen érdemi hatása nincs az intézkedéscsoportnak a fogyasztásra.

- fenntarthatóság 1

Az intézkedéscsoport a hatékonyságnövelés révén az önkormányzatok és hivatalok pénzügyi és társadalmi fenntarthatóságát biztosítja. - társadalom életminősége 2 Az ügyfélbarát intézkedések bevezetése jelentősen növeli a lakosság életminőségét.
P6.Z.KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁG, ZÖLDHÁLÓZAT FEJLESZTÉS ÉS VÉDELEM
P6.Z.1. Természet- és tájvédelem, zöldfelületek
- jövedelemtermelés 0 Az intézkedéscsoportnak nincs érdemi hatása a jövedelem termelésére, áramlására. - tudásmegosztás és információáramlás 2 Oktatás, szemléletformálás és érintett intézmények együttműködése révén az információáramlásra pozitív hatással bír az intézkedéscsoport. - döntéshozatali kompetencia 0 Érdemi hatása nincs a térségi döntéshozatalra. - befektetés és termelés -1 Új vagy bővülő beruházásokat megghiúsíthat a természetvédelem, egyedül a turizmus számára vonzerejével nyújthat bevételt. A zöldterületek, élőhelyek és ökoszisztémák védelme nem fejezhető ki anyagiakban. - termelői, lakossági fogyasztás -1 A természetvédelmi beavatkozások, szemléletformálás inkább csökkenti a fogyasztást, de ez ökológiai előnyt képvisel. - fenntarthatóság 2 A természetvédelem elsősorban társadalmi és környezeti szempontból fenntartható, de védett területek helyreállítása jelentős összegeket emésztene fel, de főként a lakosság és az ökoszisztéma élőhelyének a védelme kiemelt fontosságú. - társadalom életminősége 2 A lakosság és a térségbe látogatók életminőségére, rekreációs lehetőségeire közvetlen pozitív hatással bír az intézkedéscsoport.
P6.Z.2. Környezet- és klímavédelem
- jövedelemtermelés 1 A klímavédelmi intézkedéscsoportnak kis mértékű hatása lehet a jövedelemtermelésre és a pénzáramlásra, a gazdaságban első sorban az ökológiai módszerek alkalmazása révén (agrárium, megújuló energiaforrás rendszerek), illetve a lakosság részéről is pl. a felhasznált energiamennyiség csökkentése révén elért megtakarításokkal. - tudásmegosztás és információáramlás 2 Oktatás, szemléletformálás és érintett intézmények együttműködése révén pl. közös információs és monitoring rendszerek az információáramlásra pozitív hatással bír az intézkedés. - döntéshozatali kompetencia 1

Szemléletformálás tudásáramlás révén lakosság és gazdasági szereplők mellett a térségi döntéshozatali kompetencia is javulhat.

- befektetés és termelés 0

Érdemi hatása nincs, de pénzintézetek növekvő számban kínálnak környezeti felelősségvállaláson alapuló befektetési portfóliókat.

- termelői, lakossági fogyasztás -1

A klímaadaptációs szemléletformálás inkább a fogyasztás mérséklése irányába hat, de ez klímatudatosságban pozitív hatást képvisel.

- fenntarthatóság 2

A klímavédelmi tevékenységek elsősorban társadalmi és környezeti szempontból fenntarthatók, de hosszú távon gazdasági megtérülés is várható pl. energiarendszerek átalakítása vagy klímakárok mérséklése révén.

- társadalom életminősége 2

A lakosság és a térségbe látogatók életminőségére, rekreációs lehetőségeire, egészségére közvetlen pozitív hatással bír az intézkedéscsoport pl. települési környezet klímatudatos fejlesztésével.

4 Környezet-egészségügyi hatásvizsgálat

Környezet-egészségügyi hatásvizsgálat

A Budapesti Agglomeráció környezeti hatásvizsgálatának egyik legfontosabb szempontja a levegő-, víz- és talajszennyezés, valamint a por-, zaj- és rezgésterhelés vizsgálata. Ezek a tényezők jelentősen befolyásolják a térség lakosságának életminőségét, egészségét, valamint a természeti környezet állapotát.

A levegőszennyezés fő okozói az agglomerációban az intenzív közúti forgalom, a helytelen fűtési módok (például szilárd tüzelőanyagok, hulladékégetés), az ipari kibocsátások, a barnamezős területek, valamint a külvárosi és agglomerációs településeken gyakori kerti zöldhulladék-égetés. Ezek a források jelentős mennyiségű szálló port (PM10, PM2.5), nitrogén-oxidokat és egyéb káros anyagokat juttatnak a levegőbe. A szálló por koncentrációja gyakran meghaladja a határértékeket, különösen a téli időszakban, amikor a fűtésből származó kibocsátás is magasabb. A légszennyezés mértéke a fővárosban és az agglomerációban is jelentős, és hozzájárul a légúti megbetegedések, allergiák, valamint a szív- és érrendszeri betegségek számának növekedéséhez.

A vízszennyezés forrásai között megtalálható a szennyvíz nem megfelelő kezelése, a csapadékvíz-elvezetés hiányosságai, az ipari és mezőgazdasági eredetű szennyeződések, valamint a csőtörésekből, elavult hálózatokból származó szivárgások. Bár Budapest és környéke csatornázottsága magas, a csapadékvíz-gazdálkodás sok helyen fejlesztésre szorul, és a felszíni vizekbe időnként szennyezett víz kerülhet. A Duna és mellékágai, valamint a kisebb vízfolyások is ki vannak téve a szennyezés veszélyének, amely az élővilágot és az ivóvízbázist is veszélyezteti.

A talajszennyezés főként az ipari tevékenységek, a mezőgazdasági vegyszerek túlzott használata, az illegális hulladéklerakás, a tájsebek és barnamezős területek, valamint a közlekedésből és lakossági tevékenységekből származó szennyeződések következménye. A talajszennyezés veszélyezteti az élelmiszerbiztonságot, a talaj termőképességét, valamint a felszín alatti vizek minőségét.

A por-, zaj- és rezgésterhelés szintén komoly problémát jelent a Budapesti Agglomerációban. A por fő forrása a közlekedés, az építkezések, valamint a száraz időszakokban a zöldinfrastruktúra hiánya miatt a talajfelszínről felverődő por. A zajterhelés legnagyobb részben a közúti, vasúti és légi közlekedésből, valamint az ipari létesítményekből származik. A fővárosban a lakosság közel 27%-a él 65 dB feletti zajszinttel terhelt területen, ami már egészségkárosító hatású. A rezgésterhelés főként a közlekedési infrastruktúra (vasút, metró, nagy forgalmú utak) mentén jelentkezik, és hosszú távon károsíthatja az épületeket, valamint zavarhatja a lakosság nyugalalmát.

Miért kellene javítani ezeken a mutatókon?

A környezeti terhelések csökkentése elengedhetetlen a lakosság egészségének védelme, a természeti értékek megőrzése és a fenntartható térségfejlődés szempontjából. A rossz levegőminőség, a szennyezett víz és talaj, valamint a magas zaj- és rezgésterhelés nemcsak az emberek életminőségét rontja, hanem gazdasági károkat is okoz, például az egészségügyi kiadások növekedése vagy az ingatlanok értékének csökkenése révén. A klímaváltozás hatásai, az egyre szélsőséesebb időjárási események és a városi hőszigetelés tovább súlyosbítják a helyzetet, ezért a környezeti hatások mérséklése stratégiai jelentőségű Budapest és agglomerációja számára.

5 Társadalmi hatásvizsgálat

Társadalmi hatásvizsgálat

Népesség területi elhelyezkedése

A térség vonzerejének köszönhetően a térségben a népesség további bővülése várható. A belföldi vándorlásból fakadó növekedés tovább fogja fokozni az agglomerációs gyűrűben a népsűrűséget, amely nem fog egyenletesen eloszlani, mivel egyes agglomerációs szektorokban már így is több településen nem áll rendelkezésre kapacitás az újonnan betelepülő lakóigények kielégítésére. Így a demográfiai nyomás okozta feszültségek már az agglomerációs térség összes településen egyenlő volumenben lesznek jelen. A településeken egyre nagyobb problémát fog jelenteni a beköltözők és az „öslakosok” közötti feszültségek, melyet lokális szinten mindenképpen kezelni kell. A területi identitások is átformálódnak, így a közeljövőben is nagyobb figyelmet kell fordítani a helyi örökségekre, azok megőrzésére, és az újonnan beköltözőkkel való megismertetésére. A Budapesti Agglomerációban országos szinten magas a diplomások aránya és nagyon alacsony a 8 általánost sem végzettek aránya. A népesség társadalmi mobilitására ezért ebben a térségben van a legjobb lehetőség, köszönhetően a helyben megtalálható minőségi oktatási és szociális intézményeknek, valamint a minőségi munkalehetőségeknek is.

Foglalkoztatás és megélhetés

A Gazdaságfejlesztés, versenyképesség növelését célzó prioritás minden intézkedése közvetlen vagy közvetett módon eredményezi a foglalkoztatás növelését és a jövedelmi viszonyok javulását. Közvetlen hatású a járási és mikrotérségi szintű helyben foglalkoztatás feltételeinek javítása és a KKV-k piacra jutásának és bővülésének támogatása. Az állami és önkormányzati, illetve a gazdasági élet szereplői és az egyetemi tudásközpontok összefogása, együttműködése olyan tudásalapú hálózatokat hoz létre, amelyek biztosítják az agglomerációban élők számára a magas presztízsű tevékenységek egyre bővülő arányú lehetőségét képzési lehetőségekkel és a munkaerő-kereslet és kínálat összehangolásával. Közvetett hatással bír az innovatív szolgáltatások és ipari termelőtevékenységek emelkedő szintje révén a gazdaság teljesítményének, jövedelemtermelő képességének növekedése. Szintén közvetett hatással bír a turizmus jövedelemtermelő képességének javítása. A prioritás céljainak meg nem valósulása esetén a lakosság munkalehetőségei esetlegesen bővülnek, a jövedelmi viszonyai érdemben nem változnak.

Népességmegtartó-képesség

A térség népességmegtartó képessége eddig is erős volt, mivel a Budapesti Agglomeráció az ország egyik legfiatalosabb és térsége, köszönhetően az agglomerációs gyűrű kedvező korszerkezetének. A főváros azonban igen magas öregedési indexszel rendelkezik, mely a kedvező társadalmi hatásoknak köszönhetően mérséklődhet a közel jövőben, valamint fogyasztásának üteme is csökkenhet. A Gazdaságfejlesztés, versenyképesség növelését célzó prioritás beavatkozásainak köszönhetően a minőségi munkahelykínálat tovább bővül, mely szintén javítja a terület népességmegtartó képességét. A folyamatot tovább erősítik a Humán infrastruktúra és közszolgáltatások fejlesztése, a Közlekedésfejlesztés, valamint a Közmű-, vízi- és energiaellátások prioritások beavatkozásai, melyek a térség alapszolgáltatásainak ellátásának fejlesztésével járulnak hozzá a népesség megtartásához. Így a komplex célrendszernek és a beavatkozási területeknek köszönhetően minden adott, hogy a térség továbbra is vonzó hely maradjon az ideköltözők számára.

Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete

A Budapesti agglomerációban a lakosság életminősége alapvetően kedvezőbb, mint az ország egyéb régióiban. Ennek oka, hogy sokoldalú és magasabb jövedelmet kiváló munkahelyeket találunk itt, amelyek stabil és az országos átlagnál magasabb jövedelmeket kínálnak. Emellett a lakossági szolgáltatások (közösségi és piaci), valamint infrastruktúrák minősége is többnyire kedvezőbb, mint más régiókban. A tervezett gazdasági és foglalkoztatást érintő beavatkozások hatására tovább javulnak a jövedelmi viszonyok, ezzel erősödik a vásárlóerő az anyagiakban mérhető életminőség. A térségi infrastruktúrák (pl. úthálózat és intézmények) továbbfejlesztése szintén pozitívan járul hozzá a lakosság mindennapi életéhez és ezzel életminőségéhez. A térség lakosságának egészségi állapotára kedvező hatással lehetnek – az egészségügyi alap- és szakellátás infrastrukturális fejlesztése mellett – a megelőzést és egészséges életmódot támogató rekreációs (gyakran zöld) infrastruktúrák és szolgáltatások. Mindennek közvetett hatásaként tovább növekszik a várható élettartam az agglomerációban. Az életminőséget befolyásoló tényezők fejlődésével a térség lakosságának szociális helyzete is pozitív irányban változik, ezzel alapvetően csökken a társadalom peremén élők száma és csökkennek a társadalmi különbségek. A rászorulókról gondoskodó szociális ellátási formák sokoldalúbbak és speciális igényekre reagálnak, melynek hatásaként a rászorulóknak kevesebb hátrányt szenvednek a társadalmon belül.

Társadalmi kohézió

A térség társadalmi települési és mikro-térségi közösségek sokaságából áll össze. A társadalmi összetartásra több Prioritás intézkedései együttesen hatnak.

Munkaerőpiaci és gazdasági beavatkozások a foglalkoztatási programok, valamint a helyi gazdaságfejlesztés eszközén keresztül növelik a méltányos munkalehetőségek számát. Az esélyteremtés, társadalmi felzárkóztatás kisebb közösségekben lehet a leghatékonyabb. A helyi munkalehetőségek bővítése mellett megindulhat a helyi vállalkozások hálózatosodása, ezzel erősödnek a helyi szinergiák. Egy-egy helyi termék vagy szolgáltatás brand építésének hatásaként erősödhet a helyiek egymástól való pozitív értelemben vett függősége, ami nagyban hozzájárul a közösség dinamikájának erősödéséhez. A program egyes intézkedései (elősorban 5. prioritás) szorgalmazzák a civil társadalom tevőleges jelenlétét pl. a kulturális, szociális, oktatási, egészségügyi, városfejlesztési stb. tématerületeken (egyesületek támogató részvétele, egyéni ill. csoportos önkéntesség). A helyi társadalom különféle célok menti bevonódásának hatására növekszik a kölcsönös bizalom, az értékteremtő kapcsolati tőke, ami esélyegyenlőséget teremt és összességében a helyi társadalom kohézióját erősítheti. Emellett a helyi önkormányzatiság fejlesztése (pl. digitális felületek használata a lakosokkal való kapcsolatteremtésre - bevonásos tervezés) kedvező hatással lehet a demokratikus részvételi mechanizmusok megerősítésére, ami szintén a közösségi összetartást erősíti.

Helyi kultúra fejlődése

A helyi identitás erősítését célzó, kulturális és hagyományőrzést támogató infrastrukturális fejlesztések (közösségi házak, civil házak), valamint helyi / térségi programok pozitív hatással vannak a helyi társadalom épülésére és a helyi kultúra erősödésére (kultúra, mint megtartó erő és mint turisztikai vonzerő). A javasolt célzott fejlesztések különösen a közösségépítés fő célcsoportját jelentő fiatalok körében okozhatnak átható változásokat (növekvő helyi kötődés, helyben maradás szándéka). A felértékelődő helyi kultúra nem csak a közösségi kohézió erősítésének eszköze, mivel a TKF és Programban különféle módon támogatott kulturális és kreatív gazdaság pozitív hatással lehet a helyi gazdaság fejlődésére is.

Társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettsége

Közbiztonság: központi szervek felügyelik, a célrendszer megvalósítása közvetlenül nem járul a közbiztonság javulásához. Közvetett hatások: önkormányzatok és társulásaik együttműködések révén javíthatják a közbiztonságot, illetve a közösségi terek kialakításánál közbiztonságot növelő megoldásokat alkalmazhatnak. Az érintett prioritás a

Közlekedésbiztonság: belterületi átmenő forgalom növekedése növeli a baleseti helyzeteket, így a forgalomnövekedést közlekedésbiztonsági fejlesztéseknek is követniük kell (pl. kereszteződéseknel, csomópontoknál). Lokálisan tervezett forgalomcsillapított övezetek kijelölésével a gyalogosbiztonság is növelhető. Kerékpárossávok kijelölésével a biciklis balesetek száma is mérsékelhető.

Energiaigazdálkodás: az agglomeráció települései lazább beépítésű területein a közvilágítás mennyiségi és minőségi jellemzőinek javítása, mely nagy mértékben fokozza a lakosság biztonságérzetét.

A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei

A turisztikai kínálat minőségi fejlesztése a lakosság számára is kínál szabadidőtöltési lehetőségeket különösen a rekreáció területén: aktív turizmus (strand-, természetjáró-, sport és kalandturizmus), de a kulturális és rendezvényturizmus is vonzza a helyi lakosokat. A helyi lakosság számára is adott rekreációs feltételeket növeli a sportolási lehetőségek, kerékpáros utak, zöldterületek fejlesztése, rendezvények, kiállítások szervezése vagy az épített környezet rendbetétele. (4. prioritás)

Kulturális intézmények támogatása a turisztikai látogatókon kívül a helyi lakosság számára is vonzerőt jelent, kulturális rendezvények során a helyi identitást őrző szereplőkkel való együttműködés és tematikus események megtartása növelheti a lakosság érdeklődését, illetve teret biztosítanak a helyi termelők, szolgáltatók számára tematikus vásárok, megjelenések szervezésével. A kulturális szolgáltatások, mint közművelődési intézmények és művészeti szolgáltatások feladata rekreációs keretek között néphagyományok ápolása, helyi emlékek és értékek megőrzése, közösségi összetartását és aktív, cselekvő közösségek létrejöttét eredményezik. A kulturális gazdaság másik fontos ága a kulturális termékipar, mely a helyi kisiparosok kulturális értékkel bíró, szimbolikus jellegű használati és emléktárgyak és a helyi kistermelők mezőgazdasági termékeit forgalmazza. A kulturális fejlesztések a rekreációs tevékenységeken túl a helyi identitás megőrzéséhez is hozzájárulnak. (5. prioritás)

Az agglomerációs térség fokozott beépítését csökkentve cél a zöldterületek növelése a beépítésre szánt területek csökkentésével, így növelve a települési zöld és rekreációs területek növekedését (1. prioritás).

A zöldterületek fejlesztése, bővítése a települési rekreációs lehetőségeket is bővíti, ennek fontos eleme az élőhelyek megőrzése (6. prioritás).

6 Gazdasági hatásvizsgálat

Gazdasági hatásvizsgálat

Térszerkezet

Budapesti Agglomeráció a hazai térszerkezetben speciális helyzettel bír, gazdasági, társadalmi és sok egyéb tekintetben kiemelkedik Magyarország többi térsége közül, külső és belső centrumként is értelmezhető.

A lakónépesség alapján jellemzően kiegyenlített a településhálózat, de több település jelentősen túlerhelt. Az agglomerációban jelen vannak olyan települések, amelyek alközponti funkciókat képesek ellátni. A fővárosi mellékközpontok, illetve a térségi és mikrotérségi jelentőségű agglomerációs központok a funkcionális és a települési (műszaki és humán) infrastruktúra fejlesztése révén tudják betölteni a nekik szánt térszervező szerepet. Emellett azonos szinten lévő központok fejlettségének javítása a lakosság és funkcionális összetettség tekintetében kiegyenlített térszerkezetet eredményez. A települések jogállását, adminisztratív szerepkörét szükséges összehangolni a központok valódi jelentőségével. A kiegyensúlyozott területhasználat a természeti értékek megőrzése javuló életminőséget eredményez a településrendszer egészében, ennek érdekében a védelmi funkciót biztosító zöldinfrastruktúra elemek arányát szükséges növelni a fokozott beépítés ellenében.

Természeti erőforrások

A térség természeti erőforrásainak kiaknázhatósága a gazdaság és a turizmus által is kielégítőnek mondható. A Környezeti fenntarthatóság, zöldhálózat fejlesztés és védelem a természeti erőforrások védelmét biztosítja. A prioritás a tájsebek és a barnamezős területek rehabilitációjával, célzott természetvédelmi fejlesztésekkel és környezetvédelmi intézkedésekkel igyekszik segíteni a térségben az erőforrások védelmét. A zöld-kék infrastruktúra fejlesztéseknek köszönhetően pedig a fenntartható turizmus körülményeit is megteremtik. A Településszerkezet, térszerkezet, település- és térségfejlesztés prioritás pedig a tudatos területhasználat előmozdítása érdekében az új beépítési korlátozások és barnamezők előnyben részesítésének eszközével segíti a meglévő természeti területek védelmét.

Ipar, kereskedelem térbeli szerkezete

A térségben az ipar és a kereskedelem térbeli szerkezete alapvetően nem egységes, mivel a térség főbb ipari zónái az agglomerációs gyűrűben helyezkednek el, míg a kereskedelem főképp a fővárost és a mellette fekvő településeket jellemzi. Ráadásul az ipari térbeli szerkezet folyamatosan csökken Budapesten, míg az agglomerációs gyűrűben folyamatosan növekszik. Ennek a kiegyenlítése alapvetően nem cél a térségben, csupán az agglomerációs gyűrűben helyenként előforduló igényeket (nagyraoszt szolgáltató szektorhoz köthető igényeket) kell kielégíteni. Ezt olyan módon kívánja kezelni a stratégia, hogy az ipari szereplőket a magasabb hozzáadott érték előállítására felé és a kutatás-fejlesztés felé tereli, ezáltal minőségibb munkahelyek meghonosodását éri el, ami hozzájárul a nagyobb fokú helyben foglalkoztatáshoz, a magasabb minőségű munkahelyek meghonosodásához. A high-tech ipar mellett, azonban a high-tech szolgáltatások fejlesztése is cél, hiszen a térségben már most is megfigyelhetők a service design orientált szereplők. Ezért a szolgáltatások területén is várható a hozzáadott értékben növekedés a térségben, illetve az eddig részben funkcióhiányos agglomerációs pest vármegyei területeken is erőteljesebben fogja képviseltetni magát a szolgáltató szektor.

Mezőgazdaság

A mezőgazdaság a legjobban visszaszoruló, legkevésbé számottevő gazdasági szektor a térségben. A mezőgazdasági területek megőrzése ezért előnyt élvez az új zöldmezős nagyberuházásokkal szemben. A településen belüli zártkerti területek esetében pedig szigorúbb szabályozások kerülnek alkalmazásra helyi szinten, melyek meggátolják a területek további karaktersztését. A gazdaságfejlesztési prioritásnak köszönhetően pedig a helyi terméket előállító szereplők, őstermelők kérdésével is kiemelten foglalkozik a stratégia.

Idegenforgalom

A Budapesti Agglomeráció turizmusa területileg kiegyenlítettlen, a fővárosban koncentrálódik a térség idegenforgalmának 90%-a. Ez egyfelől Budapesten a túlturizmus irányába hat, illetve az agglomerációs gyűrű turisztikai potenciáljának alul hasznosítását is jelenti. A térség szabadidős- és a hivatásturizmus fajtái számára egyaránt sokirányú és gazdag kínálattal és fejleszthető adottságokkal bír, a fővárosba érkező turisták kirándulások keretében az agglomerációs gyűrűbe való „terelése” a területi kiegyenlítődést segíti elő. A főváros közelségét kiaknázandó több napos garantált programok kínálata az agglomeráció desztinációiban a fővárosi (főleg külföldi) turisták számára. Az agglomerációs gyűrűben a budapesti rekreációs célú, jellemzően hétvégi turizmus folyamatos és növekvő keresletet jelent. Kiemelt területi jelentőséggel bír a Duna attrakciós kínálata (Dunakanyar és Ráckevei (Soroksári)- Duna), illetve a rekreációs célú hétvégi turizmus feltételei (Budai- és Pilis-Visegrádi-hegység, valamint a Gödöllői-dombság). A turisztikai kínálat fejlesztése és bővítése a minőségi turizmus kialakítását eredményezi, a tartózkodási idő növelése és a turisztikai költségek növekedése révén emelkedik a turizmusból származó bevételek összege.

Vízgazdálkodás

A térség vízgazdálkodása nagyban függ a Duna folyótól, melynek megőrzésére és további kiaknázatlan hasznosítására is gondot fordít a térség. A megőrzésbe beletartoznak a térség vizes élőhelyei is, míg az új igények a fenntartható turizmus és közlekedés oldaláról érkeznek. Emellett a csapadékvíz megtartására, elvezetésre, és az árvízvédelemre is kiemelt hangsúlyt fektet a Budapesti Agglomeráció, minek hatására a lakossági csapadékvíz megtartás erősödni fog, de a csapadékvíz elvezető rendszerek további fejlesztése is hangsúlyos a térségben. Minden vízgazdálkodással kapcsolatos beavatkozás a tudatos vízgazdálkodás és felelős vízhasználat felé orientálja a térség szereplőit, ami eddig még kevésbé volt érzékelhető a Budapesti Agglomerációban.

Energiaellátás

A kommunális ellátást érintő prioritás energetikai intézkedéscsoportja kiemelten foglalkozik az energiarendszerek fejlesztésével, mind az épületenergetikai fejlesztésekkel és energiaközösségekkel, mind a villamosenergia ellátás hálózati rendszereinek korszerűsítésével, valamint megújuló energiák hasznosításával és racionalis energiagazdálkodással. Ezek mind hozzájárulnak egy fenntarthatóbb energiahasználathoz és racionalizált hálózathoz. Az épületenergetikai fejlesztések egyaránt kiterjednek a lakossági ingatlanokra, gazdasági ingatlanokra és a közintézményekre, ezáltal a térség minden szereplőjének lehetősége lesz a fenntartható energiagazdálkodás megteremtése. Az energiarendszerek fejlesztésével pedig a szolgáltatói kapacitás béli problémák lesznek kiküszöbölhetőek.

Foglalkoztatás

A foglalkoztatási célok megvalósulása a társadalmi hatások mellett (megélhetés, jövedelem, jólét, népesség-megtartó erő) gazdasági hatásokat is eredményez. A beavatkozások eredményeképpen a munkaerőpiac kereslet és kínálat összehangolásra kerül, ezáltal a helyi adottságoknak megfelelően nő a foglalkoztatás. Újszerű módok kerülnek bevezetésre és kiterjesztésre a cél érdekében: az önkormányzatok, egyetemek, vállalkozások és a munkavállalók együttműködése lehetőséget teremt a piacépes munkaerőpiaci kínálat kialakulására, a munkaerőkínálat fejlesztése érdekében pedig oktatási, képzési intézmények és vállalatok együttműködésének elősegítése, a vállalati belső képzés erősítése valósul meg.

Térség eltartóképesége és versenyképessége

A stratégiai a térség versenyképességével kiemelten foglalkozik. A gazdasági prioritás keretében mind a gazdasági ágazatokon keresztül, mind a gazdasági szereplőkön keresztül a versenyképesség növelése a cél, mely által a térség előreléphet nemzetközi innovációs és versenyképességi rangsorokban. Ezt a gazdaság prioritás egyes intézkedéscsoportjai, és intézkedései segítik elő, melyek a térség vállalkozásainak a magasabb hozzáadott érték előállítására való törekvését, az innovációk könnyebb meghonosodását, valamint exportpiaci termelést is segítik. A rangsorok mellett a térségben meghonosodik egy olyan innovációs ökoszisztéma, mely egyaránt kiterjed az egyetemekre, a helyi és térségi önkormányzatokra, valamint a gazdasági szereplőkre, így kielégítve a térségben rejlő innovációs potenciált. Az egyes beavatkozások pedig a mikro-, kis- és középvállalkozások helyzetének javítása mellett, a helyben induló startup vállalkozások növekedési lehetőségeit is elősegítik.

Műszaki infrastruktúra

A műszaki infrastruktúra állapotának fejlesztése kiemelt cél a közlekedés prioritásban, mivel az agglomeráció térsége erősen terhelt közúton és vasúton egyaránt. A prioritás egyes intézkedéscsoportjai és intézkedései több helyen is szorgalmaznak olyan fejlesztéseket, melynek hatására a helyi és a térségi közlekedés megbízhatóbb, gyorsabb és kényelmesebb lesz. Az infrastruktúra fejlesztéseknek köszönhetően, a térségben lévő gazdasági szereplők igényeit is teljeskörűen el fogja látni. Az új fejlesztéseknek köszönhetően mérséklődhetnek a torlódások, az ingázási idők, valamint új kapcsolatok jönnek létre települések között.

Ingtatlanérték alakulása

A Budapesti Agglomeráció Magyarország legnagyobb ingatlanáraival rendelkező térsége. A térség ingatlanárainak mozgását alapvetően olyan folyamatok mozgatják, melyre a térségnek kevésbé van ráhatása, így a terv célrendszere és prioritásai is csak érintőlegesen foglalkoznak a kérdéssel. Az ingatlanértékek a közeljövőben is tovább fognak növekedni, mivel az ingatlanok iránti kereslet és kínálat is folyamatosan növekszik. A térségben tapasztalható szektoriális (nyugati-délkeleti) eltérések a közeljövőben kiegyenlítődésre kerülnek egy hasonlóan magas árszinten. Ezáltal több eddig kevésbé nagy árszinttel rendelkező ingatlan ára is meg fog emelkedni, illetve olyan települések az ingatlanpiac középpontjába fognak kerülni, melyek eddig kevésbé érezték az agglomerációs folyamatok hatásait.

7 Összegzés és javaslatok

Javaslatok a negatív hatások mérséklésére és a pozitív hatások erősítésére

A Budapesti Agglomeráció Konceptiója és Stratégiája olyan fejlesztési célokat és beavatkozásokat fogalmaz meg, melyek a térség és települései társadalmi-gazdasági berendezkedésére jelentős hatással bírnak, továbbá a kiemelt térség nemzetgazdasági jelentősége miatt regionális és nemzeti szinten is azonosíthatók hatások. A külső körülmények azonban nagymértékben befolyásolhatják a Stratégia megvalósítását, ilyen nem várt körülmény volt a pandémia, mely globális szintű társadalmi gazdasági visszaesést eredményezett. A gazdasági környezet alapjaiban határozza meg a célrendszer megvalósulását, recesszió esetén (közepes kockázat, magas negatív hatás) a beruházások volumene visszaesik, a fogyasztás csökkent, a társadalom életszínvonala stagnál. A jogszabályi környezet pozitív és negatív irányban is befolyásolhatják a célrendszer megvalósulását, a Budapesti Agglomeráció

térszerkezeti viszonyaira és népességnövekedésére utóbbi időszakban hatással volt például a helyi önazonosság védelméről szóló 2025. évi XLVIII. törvény, vagy a 2023. évi C. törvény a magyar építészetről jogszabályok. Külső tényezőnek minősül továbbá az Európai Unió támogatáspolitikája alakulása, a forrásokhoz való hozzáférés lehetőségei, illetve a klímaváltozás gyorsaságának, intenzitásának változásai.

Általános kockázat-mérséklő javaslat a megvalósítás folyamatát felölelő rendszeres és valós idejű nyomonkövetési rendszer alkalmazása. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítja, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring a stratégia végrehajtásának eredményességét méri és a célok megvalósulásának függvényében visszacsatol a megvalósítás folyamatába. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be. Vizsgálja a már elért hatást és a kívánt hatás elérése érdekében alkalmazott eljárásokat és módszereket, szükség esetén meghatározza a tervszerű időbeli, pénzügyi és fizikai megvalósítás érdekében szükséges beavatkozásokat, valamint két évente a külső, belső tényezők tükrében a dokumentum felülvizsgálatának lehetőségét. A monitoring rendszerhez egy informatikai kommunikációs, adatközlő és elemző rendszer kerül kialakításra, melyen keresztül az önkormányzatok rögzíthetik és továbbíthatják a szükséges adatokat a hatékony és eredményes monitoring érdekében.

Javaslat a negatív környezeti-egészségügyi hatások mérséklésére, pozitív környezeti hatások erősítésére

A zöldinfrastruktúra fejlesztése kiemelt szerepet játszik a városi környezetszennyezés mérséklésében. A városokban létrehozott parkok, fasorok, zöldtetők és egyéb növényzettel borított felületek nem csupán esztétikai értéket képviselnek, hanem aktívan hozzájárulnak a levegő minőségének javításához is. A növények levelei és szárai megkötik a levegőben szálló port és egyéb szennyező anyagokat, így csökkentik a légszennyezést. Emellett a zöldfelületek jelentős mértékben képesek elnyelni a városi zajokat, mivel a növényzet természetes hangelnyelőként működik. A növényzet gyökérzete pedig segít a talaj stabilizálásában, csökkentve ezzel a rezgésterhelést, amelyet például a közlekedés vagy ipari tevékenységek okoznak.
--

A barnamezős területek rehabilitációja szintén fontos lépés a környezeti terhelés csökkentésében. Ezek a korábban ipari vagy kereskedelmi célra használt, elhagyott területek gyakran szennyezettek, így helyreállításuk során elsődleges feladat a talaj és a felszín alatti vizek megtisztítása. A szennyező anyagok eltávolítása után ezek a területek új funkciót kaphatnak, például zöldfelületekké, közösségi terekké vagy lakóövezetté alakulhatnak, ami tovább javítja a városi környezet minőségét, csökkenti a hőszigetelést, és hozzájárul a levegő tisztaságához.
--

A természetvédelmi intézkedések, mint például a védett területek kijelölése, az élőhelyek helyreállítása vagy a biodiverzitás megőrzése, közvetetten, de jelentősen hozzájárulnak a környezetszennyezés mérsékléséhez. Az egészséges ökoszisztémák képesek természetes módon lebontani vagy megkötni a szennyező anyagokat, legyen szó levegő-, víz- vagy talajszennyezésről. A
--

természetes élőhelyek megőrzése emellett csökkenti a városi terjeszkedés nyomását, így kevesebb új területet kell beépíteni, ami tovább mérsékli a környezeti terhelést.

A közlekedési, ipari és lakossági környezetszennyezés mérséklése komplex intézkedéseket igényel. A közlekedésből származó károsanyag-kibocsátás csökkenthető a tömegközlekedés fejlesztésével, a kerékpáros és gyalogos közlekedés ösztönzésével, valamint az elektromos járművek elterjesztésével. Az ipari szennyezés mérséklése korszerű technológiák, szűrőrendszerek és szigorúbb kibocsátási normák bevezetésével érhető el. A lakossági szennyezés csökkentésében fontos szerepet játszik az energiahatékony fűtési rendszerek alkalmazása, a tudatos víz- és energiahasználat, valamint a hulladék megfelelő kezelése.

A közintézmények energetikai megújítása, például iskolák, kórházak vagy hivatalok korszerűsítése, jelentősen hozzájárul a környezeti terhelés csökkentéséhez. Az épületek szigetelése, a korszerű fűtési és hűtési rendszerek, valamint a megújuló energiaforrások alkalmazása révén csökken az energiafelhasználás, ezáltal kevesebb károsanyag kerül a levegőbe. Az ilyen beruházások nemcsak a környezetet védik, hanem hosszú távon gazdasági megtakarítást is eredményeznek.

A hulladékhasznosítás ösztönzése szintén kulcsfontosságú a környezetszennyezés mérséklésében. A szelektív hulladékgyűjtés, az újrahasznosítás és a komposztálás révén csökken a lerakókba kerülő hulladék mennyisége, ami mérsékli a talaj- és vízszennyezést, valamint a levegőbe jutó káros gázok, például a metán kibocsátását. Az újrahasznosított anyagok felhasználása csökkenti az ipari termelés nyersanyagigényét, így kevesebb energia és erőforrás szükséges az előállításához.

A környezetmonitoring fejlesztése lehetővé teszi a környezeti állapot folyamatos nyomon követését. A modern mérőeszközök és adatgyűjtő rendszerek segítségével pontos képet kaphatunk a levegő, a víz és a talaj minőségéről, valamint a zaj- és rezgésterhelés mértékéről. Ez lehetővé teszi a gyors beavatkozást szennyezés esetén, és támogatja a hosszú távú környezetvédelmi tervezést. A lakosság tájékoztatása révén pedig növelhető a környezettudatosság, ami elengedhetetlen a fenntartható fejlődéshez.

Javaslat a negatív társadalmi hatások mérséklésére, pozitív társadalmi hatások erősítésére

Népesség területi elhelyezkedése

A térség vonzerejének köszönhetően a térségben a népesség további bővülése várható, a településeken egyre nagyobb problémát fog jelenteni a beköltözők és az „öslakosok” közötti feszültségek, melyet lokális szinten mindenképpen kezelni kell. Erre tett kísérletet a helyi önazonosság védelméről szóló törvény, azonban fontos a lakosság bevonása a település életét érintő döntésekbe. Emellett közösség élményformáló események szervezésével mérsékelhetők a társadalmi feszültségek, melyek identitásképző erővel is bírnak és hozzájárulnak a térség népességmegtartó-képességéhez.

Szintén a bővüléssel függ össze a beépítettség növekedése, melyet a magyar építészetről szóló törvény korlátozással kezel. Konfliktusforrást jelenthet a lakóövezetek melletti gazdasági övezetek kijelölése, ezt az önkormányzatoknak adminisztratív eszközökkel kell kezelnie.

Népesség életminősége, egészségi állapota, szociális helyzete

A Budapesti agglomeráció TFK és Program megvalósítása során kiemelt figyelmet kell fordítani a lehetséges negatív társadalmi hatások kezelésére. A humán szolgáltatások fejlesztését célzó beavatkozásokkal a cél, hogy azok valóban hozzájáruljanak a társadalmi kohézió erősítéséhez, és ne mélyítsék tovább a meglévő egyenlőtlenségeket vagy feszültségeket. A különféle célcsoportokat kiszolgáló egészségügyi szolgáltatások közül a magánellátás a fizetőképes kereslet erősödése miatt nagyobb hangsúlyt kaphat, míg azok a közszolgáltatásból elszívják a munkaerőt. Ez ronthatja a kevésbé tehetős népesség életminőségét. Fontos figyelmet fordítani arra, hogy a szolgáltatásfejlesztés ne csak bizonyos társadalmi csoportokat érjen el, mivel ez a társadalmi kirekesztés és szegregáció erősödéséhez vezethet.

A területi különbségek konzerválása reális veszély, ha a hangsúlyok nem helyeződnek át a kevésbé fejlett agglomerációs szektorokra. Fontos, hogy az életminőséget befolyásoló intézkedések hangsúlyosabban jelentkezzenek a kevésbé prosperáló agglomerációs zónákban, mivel a felzárkózásnak ez az egyik feltétele. A támogatási források elosztását területi kiegyenlítő mechanizmusokkal és objektív szempontok alapján kialakított döntéshozatali folyamatokkal szükséges biztosítani.

Társadalmi kohézió

Az esetleges polarizációt erősítő fejlesztések, valamint piaci folyamatok negatív hatásának mérséklése érdekében szükséges inkluzív és célzott programok megvalósítása, amelyek kifejezetten a hátrányos helyzetű, kisebbségi és perifériás közösségek bevonását biztosítják. Ez növeli az intézkedések elfogadottságát és a társadalmi beágyazottságot is.

A program által ambicionált intenzív gazdasági beavatkozások nem egyformán érintenek minden társadalmi csoportot – várható negatív hatás a kevésbé versenyképes tudással rendelkezők további leszakadása. Fontos, hogy általában a szociális ellátórendszer megerősítésre kerüljön, valamint olyan ösztönzők és lehetőségek kerüljenek bevezetésre/megerősítésre (pl. képzések), ami elősegíti az önszorgó folyamatokat a leszakadó társadalmi csoportokon belül.

Helyi kultúra fejlődése

A mobilitást elősegítő közeledési kapcsolatok és a digitális kultúra erősítése (digitális írástudás fejlesztése minden célcsoportban) negatívan hathat a helyi kultúra és identitás erősítését célzó beavatkozások ambícióira. A tervezett mobilitást érintő fejlesztések Budapest kulturális kínálatának gyors / hatékonyabb elérését támogatják, ami negatív hatásként elvonhatja a kultúrafogyasztókat a helyi lehetőségektől – ezzel veszélyeztetve azok fenntarthatóságát.

A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei

Az agglomerációs gyűrűben a Budapestről kiáramló rekreációs turizmust gyakran a települések számára főleg negatív jelenségnek tekintik, amelynek pozitív hozadékai csekélyek. Helyi szinten számos esetben konfliktusforrást jelentenek a rendezvények és a térségbe érkező turisták, melyek zajterhelést, szemétermelést eredményeznek. A konfliktusok feloldása érdekében a lakosság és az érintett szereplők bevonása szükséges a tervezésbe és a megvalósításba: településfejlesztésre vonatkozó igények felmérésében és a döntéshozatal előkészítésében is szerepet kell szánni a részvételi demokráciának, emellett civil szerveződések elősegítése, helyi lakosság számára kedvezményeket biztosító rendszer kidolgozása, a turizusból befolyt összegek lakossági igényeknek megfelelő felhasználása.

Javaslat a negatív gazdasági hatások mérséklésére, pozitív gazdasági hatások erősítésére

Kiemelt jelentőségű negatív gazdasági hatás nem azonosítható, tekintettel arra, hogy az intézkedéscsoportok a lakosság életminőségének javítását, a térség versenyképességének növelését célozzák. Az intézkedéscsoportok megvalósításának gazdasági aspektusai is vannak, így kiemelt figyelmet kell fordítani projektszemlélet alkalmazására, az alapos tervezésre, a megvalósítás pénzügyi és időbeli ütemezésére, a megvalósítás során a gazdaságosságra az eredményesség megtartása mellett és az utólagos nyomonkövetésre az esetleges problémák megelőzése a megfelelő lépések megtétele érdekében. Fontos továbbá a forrásallokáció kialakítása során területi kiegyenlítő céljának szem előtt tartása és a szubszidiaritás elvének megőrzése.

A természetvédelmi és környezetvédelmi intézkedések ugyan nem, vagy mérsékelten hatnak pozitívan a gazdaság teljesítményére (jövedelemtermelés, befektetésösztönzés, fogyasztás),

azonban a lakosság és az élővilág életfeltételeinek eleme, a fejlesztési elvek meghatározó tényezője, így megvalósításuk alapvető jelentőségű.

Javaslatok környezeti, társadalmi, gazdasági szempontú előírásokra, külső feltételekre

A Budapesti Agglomeráció településeinek szoros egyeztető és adminisztratív együttműködése jelentheti a kulcsot a Koncepció és a Stratégia sikeres megvalósításához.

A Budapesti Agglomeráció lehatárolását meghatározó jellemzők és folyamatok mára az Agglomerációs törvényben meghatározott településeken (81) túlterjednek, a vonzáskörzet területe és a települések száma is jóval nagyobb. A Budapesti Agglomeráció jelenlegi lehatárolása jóval kisebb, mint a funkcionális várostérség (FVT), ami a tényleges várostérségi problémák statisztikai értékelése és intézményi kezelhetősége szempontjából lehet problematikus. Javasolt a Budapesti Agglomeráció térségi lehatárolásának felülvizsgálata és esetlegesen egy másodlagos térségi gyűrű lehatárolása a vonzáskörzeti jellemzőknek megfelelően.

Javasolt a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló 123/1997 (VII. 18.) Korm. rendelet 5. mellékletének, a védőterületek és védőidomok övezeteire vonatkozó korlátozások felülvizsgálata.

Javasolt a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 3. mellékletének, az az árvízvédelmi levezető sávok építési követelményeinek felülvizsgálata.

Javasolt rendelet alkotása a belvízzel veszélyeztetett területeken a beépítésre szánt övezeti kategóriák kezeléséről.